

KÄRCHER

Vit eru einaumboð fyri
KÄRCHER trýstspularum
til ídnað.

TÓRSHAVNAR MASKINHANDIL
v/Tummas Andreasen · Várðagøta 29-30
FO-100 Tórshavn · Tlf. 31 34 42

Vit umvæla eisini

100% tryggileika?

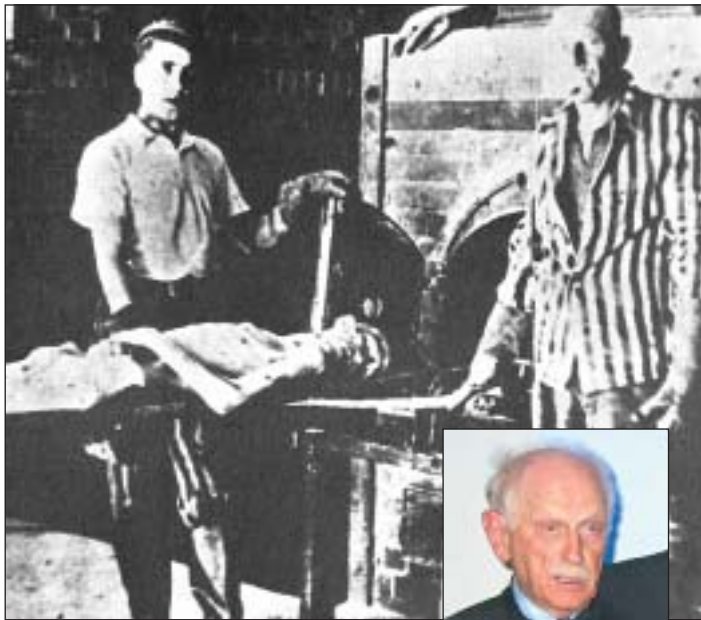

Tí velja
fleiri og fleiri
maskinmeistarar
Mobil smyrjoliu!

Mobil Oil Føroyar

Mobil Oil Føroyar
Mykinesgøta 8, Boks 18
FO-110 Tórshavn
Tel 319354 – fax 311509
E-mail: sveising@post.olivant.fo

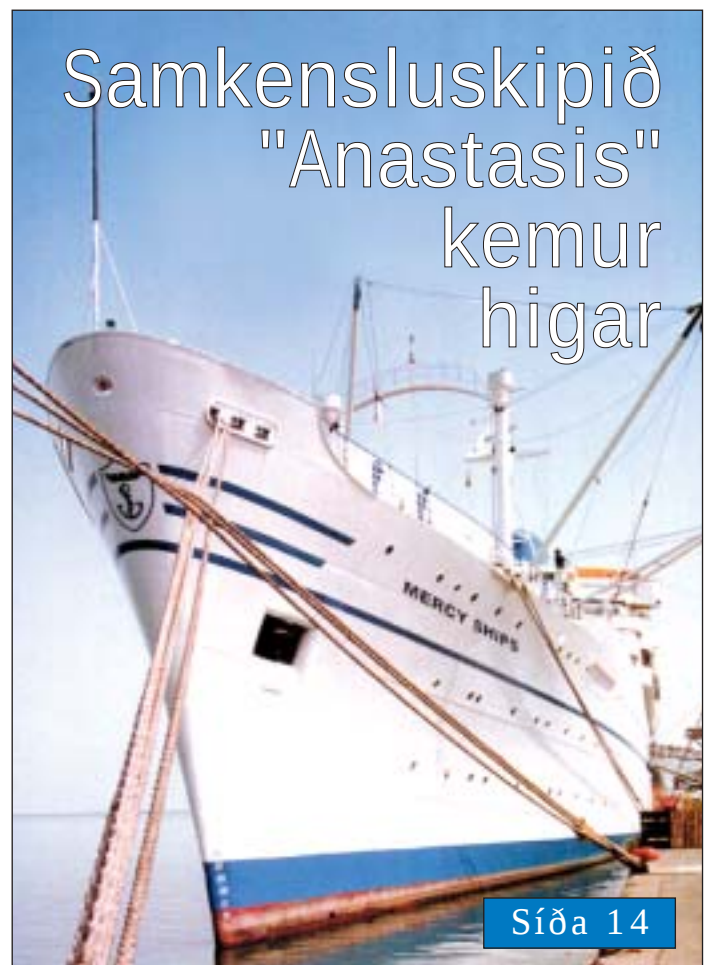
petur & petur • 320870

Hesa lagnu ætlaðu nasistarnir Ben Yami!

Síða 4

Kortini helt hann fiskivinnufyrilestur
í Føroyum herfyri. Vit hava hansara
ótrúligu søgu og eisini hansara
fyrilestur.

Síða 14

"Anastasis" er bæði sjúkrahús
og seyðaflutningsskip.

Vit selja DAEWOO bátamotorar

frá 70 hk til 1.000 hk

DAEWOO

Umboð: Thorleif Samuelsen
Undir Gráasteini 68 · Tórshavn
Tlf: 31 77 13 · Fartlf: 28 31 38
E-mail: thorsam@post.olivant.fo

Búskaparráðið
kundi tikið í
egnan barm!

Grundgevingarnar móti
fiskimannaskattinum
eru skeivar.

Síða 22

Almenna fiski-
frøðin mótsigur
sær sjálvari

Tað, sum verður sagt í dag,
er mótsett av tí, sum varð
sagt í mars.

Síða 26

Norðmenn í
Føroyum undir
krígunum

Karl og gentan av
Selatrað.

Síða 11

TELETÍÐ

STOVNINGARPAKKI

SIM-kort, vegleiðing og kr. 100,- talutíð.

Við í haldinum eru hesar tænar: vís nummar, boðtænasta, boðtóni,
parkering, samræðuskifti og SMS.

199,-

TELETÍÐAR KORT FÁAST Í FLEIRI ENN 100 SØLUSTØÐUM

+298 808080

www.tn.fo

FØROYA TELE T

Ælabogin í Klaksvík

Seinasta leygardag vóru vit á konsert í býráðshøllini í Klaksvík. Konsertin var ikki heilt vanlig. Tónleikararnir vóru Ælabogin, sum er orkestrið hjá menningartarnaðum. Hetta var eitt sindur annarleiðis enn vanligt men ikki minni stuttligt.

Tey sum spældu dugdu sera væl, og tey sum skipa fyri eiga alla tøkk uppi-borna fyri hetta avrik. Vit hava onkra mynd:

Øll orkestur hava ein kaptein. Tórir er sjálvskriv-aður!

Luttakarar og fyriskiparar.

1 vika í London
Bílegg á 34 10 10

Pakkaferðir til London

Fráferðir eru 11., - 18. og 25. juli

Fyri hvønn í tveymanskamari í 1 viku

6.985,-

Einakamar: Kr. 8.650,-

Gist verður á frálíka 3*** Queen Park Hotel í Bayswater. Ikki langt frá Hyde Park og Oxford Street. Vælkendi Portobello Road leygardags-marknaðurin í Notting Hill Gate er bert fáar minuttir til gongu frá hotellinum.

www.queensparkhotel.com

Íroknað ferðina er:

Flúgving við Atlantic Airways Vagar - Stansted og aftur • Flutningur frá Stansted við bussi og aftur. Við hjálparfólki á staðnum • Gisting í 7 nætur á Queens Park Hotel við morgunmati • Halvdags útferð: London City Tour við skandinavisk-um ferðaleiðara • Hálvdagsútferð: Hampton Court Palace & Gardens við skandinaviskum ferðaleiðara • Ein av kendu West-End songleikunum, mánadag ella týsdag við flutningi til/frá hotellinum og skandinaviskum ferðaleiðara.

Ferðatrygging er ikki íroknað prísín.

Fortreytin fyri ferðini er, at í minsta lagi 15 fólk tekna seg.

ATLANTIC AIRWAYS

Flogvøllurin · FO-380 Sørvágur
Tel: 34 10 10 · Faks 34 10 01 · booking@atlantic.fo

www.atlantic.fo

Her var jassur sum í New Orleans!

Sveisi- og trygdarútgerð til skip

P/f Sveisingahandilin
Mykinesgøta 8
Boks 18
FO-110 Tórshavn
Tel 311909 – fax 311509
E-mail: sveising@post.olivant.fo

Tíðindaskriv:

Semja við kommunu-feløgini

Landsstýrismaðurin í Innlendismálum og landsstýrismaðurin í fíggiarmálum eru komnir ásamt við FKF (Føroya Kommunufelag) og KSF (Kommunusamskipan Føroya) um at avtaka íløgukarmarnar fyri kommunurnar.

Semja er eisini um, at farið verður undir at fremja eina felags roknskaparskipan fyri kommunurnar.

10. juni 2004
Innlendismálaráðið

KUNNINGARSKRIV FRÁ ALTJÓÐA SKRIVSTOVUNI:

Nordplus Junior:

Góðkendar NORDPLUS-JUNIOR verkætlanir

Listin við góðkendum føroyskum, grønlenskum og donskum verkætlanum, sum hava fingið stuðul til norðurlandskt samstarv, er nú tøkur. Tað snýr seg um grundskúlar, eftirskúlar, miðnámskúlar, vinnuskúlar og sosial- og heilsuskúlar.

6 verkætlanir úr Føroyum eru góðkendar, 1 úr Grønlandi og 49 úr Danmark. Úr Føroyum komu 16 umsóknir, 1 úr Grønlandi og 69 úr Danmark,

so talið á góðkendum verkætlanum er rættiliga høgt.

Føroysku skúlarir, ið hava fingið flytførisstuðul, eru:

- Skúlin við Ósánna
- Venjingarskúlin
- Eysturskúlin
- Føroya Studentaskúli og HF-skeið – 2 verkætlanir
- Føroya Handilsskúli.

Tær 6 verkætlanir úr Føroyum finga tilsamans 370.000 kr í flytføris-

stuðli, tann grønlenska fekk 104.000 kr, og tær donsku finga tilsamans 3,1 mió.kr.

Nærri upplýsingar á:

<http://www.ciriusonline.dk/visartikel.asp?id=4447&Menu=0>

Eyka umsóknarumfar Norðurlandaráðharraráðið hevur gjørt av at bjóða út eitt eyka umsóknarumfar til Nordplus Junior skipanina, umsóknarfreistin

er 15. oktober 2004.

Tiltøkini, sum stuðul kann søkjast til, skulu ganga fyri seg í tíðarskeiðnum 1. januar 2005 til 31. juli 2005.

Umsókn beinleiðis á netinum verður tøk frá september 2004 á Cirius-online:

www.ciriusonline.dk.

Har verða eisini fleiri upplýsingar at fáa um skipanina.

TÍÐINDASKRIV:

Føroyskt ættleiðingarfelag

Í sambandi við at eitt føroyskt ættleiðingarfelag er stovnað, vil nýggja nevndin hervið senda út hetta tíðindaskriv, har vit í stuttum greiða frá stovnandi aðalfundinum, endamálinum hjá felagnum, ætlan um tiltøk í framtíðini, og hvussu áhugað kunnu koma í samband við okkum.

3. apríl 2004:

Ættleiðingarfelagið stovnað
Á skránni henda dagin vóru klovnar, sangir, spøl og filmar til børnini. Til tey vaksnu vóru sera áhugaverdir fyrilestrar um børn, ið eru ættleidd. Evnini uppaling, trivnaður, eyðkennir og kostur blivu hegnisliga, framløgd av sálarfrøðinginum Hans

Mourits Foldbo og heilsufrøðinginum Bjartu Vilhelm. Harumframt las Maud Heinesen eina sera viðkomandi stuttsøgu, sum hon sjálf hevði skrivað, um m.a. hvussu ein mamma hevur tað, tá ið hon ættleiðir eitt barn. Skráin fyri dagin kann lesast á heimasíðuni hjá felagnum.

Stovnan av Ættleiðingafelagnum Umboð fyri fyrireikingarbólkin greiddi frá sínum arbeiði. Í framhaldi av tí, varð uppskot til viðtøkur fyri Ættleiðingarfelagið lagt fram og góðkent.

Endamál felagsins er at virka fyri áhugamálum hjá ættleiddum, familjum teirra og hjá teimum, ið ætla at ættleiða. Virksem-

ið hjá Ættleiðingarfelagnum hevur stóðið í tørvinum og rættindunum hjá barninum, sum ásett í barnasáttmálanum hjá ST og Haag konventiónini viðvíkjandi altjóða ættleiðing.

Viðtøkurnar fyri felagið kunnu lesast á heimasíðuni.

Í nevndini eru: Annika Marr Poulsen, formaður, Ann Lindberg, kassameistari, Marianna Heinesen, skrivari, Pól Skarðenni og Poul Geert Hansen.

Eykalimir: Leila á Lofti og Bent Albinus.

Til grannskoðarar vórðu vald: Sonja Mørkøre og Mary Ann Hansen.

Á fundinum varð samtykt, at limagjaldið skuldi vera:

300 kr. fyri familjur.

150 kr. fyri einstaklingar 100 kr. fyri stuðulslimir

Peningur kann flytast í Føroya Sparikassa kto.nr. 9181 - 141.299.1 (Minnist til at viðmerkja navn og bústað).

Nýggja nevndin hevur ávísað ætlanir á skránni. T.d. er eitt uppskot um at hava onkur tiltøk runt um í landinum. Eitt annað uppskot er at gera ein faldara um ættleiðing, sum hóskar til føroysk viðurskipti og føroyskar familjur. Alt hetta kreivur tó tíð og góða fyrireiking. Limirnir fara at frætta so hvørt.

Annars eru øll vælkomn at hyggja inn á heimasíðuna hjá felagnum:

www.aettleiding.fo

Hægri lestur á Føroyamálsdeildini

Í september byrjar B.A.- og M.A.-lestur í føroyskum máli og bókmentum.

B.A. í føroyskum máli og bókmentum

Lesturin tekur trý ár og er skipaður í ein máltátt og ein bókmentatátt, umframt vísindaástøði og samskipti.

Endamálið við lestrinum er at ognar sær kunnleika til eldri og nýggjari føroyskt mál og bókmentir, umframt vísindaligt háttalag. Onnur norðurlandsk mál og norðurlandskar bókmentir eru partar av lestrinum.

Upptøkutreyt er students- ella HF-prógv. Onnur samsvarandi útbúgving kann góðtakast eftir umbøn í hvørjum einstøkum føri.

M.A. í føroyskum máli og bókmentum

Námið er tvey ára framhaldslestur fyri tey, ið hava lokið B.A.-prógv í føroyskum máli og bókmentum, og veitir serkunnleika í valdum málsligum og bókmentaligum evnum.

Upptøkutreyt er B.A.-prógv í føroyskum máli og bókmentum.

Umsóknarfreistin til bæði námuni er 1. juli 2004.

Nærri upplýsingar og umsóknarbløð fáast á:

Føroyamálsdeildini

Fróðskaparsetur Føroya

V. U. Hammershaimbs gøtu 16

Postrúm 272, 110 Tórshavn

tlf. 352520, fax 352521

og á: www.setur.fo

www.fiskimannafelag.fo

Vit gera allar vanligar bilumvælingar sera bíliga - so sum:

Oljuskift, motorjusteringar

Umvæla bremsir, koplingar v.m.

For- og bakhjólsléiðir og akslar

Og so hava vit tey vælumtóktu "TYFOON" dekkini, sum vit skifta

Sp/f Úrvalsbilar

FO-530 Fuglafjørður
Tlf. 444943 · 281943 · 217704

Vit hava eykalutir á goymslu og útvega teir, vit ikki hava.

Pf. Petur Larsen

Tlf: 44 41 74

Fax: 44 42 85

AGN

sild
kúfiskur
makrelur
høgguslokkur

hava dagligt samband um alt landið

P/F KAMBUR

STRENDUR · telefon: 447720
ella 448095 · fax: 448744

SENT VERÐUR VIÐ STRANDFERÐSLUNI

Sögan hjá fiskimanninum Menakhem Ben Yamin:

Bjargaður frá Holcaust

Her hava vit eina ta mest einastandandi frásøgn, sum vit nakrantíð hava havt. Nevniliga um eini hjún, sum hvørt sær vóru deyðadømd, men sum tað tó eydnaðist hjá at hittast og

sameinast í Ísrael. Vit greiða m.a. frá, at tað, sum bjargaði konuni Honnu, var, at hon var ov sjúk til at verða gassað til deyðis!

Ein av teimum mest forvitnisligu gestunum á Farc ráðstevnini var Menakhem Ben Yamin úr Ísrael. Hann hugtók tey flestu, sum tann praktiski maðurin, ið vildi halla seg til fiskimenn, tá talan er um fiskiveiðustýring.

Men tað, sum ger hann so spennandi, er hansara uppruni, sum einki hevur verið at hoyrt um. Vit eru fyrsta blað á okkara leiðum, sum kann greiða frá hesum parti av hansara lívi. Sigast kann, at Menakhem er ein partur av heimssøguni um jødátýningina undir krígunum og flytingina til Ísrael eftir kríggj. Hetta er nakað, sum vit hava hoyrt nógv um, og sum vit kortini illa duga at ímynda okkum. Men teir ræðuleikarnir gerast væl meira veruligur, tá ein hittur ein persón, sum hevur verið ein partur av hesum ræðuleikum.

Menakhem er upprunliga polskur jødi, og ætt hansara hevur búð har alt tað, hann veit um. Pápin var roknskaparmaður og formaður fyri áhugafelagnum í økinum. Sum kunnugt vóru eini 10% av íbúgvunum í Polen jødar. Men hesir vóru meira ymiskir, enn vit kanska gera okkum far um. Summi vóru meira integreraðir partur av polska samfelagnum enn onnur. Hetta kom m.a. til sjóndar í tí máli, tey tosaðu. Vanliga fatanin hjá okkum er, at allir jødar heima tosa-

Menakhem Ben Yami fekk eisini høvi til at hitta lögmann.

aðu jiddish, eina blanding av hebraiskum og ymsum europeiskum málum, men soleiðis var ikki heima hjá Menakhem og teimum. Tey tosaðu polskt heima og vóru tí meira integrerað í polska samfelagnum enn hini. Tað vóru eisini tey, sum valla dugdu polskt yvirhøvur. Menakhem lærði hebraiskt frá barni av, og dugdi hann tað til fulnar, tá hann kom til Ísraels.

Annars sigur Menakhem, at í ísraelsku søguni eru tvey serstøk undur. Tað var eitt undur, at tað eydnaðist at endurreisa hebraiska málið, sum nú er almenna málið í Ísrael, og hitt undrið er, at tað alt samanumtikið er eydnast jødum at koma aftur til Ísraels í so stórum tali.

Marran byrjar Sum kunnugt legði Hitler á Polen fyrst í september í 1939, og Menakhem

greiðir soleiðis frá:

"Eg var 13 ára gamal, tá kríggjð byrjaði. Vit búðu í Warzava, og vóru vit pápi, mamma, eg og ein lítil systir, sum var 4 ára gomul tá. Týskararnir byrjaðu beinanvegin at bumba Warzava frá luftini. Eg haldi, at tað tók tvær vikur, til teir høvdu kringsett býin. Í býnum búðu 1,2 mill. fólk. Av hesum vóru meira enn 300.000 jødar. Nú Warzava var kringsett, byrjaðu týskarar eisini at skjóta inn í býin frá jørðini, og aftaná enn tvær vikur gav býurin seg yvir, og tá var 20% av býnum oyðilagdur. Týskarar yvirtóku sostatt myndugleikan í býnum og í øllum Polen, sum varð lagt beinleiðis undir týskt vald sum eitt "generalgovernment" við Hans Frank, kallaður bøðil Polens, sum leiðara. Hesin varð hongdur aftaná kríggjð, og hann var tann einasti

av týsku oddamonnunum, sum angraði sínar illgerðir.

Týskarar byrjaðu beinanvegin í smáum at taka stig ímóti jødiska fólknum. Og tað, sum síðan hendi, varð gjørt stig fyrri stig, fyrri at tað skuldi skapa sum minst av órógv millum fólk. Neyðugt er at skilja, at hesa tíðina kundi eingin ímynda sær, hvat hetta fór at enda við.

Fyrst Dávidsstjórnan Fyrsta stigið var at noyða jødar at ganga við einum serligum frámerki, nevniliga jødestjórnan. Tað næsta stigið var at savna allar jødar á einum staði, og hetta gjørdist tann seinni sera kenda jøda-gettoin í Warzava.

Jøda-gettoin varð skipað í jødiska partinum av Warzava í november 1940. Ariar, t.v.s. ikki-jødar, vórðu noyddir at flyta út. Fyrst búðu 350.000

jødar í gettoini. Síðan komu jødar úr øðrum pørtum av Polen, og skjótt búðu umleið hálv millión jødar í gettoini, sum varð umgyrd av píkatráði, so tað ikki skuldi sleppast út við tí góða. Samlaða økið var bert 4 ferkilometrar. Hetta svarar til, at ein hálv millión fólk búðu í 2/3 av Hestoynni, ella at tað tilsamans búðu 100 mill. fólk í Føroyum.

Fólk í somu ætt máttu troka seg saman í hvørji íbúð. Í hvørjum rúmi búðu um 12-16 fólk og ringt var at lívbjarga sær. Var møguligt at koma í samband við polakkar uttanfyri, kundi handlast á svarta børsinum ella vørur kundu verða smuglaðar inn. Men dýrt var tað. Her kundi nakað av grýnum fáast fyrri ein pels.

Heilsustøðan gjørdist út av lagi vánalig, og lítið fekst at eta. Í gettoini fingu tey 184 kaloriur um dagin, meðan polakkar uttanfyri gettoina fingu 634 kaloriur um dagin. Týskarar sjálvir fingu 2.310 í miðal um dagin. Heima hjá okkum var støðan heldur frægari enn miðal. Vit vóru eisini betri fyrri enn tey flestu fíggjarliga.

Fólkið í gettoini varð eisini dag og dagliga útsett fyrri týskum ágangi og eyðmýkingum av ymiskum slagi.

Í fyrsta umfari búðu vit í okkara egnu húsum,

sum lógu beint á markinum til gettoina. Men seinni varð hon minkað í vídd, og tá máttu vit fara úr okkara egnu húsum og flyta inn um girðingina. Sjálvur er eg lítil maður. Hetta er uttan iva orsakað av mattróti í uppvøkstri-num júst í hesi tíðini, og verður hetta eisini lýst við myndum frá gettoini í greinini.

Mamman og systurin fingu "arbeiðsboð" So byrjaðu týskarar at senda fólk úr legunum. Sagt varð, at tey skuldu til arbeiðis. Í fyrstani var eingin, sum kundi ímynda sær, hvat veruliga gekk fyrri seg, har hesi fólkini komu. Tey kundu als ikki rokna við, at endamálið við hesi flyting var at beina fyrri teimum. Tað gingu veruliga tvey ár, áðrenn fólk veruliga byrjaðu at varnast, tað sum gekk fyrri seg, nevniliga at í rúgvuvis av jødum vórðu fyrirbeindir á "arbeiðsplássunum".

Men sum fráleið fingu tey fyrst varhuga og síðan vissu fyrri tí. Tað vóru eisini tey, sum vóru sloppin til rýmingar, og sum kundu greiða frá, hvat veruliga gekk fyrri seg.

Í 1942 fingu mamma mín og 7 ára gamla systir mín boð um, at tær skuldu sendast úr gettoini "til arbeiðis", og tað frættist ongantíð frá teimum aftur. Tær vórðu sendar beinleiðis til týningarleguna Treblinka norðan-

Fyrsta stigið hjá nasistunum móti jødum var at áleggja teimum at bera jødestjórnanum sum eitt frámerki. Hendan myndin er úr gettoini í Warzava. Menakhem gjørdist ein av teimum fáum, sum sluppu hagani við lívinum.

Hendan myndin, av einum avmaktaðum barni, kann geva eina lítla ábending um, hvussu umstøðurnar vóru.

Hesin hóraði ekki undan. Hesar og aðrar myndir úr gettoini komu fyrri ein dag fyrri nokrum árum síðani, tá avvarðandi hjá einum týskum hermanni funnu ein film, sum hann hevði tikið. Seinni eru myndirnar komnar út í bók, sum eisini varð útgivin í Danmark.

fyrri Warzava, har 900.000 jøðar, vórðu fyribeindir.

Tað var júst hetta árið, at týskarar settu hópdrápini av jøðum sett í verk, og 300.000 av íbúgvunum í gettoini vórðu gassaðir, og skjótt var bert ein triðingur eftir. At byrja við vórðu jøðarnir skotnir. Men tað var ov arbeiðskrevjandi at beina fyrri teimum ein og ein. Síðan var farið at gassa teir í lastbilum við útstoytgassi. Á hendan hátt fingust fleiri fyrri í senn. Men sum frá leið gekk hetta eisini ov seint, og so fóru teir undir veruligu hópdrápini í stórum gasskømurum við hjálp frá týska ídnaðinum. Tað gjørdist tískil ein stóridnaður at beina fyrri jøðunum, og tá avtornaði lógu 6 mill. teirra eftir á.

Heldur doyggja berjandi enn tigandi Tá alt hetta frættist, avgjördu teir jøðarnir, sum vóru eftir í gettoini, at gera uppreistur. Teir vildu heldur doyggja berjandi enn tigandi. Teir avráddu tá, at varð ein "sending" afturat úr gettoini, so fóru teir at gera bart. Tá hetta hendi, byrjaði tann kendi uppreisturin tann 19. apríl 1943. Hesin uppreistur kundi bert enda við tapi, tí jøðarnir høvdu nærum onga útgerð, meðan týskarar vóru albrynjaðir. Hóast hetta vórðu týskarar tiknir á bóli og tóku seg aftur í fyrsta umfari. Men seinni lögdu teir á aftur við allari megi, og tað endaði við, at gettoin varð lögð í oyði, og tey, sum ikki vóru fallin í bardaganum, vórðu send í týningarlegur. Hetta var 13. maí 1943, so jøðarnir kláraðu at halda sína støðu í einar tríggjar vikur.

Eg skuldi rýma Tá mamma og systir vórðu sendar burtur, byrjaðu vit at skilja, at her

ruggaði ekki alt rætt, og at tað skjótt kundi gerast okkara túrur. Eg og pápi mín avráddu tí, at eg skuldi rýma úr gettoini. Eg hevði móguleika fyrri at klára meg, orsakað av míni útsjón, sum ikki var eyðkend jødisk, og tí eg tosaði polskt sum aðrir polakkar, uttan "accent", og tí hildu fólk, at eg var polakkur. Eg kundi bert verða avdúkaðir, um tey lótu meg úr buksunum, tí allir jødiskir dreingir verða jú umskornir. Men tíbetur hendi tað ikki.

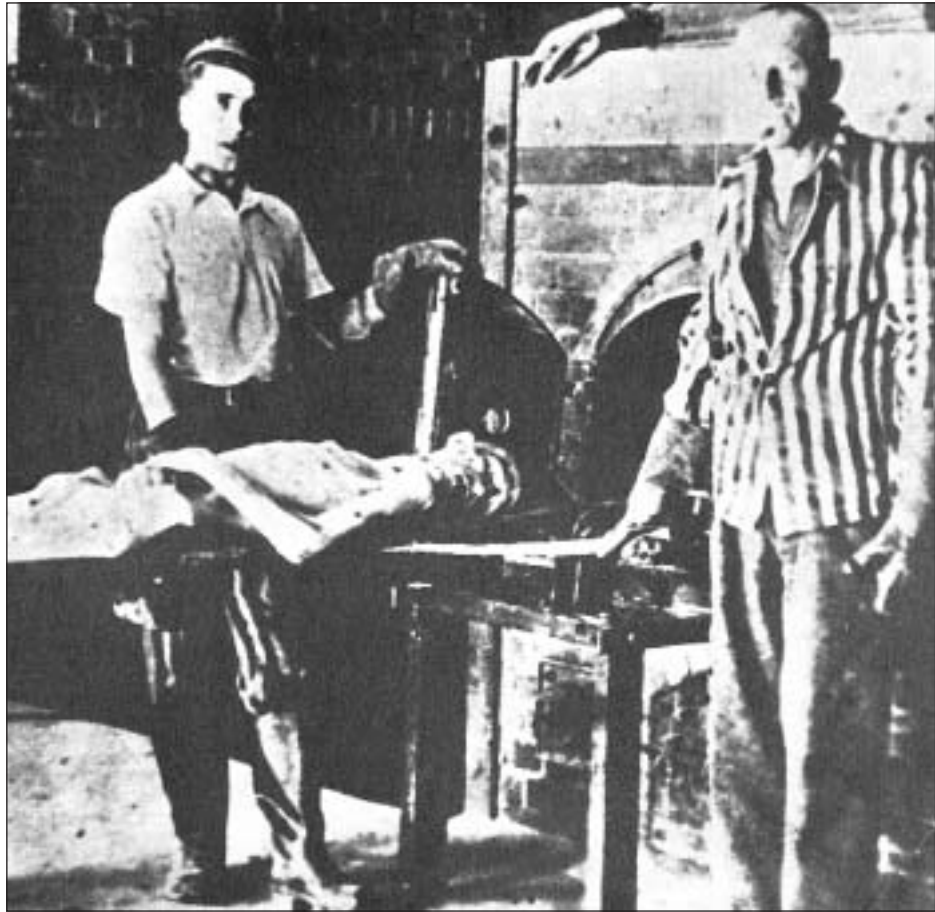
Tað eydnaðist mær at sleppa til rýmingar eina viku, áðrenn uppreisturin byrjaði.

At sleppa úr gettoini var ikki bara sum at siga tað. Hetta mátti vera væl fyriskipað. Fyrst mátti eg fáa følsk samleikaprógv. Síðani skuldi eg royna at sleppa út. Tað var ein javnur flutningur millum gettoina og býin uttanfyri við lastbilum. Bilførararnir vóru polakkar, og tað varð skipað soleiðis fyrri, at eg kom upp í ein bil sum "hjálparmaður" hjá

bilføraranum, og hetta gekk uttan trupulleikar. Ein annar móguleiki, sum onnur brúktu, var at flýggja gjøgnum kloakskipanina. Seinni sá eg eldin í gettoini, tá alt brendi í grund.

Aftaná at uppreisturin var byrjaður, varð pápi mín tikin og kom ikki aftur aftur. Onkur í míni ætt hevði eygleitt tokið, sum pápi var við, tá tað kom fram. Tá var pápi so sjúk av nýrasjúku, at kann kom als ikki úr tokinum. So hann hevur helst verið fyribeindur beinanvegin. Annars plagdu frískir jøðar at "sleppa" at arbeiða seg til deyðis!

Livdi í skógunum Eg helt til í skógunum, og sum frá leið fekk eg samband við mótstøðurørsluna. Hetta var í fyrsta umfari polski kommunistaflokkurin, sum tá, meiri enn aðrir, vildi hjálpa jøðunum. Her vóru eisini russarar, sum vóru rýmdir úr krígsfangalegum. Hesir vóru veruligir hermenn, meðan soverðir sum eg

Hetta er ovnur í Auschwitz, har líkini av gassaðu jøðunum vórðu brend. Hetta gjørdist lagnan hjá mammu, pápa, systir, vermammu, verfaðir og konusystir Menakhem. Hetta var eisini ætlað at vera lagnan hjá honum og konuni Honnu. Hvussu tey sluppu undan kann lesast í hesi spennandi frásøgnini.

ongar royndir høvdu í fyrstu atlugu. Eg var bara 16 ára gamal tá. Tí gjørdist eg eitt slag av skóta, sum kundi fara inn í bygdin at fregnast, uttan at nakar varnaðist nakað.

Tað hevur ofta verið sagt, at polakkar vóru antisemittar, sum als ikki høvdu samhuga við jøðunum, og sum enntá stuðlaðu týskarum móti jøðunum. Hetta er bara partvíst rætt, tí tað vóru eisini polakkar, sum við vanda fyrri egnum lívi hjálptu jøðunum. Og fólk í míni støðu høvdu als ikki kunnað hórað undan, um vit ikki vórðu hjálpt av góðum polak্কum.

Russiski herurin, sum

tók seg fram eystanífrá, nærkaðist í 1944. Tá lat eg meg í russiskan herbúna og gjørdist nú hermaður hjá reyða herinum, og virkaði so eisini sum ein skóti her. Í hesum sambandi fóru vit upp gjøgnum alt Polen og komu til Gdansk og Gdyna við Eystursjógvin. Her varð eg særður í beinið í samband við ein samanbrest við ein týskan stríðsvogn. Aftaná bráðfeingis viðgerð varð eg fluttur á sjúkrahús í Ruslandi.

Hetta var ein drúgv ferð við flogfari, toki og buss, so tað gingi einar tvær vikur, frá tí eg varð særður, til eg kom á sjúkrahúsið, sum var í bý-

num Kalinin, uppkallaður eftir fyrsta forsetanum í Sovjet, og var hann 100 km norður úr Moskva. Her lærði eg russiskt til fulnar.

Eg var á sjúkahúsinum í uml. 5 mánaðir. Eg varð særður fyrst í apríl 1945, so bardagin, eisini tann japanski, sum endaði í august, var liðugur, tá eg var frískur aftur.

Til Palestina

Eg hevði valið ímillum at fara aftur til Polens ella at fara til Palestina. Eg átti eina ommu, ein abba og eina mostir har. Tey vóru flutt hagar í 1935. So hetta gjørdist mítt mál at koma hagar. Fyrst fór eg úr russiska herinum og í tann polska herin. Hetta var nevnliga einasti móguleiki fyrri at sleppa úr Ruslandi. Eftir eina tíð kundi eg sleppa úr polska herinum, tá tað nú eftir kríggjð ikki var so stórir tørvur á einum heri.

Men nú kom tann trupulleikin at sleppa úr Polen, og hetta var ikki sum at siga tað. Nú var kommunisman komin til ræðið, og hon lat ikki lættliga fólk fara av landinum.

Eg setti meg í samband við jødiskar myndugleikar, og varð eg smuglaður úr Polen, gjøgnum Tjekkoslovakia, til Vesturtýsklands. Har kom eg í ein ból av jøðum, sum høvdu yvirlivað Hitler.

Í 1946 eg fór til Frakklands, har eg fór á sjómansskúla. Hetta var fyrstu ferð, at eg kundi búgva

Framhald á næstu síðu

Soleiðis upplivdi Menakhem eisini umborðfaringina av flóttafólkunum, sum royndu at fara til Palestina. Her koma tey umborð í Italia. Ferðafólkið fór umborð í einum báti, sum var stjóraður millum land og skipið, sum lá einar 300 metrar úti frá. Menninir fremst á myndini í stuttum buksum er manningin, sum skipar fyrri.

tætt við sjógvinn. Her varð eg útbúgvinn telegrafistur.

Men eg vildi sum sagt sleppa til Palestína eins og nógvir aðrir jøðar, sum vóru slopnir undan krígunum. Hesir føldu seg heimleysar í Europa, har teir høvdu so ringar royndir, og teir kendu seg eisini sviknar aftaná alt, sum var hent. Og hvat var tá meira upplagt enn at fara "heim" til Palestína, sum hevði verið okkara longsul ígjøgnum øldir. Men tað var ikki bara sum at siga tað. Bretar høvdu ræðið í Palestína, og higar vóru jøðar fluttir alla øldina. Henda tilflyting hevði verið rættiliga avmarkað. Men bretar vildu ikki hava ein slíkan hóp av jøðum, sum her var talan um. Teir settu eitt hámark fyri, hvussu nógvir jøðar kundu sleppa inn í landið, men hetta markið var munandi lægri enn talið á teimum, sum ætlaðu at fara. Tey høvdu tí bert ein móguleika, og tað var at royndu at sleppa ólógliga inn í landið.

Men hesum royndu bretar av øllum alvi at forpurra m.a. við at taka skipini.

Eg gjørdist virkin í einum jødiskum felagsskapi, sum fekk til uppgávu at skipa fyri slíkari ólóglegari innflyting til Palestína.

Eg fekk kjans við einum immigrantskipi, sum var ein fyrrverandi 800 t stóru norskur coastari, og hevði siglt inni á norsku firðunum. Hetta var í mars 1946, og 1600 flóttafólk vóru tikin umborð í Italia. Her hevur verið trøngt umborð. Vit kunnu bert ímynda okkum ein Skipafelagsbát sum "Lóm" við 1.600 ferðafólkum. Teir hava bert loyvi til 12.

Skiparin var spanioli, og tað man hava verið so sum so við sjómansskapinum.

Maskinan var kolfýrd, og so hvørt kolið varð brúkt úr lastini, gjørdist skipið rankari við teirri stóru dekslastini av fólk. Tí mátti ansast eftir, at ikki ov stórir partur av ferðafólkunum fóru út í annað borðið. Hendi hetta, legði skipið seg og panikkur kom í umborð.

Aftur í vanda

Tá ið vit vóru 80 míl frá Haifa, byrjaði skipið at søkka, tí tað legði seg so nógv vegna stóru vektina omandeks og ta manglandi barlastina. Sjógvur kom í fýringina, sum eisini slóknaði, og maskinan steðgaði. Eg sendi út SOS neyðarkall. Innanfyri 20 minuttir komu tveir

Eitt tað kendasta flóttafólkaskipið var Exodus við 4.500 flóttafólkum. Samb. Menakhem var Exodus ein áardampari, sum hevði siglt á Mississippi ánni í USA. Her liggur skipið í havnini í Haifa eftir at vera tikið av bretska myndugleikum. Flóttafólkini vórðu send aftur til flóttarlegur í Týsklandi! Tað er nú ikki so lægið, at hetta skapti øsing. Tað eydnaðist bretska myndugleikum at taka øll skip við flóttafólkum og at senda hesi í legur, einamest á Kypern.

Bretskir hermenn taka ein ólóglegan innflytara við hørðum. Menakhem sigur, at júst slíkar myndir gagnaðu sakini hjá jøðunum.

bretskir destroyarar til okkara, ein í hvørjum borði. Teir hava uttan iva vitað av okkum, og høvdu fylgt okkum alla tíðina.

Teir tóku ein part av fólkunum umborð, kvinnur og børn. Hetta rættaði skipið upp, og vit fingur eisini pumpur umborð. Síðani vórðu vit sleipaðir

til Haifa, sum í dag er størsti havnabýur í Ísrael. Tá vit komu inn, var bardagi á keiuni. Tað var nevniliga so, at bretar sendu allar ólóglegar innflytarar til Kypern, sum tá var undir bretska valdi. Her vórðu tey koyrd í flóttafólkalegur. Tað var hetta, teir tá vóru farnir í

hótt við at gera við okkara ferðafólk, og tey gjørdur mótsøðu. Tey vóru bjargað úr týskum legum og skuldu nú í bretska legur. Hetta kundi tey ikki góðtaka við tí, sum tey høvdu verið úti fyri, og tey vildu heldur ikki góðtaka at fara úr eini legu í eina

aðra. Men her var eingin bøn. Tilsamans endaðu meira enn 50.000 flóttafólk á Kypern. Bretar "loftaðu" øllum skipum við ólóglegum ferðafólki, og tey sluppu ikki "heim" fyrr enn í 1948, tá staturin Ísrael varð settur á stovn.

Viðfarin

sum terroristur

Eg og tveir aðrir høvdu krógvað okkum umborð og sluppu í fyrsta umfari til rýmingar. Hetta var í apríl 1947. Men seinni varð eg tikin av bretska. Eg hevði jú eingi samleikapróg, og teir vildu ikki trúgva mær, tá eg fortaldi, hvussu eg var kominn til Palestína. Um so var, skuldi eg ikki verið her, men á Kypern! Eg sat tí í eini fangalegu í fyra og ein hálvan mánað og varð viðfarin sum ein terroristur. Bretar kundu jú hava sín illgruna. Tað var eisini uppreistur ímóti bretska, sum m.a. var fyriskipaður av fyrrverandi forsætismálaráðharrunum Menachem Begin og Yitsak Shamir. Hesir báðir endaðu í sama flokki, Likud, men tá vóru teir í andstøðu við hvønn annan.

Tað eydnaðist mær at rýma í einum lastbili, sum fór úr leguni, so eg nýtti sama hátt, sum tá eg slapp úr gettoini í Warszawa. Eg setti meg í samband við jødiska undirgrundarfelagsskapin og fór í eina kibbutz, har eg kom at arbeiða í havnini í Tel Aviv.

Tá fyrsta frælsisríggj byrjaði í 1948, fór eg uppí herin. Tað var jú tá, at ST hevði samtykt at seta á stovn Ísrael, og hetta førði til fyrsta bardagan við arabarar. Eg arbeiddi við at framleiða lóður á eini undirgrundarverksmiðju. Bretar vóru framvegis har og skuldu halda skil á í landinum. Tað klárðu teir sera illa, serliga tí at samhugin við jødiska partin var sera lítil.

Vit byrjaðu at skipa ein herflota, beint áðrenn bretar fóru úr landinum, og í mai 1948 lýsti David Ben Gurion jødiska statin. Vit tóku øll skipini, sum lógu í havnini. Millum hesi vóru innflytarskip, sum bretar høvdu tikið, og vit riggaðu tey til krígsskip. Tað vóru ikki nógv vápn, men vit høvdu byrsur og maskinbyrsur, sum vit byrjaðu at brúka.

Í 1950 slapp eg úr aftur herinum, og eg fór beint umborð á eitt fiskiskip. Í 1952 gjørdist eg skipari, og søguna um fiskimannin Ben Yami hava vit

longu greitt frá.

Menakhem kom seinni at luttaka í teimum kríggjum, sum Ísrael var við í 1956, 1967 og 1973.

Hanna var ov

sjúk at verða gassað til deyðis!

Nøkur ár seinni giftist eg við Hannu, og hon hevur eisini sína søgu. Hon var týskur jøði og búði í Berlín.

Eg møtti henni í Ísrael, tí hon er systir til tveir av mínum góðu vinum, sum eg kom at kenna, tá eg kom til Ísraels. Annar teirra var eisini skipari og hin var lærari, og teir vóru bjargaðir umvegis Sveits í byrjanini av krígunum. Tá bar framvegis til hjá jøðum at rýma tann vegin.

Pápi Honnu var við í fyrsta heimsbardaga og var í eysturríkska herinum, har hann bardist saman við týskarum, og hann hevði fingið heiðursmerki fyri sín innsats.

Hóast hetta koyrdu teir hann í "arbeiðslegu". Konan gjørdi alt fyri at fáa hann út, vísandi til tað, sum hann jú hevði gjørt fyri Týskland. Hetta eydnaðist eisini í fyrsta umfari, men aftaná eitt hálvt ár, varð hann koyrdur í eina aðra legu, og hann varð dripin í Dachau, sum var ein týningarlega sunnalaga í Týsklandi, har 300.000 fólk vórðu fyribeind.

Hanna varð send til kendu leguna Theresienstadt í Tjekkia. Hon bjargaði lívinum av tilvild.

Hendan legan hevði eina serliga søgu. Tá tað byrjaði at frættast í frælsa heiminum um ræðuleikarnar í týsku fangalegunum, kravdi umheimurin at síggja, hvat ið gekk fyri seg. Týskarar gjørdur av, at nú máttu teir fáa eina "framsýningarlegu". Teir høvdu tikið íbúgvarnar úr býnum Theresienstadt og fluttu fangar higar, og teir riggaðu alt til fyrimyndarliga, so eingin skuldi óra ilt. Tá so Reyði Krossur 23. juli 1944 kom á vitjan, varð alt gjørt fyri at geva teimum ta fatan, at her stóð bara væl til. Tað vóru ov nógv fólk í leguni, og kundi hetta oyðileggja ta góðu myndina, teir ætlaðu at vísa gestunum. Hesin "trupulleikin" varð loystur við at senda 22.000 til týningarlegurnar! Tískil sóu teir á Reyða Krossi umstøður, sum einki var at finnst at. Børnini spældu glað á spæliplássum, og umboðini hjá Reyða Krossi vóru til eina konsert, har fang-

10.000 av teimum 165.000 fangunum í Theresienstadt sluppu við lívinum. Her eru tveir teirra. Ein teirra er eisini Hanna, sum er umrødd í greinini.

ar myndaðu eitt symfoniorkestrur.

Umboðini fyri Reyða Kross fóru heimaftur og greiddu almenninginum í sameindu londunum frá, at her vóru umstøður, sum einki var at siga til. Tað, sum tó ikki kom fram, var, at beint eftir vitjanina endaði alt orkestrið í gasskamarinum! So týskarar hava dugað væl at lumpað heimin.

Higar varð Hanna send á vári 1943, bert 12 ára gomul. Tískil minnist hon væl vitjanina hjá Reyða Krossi. Hon gjørdist sjúk av tuberkulum og varð lögð inn á eitt sjúkrahús har. So ein dagin vóru boð eftir Honnu. Nú var tað hennara tórni at fara við tokinum til tann víska deyðan.

Læknarnir søgdu, at hon var ov sjúk til at fara nakran veg. Og myndugleikarnir tóku til eftirtektar, at tað bar ikki til at gassa

fólk, sum ikki høvdu heilsuna til tað! So hon mátti heldur bíða, til hon var komin fyri seg aftur. Hon skuldi fara við næsta farti. Men stutt eftir hetta, kom russiski herurin higar, og hennara lív var bjargað.

Hanna kom til Ísraels í 1948, eftir at staturin var settur á stovn. Og tá var hon framvegis merkt av síni ræðuligu fortíð.

So tað kann sigast, at hesi bæði kunnu sum hjún siga frá eini sera dramatiskari søgu um, hvussu tey sluppu undan tí víska deyðanum. Men sum Menakhin sigur: "Tey, sum trúðu uppá, at tað nyttaði at royna at bjarga sær, høvdu ein møguleika, meðan tey, sum ikki trúðu upp á møguleikan, høvdu ongan møguleika."

Týskur ordan
Søgan hjá Honnu endar ikki rættiliga enn. Fyri

Glaser, Aron	Berlin	12.12.81	verschollen	Litzmannstadt/Lodz
Glaser, Berhardine, geb. Passmann	Xanten	09.06.81	für tot erklärt	Auschwitz
Glaser, Berl	Berlin	03.02.95	15.08.42	Dachau
Glaser, Berta	Berlin	13.06.87	verschollen	Osten
Glaser, Berta, geb. Rosenthal	Würzburg	13.04.59	16.11.42	Theresienstadt
Glaser, Berta B., geb. Morgenbesser	Berlin	19.05.97	verschollen	Auschwitz
Glaser, Bertha, geb. Herz	Frankfurt	19.12.71	30.12.43	Auschwitz
Glaser, Bertha, geb. Leiser	Berlin	12.02.80	verschollen	Kowno
Glaser, Bettina	Berlin	27.11.79	für tot erklärt	Auschwitz
Glaser, Bettina	Berlin	04.06.96	verschollen	Riga
Glaser, Betty, geb. Jaffe	Berlin	30.07.79	verschollen	Auschwitz
Glaser, Brigitte	Berlin	15.01.28	verschollen	Litzmannstadt/Lodz
Glaser, Caroline	Berlin	24.12.11	00.05.43	Theresienstadt
Glaser, Cilli	Frankfurt	11.02.83	verschollen	Litzmannstadt/Lodz
Glaser, Dorothea, geb. Abraham	Berlin	29.12.91	für tot erklärt	Auschwitz
Glaser, Edith	Berlin	29.08.25	verschollen	Auschwitz

Á Jewish Museum í Berlin fekk Hanna, kona Menakhem, vissu um lagnuni hjá mammuni. Tað var jú "ordan" í hjá nasistunum, og lagnurnar hjá týsku jøðunum vórðu skrásettar. Berta B f. Morgenbesser Glaser f. 19. mai 1897 var mamma hennara.

Søgan er, at Hanna lá á sjúkrahúsi. Mamma hennara var tikin á veg frá arbeiði á eini verksmiðju. Eldra systir Honnu hoyrði um hetta og rýmdi út á gøtuna. Hon ringdi til Honnu og fortaldi henni, at mamma teirra var tikin, og hon visti ikki hvat hon skuldi gera. Hanna var 13 ár tá. Hetta var tað seinasta, sum hon visti um mammu sína, fyrr enn hon nógv ár seinni kundi síggja svart uppá hvítt, at mamman er horvin í Auschwitz við teimum ræðuleikum sum liggja í hesum heiti. Nakrar dagar seinni varð systirin eisini tikin og fekk somu lagnu. Á listanum sæst, at her er eingin mannemunur. Her eru fólk heilt frá 15 ára aldur og til meira enn 70 ára gomul.

Stutt eftir varð Hanna send til Theresienstadt, har henni var ætlað sama lagna, men hvussu hetta gekk kann lesast í frásøgnini.

nøkrum árum síðan vóru Menakhem og Hanna í Berlin, har tey vitjaðu jøðiska minnissavnið Jewish Museum. Her sóu tey, hvussu týskir jøðar høvdu eina hægri "tign" enn teir polsku. Hesir seinnu hvurvu bara í milliðatali, og eingin visti nakað frá hvørjum einstøkum at siga.

Men øðrvísi var við teimum týsku jøðunum. Í savninum komu tey fram á protokollir, har tað fyri hvønn einasta týska jøða varð skrivað niður um teirra seinastu ferð. Her sæst dagfest, nær teir vórðu fluttir heimanífrá, hvussu teir fóru, og nær teir vórðu dripnir. Jú, víst var ordan í. Og á hendan hátt fekk Hanna endaligu vissu um lagnuna hjá mammu síni, sum endaði sínar dagar í Auschwitz í Polen, sum var størsta týska týningarlegan. Kommendantur her var Rudolf

Hass, sum varð hongdur eftir kríggið. Hann skrivaði sína ævisøgu í fongslinum, har hann vísti seg sum ein sera "vanligan" persón. Hevði hann verið lærari ella okkurt tilíkt, hevði hann neyvan gjørt eini hønu fortæð. Hann hevði eisini kunnað verið ein sera effektivur virkisleiðari. Sum leiðari í hesi leguni eydnaðist tað honum at økja so nógv um "framleiðsluna", at talið á dripnum kom uppá 10.000 um dagin!

Býr nærindis
Nasaret

Í dag búgva Menakhin og Hanna í einum lítlum býi millum Haifa og Nazaret. Tey finga tvey børn og eiga fyra barnabørn. Og tað er ikki smávegis, tey kunnu fortelja teimum. Tað hevur verið ein stór uppliving at hitta Menakhin. Hann er 77 ár og hevur upplivað fleiri ferðir tað, sum flestu okkara koma út fyri. Hann er sum ein unglingi og veit so ótrúliga nógv um alt millum himmal og jørð. Eisini um kristindóm. Tað skal eisini sigast, at hóast alt, hann hevur upplivað á ungum árum, merktist ikki minsti farri av beisk-

leika móti nøkrum. Tí er hetta eisini ein sera lívsjáltandi frásøgn.

Menakhem fekk nakrar góðar dagar í Føroyum. Hann var gestur hjá fiskimannafelagnum, og av kenningum varð hann vístur so mikið umkring, sum tað var tíð til. Hann hevur eisini takkað fyri tann blýðskap honum varð vístur í Føroyum.

Ein slíkan mann hevur ein hug at hitta aftur. Og tað er ein serligur heiður at kunna greiða frá hansara ótrúligu lívssøgu.

Her koma fangar til Theresienstadt lítið vitandi, hvat teirra lagna var ætlað at vera. Í leguni búðu upp til 53.000 fólk á sera avmarkaðum plássi. Tilsamans komu 165.000 fangar higat. Av teimum doyðu 35.000 í leguni, meðan 120.000 vórðu send til týningarlegurnar.

Í 1944 var Reyði Krossur á eini eftirlitsferð, og sum sagt verður í greinini, vórðu teir lumpaðir so dyggiliga. Aftaná vitjanina vóru næstan øll børnini send til gaskømrini í Aushwitz. Hanna, sum seinni giftist við Menakhem, var sjúk, og týskarar sendu ikki sjúk børn í deyðan! Hon mátti bíða til næsta fart. Hetta bjargaði henni!

Aftaná at hava upplivað allar teir ræðuleikar, sum Menakhem greiðir frá, eru hann og húski hansara aftur í gøtuni í Warszawa, har hann var føddur.

Menakhem Ben-Yami:

Vinnan eigur at vera við í umsitingini av fiskastovnunum

Á ráðstevnuni hjá Farec helt Ben-Yami fyrilestur, sum var grundaður á hansara altjóða royndir á fiskiveiðuøkinum í eitt langt lív. Vit meta hansara sjónarmið at vera so áhugaverd, at vit hava fingið týtt hansara upprunahandrit, sum verður endurgivið her:

Við tað, at eg komi frá eystara parti av Miðalhavinum, rokni eg meg ikki fyri at vera serfrøðing á norðuratlantiska økinum. Eg fari at tosa við grundarlagi í almennari vitan, og tað er upp til tykkum at meta um, hvørt mínar meiningar hóska til tykkara umstøður. Eg fari at gera viðmerkingar til stovnsmetingar, umsiting og fiskiveiðu, og eg fari at gera nakrar niðurstøður við nøkrum tilmælum. Eg fari at byrja við nøkrum útgreiningum.

Útgreiningar

Fiskiveiðuumsiting eigur at vera grundað á fiskiveiðuvistfrøði. Vistfrøði er at rokna sum roknskapur náttúrunnar. Hon tryggjar javnvágina í tilfeingi og orku innan eina ávísar vistskipan og millum ymiskar vistskipanir. Ein vistskipan er eitt avmarkað øki, har allar hesar tilgongdir fara fram, og í havinum tosa vit um ta marínu vistskipanina.

Vistfrøði er ein sera umfatandi og óbeinrakin grein av vísindi. Innan vanligan búskap kenna vit væl valutakursir, kostnað, prísir og rentustøði, men í "búskapi", sum hevur við vistfrøði at gera, broytast tey samsvarandi virðini stóðugt og ávirka hvørt annað á nógvar ymiskar hættir, og vit kenna í veruleikanum ikki øll viðurskiptini í spælinum.

Fiskiveiðuvistskipanin er ein marin vistskipan, har fiskimenn, fiskur og umhvørvi renna saman og ávirka hvørt annað. Fiskiveiða er tann tilgongd har fiskimenn troyta fiskastovnarnar innan fiskiveiðuvistskipanirnar. Hesi trý eru tvíannað saman í eini og hvørjari fiskaveiðu og eru ávirkaði av einari ørgrynnu av uttanfrákomandi viðurskiptum. Øðrumegni er slíkt sum fólkamentanir, marknaður, tøkni og samskipaður flutningur, og hinumegin hava vit fiskiveiðu og út-sveiggj, sum kunnu hava allar móguligar orsøkir.

Norðuratlantiska málið

Í fleiri ártíggjund hava norðuratlantisku stovnar-

nir verið mál hjá heimsins mest umfatandi og dýrastu privatu og almennu kanningarstovnum, kanningum, almennari umsiting og tvingils-skipanum og við størsta tali av starvsfólki pr. havfermil. Kortini síggja vit her heimsins størstu fiasko innan fiskiveiðu-umsiting.

Ikki allir norðuratlantisku fiskastovnarnir eru illa fyri. Noreg sigur, at teirra toskastovnur hevur tað gott, og tað sama tykist vera fyri Føroyar, og kanska eru betringar at síggja fyri stovnin uttanfyri New England, eystantil í USA. Allastaðni, t.v.s. allan vegin frá økinum út fyri norðuramerikonsku strondina allan vegin yvir til Norðsjógvin hava botnfiskastovnarnir verið í trupulleikum. Hava almennu vísindafólkini og umsitarar í EU og Norðurameriku veruliga ikki gjørt tær neyðugu kanningarnar, og hava tey einki lært av hesum?

STOVNSMETINGAR

Einaferð var fiskifrøðin upptikin av at halda eyguni við umstøðunum í havinum og at kanna fiskalívfrøði, vistfrøði, atburð og umhvørvi. Endamálið var, at hon var noydd at skilja samanhingin fyri at kunna fremja skynsama umsiting av fiskastovnunum. Tey fóru ofta á kanningarferðir við skipum, og ofta vóru hesar ferðir langar. Alt hetta kravdi menniskjaliga og fíggarliga orku og persónligan eldhuga.

Men framkomanin av fiskameingis-rakstrarmetingum hevði við sær, at nógvar ymisk matematisk modell vórðu gjørdar. Modell vórðu gjørdar av Baranov, Russel, Beverton og Holt, Schaeffers, Cushing og øðrum, og seinni komu eisini, tá teldurnar komu, aðrar hóskandi og lagaligari modellmøguleikar afturat.

Tann grundleggjandi fyritlesturin er, at nøgdnin av fiski, sum er tøk til fiskiskap, verður roknað út á fylgjandi hátt:

Fiskanøgdnin, sum kann takast, er tað sama sum

fiskanøgdnin, sum var til avlops frá árinum fyri, pluss fiskanøgdnin, sum legst afturat í ár, minus nøgdina, sum er fiskað, og minus nøgdina, sum er deyð av øðrum náttúrligum orsøkum.

Henda sama fyritlesturin hevur verið nýtt seinastu 30-40 árin til áseta fiskastovnarnar. Ásetingin av "størstu burðardyggar-nøgð" ella "mest loyvdu nøgd" ("maximum sustainable yield") er vorðin kjarnin í einari "best tøkari vísind". Men "best" í hesum týðningi er als ikki tað sama sum nóg góð, sjálvt um úrslitini verða styðjað av eykakanningum við royndarfiskiskapi, yvirlistrolingum og ekkoloddkanningum.

Flestu modellini síggja fiskastovnarnar isoleraðar frá teirra vistskipan. Óansæð um talan er um einfaldastu modellini ella tey mest framkomnu modellini, sum taka støðu í fleiri fiskasløgum, so fevna tey neyvan um tey nógvu viðurskiptini, sum ikki hava við fiskari at gera. Modellini síggja heilt burt frá "her og nú" støðuni og ávirkanunum av viðurskiptum sum, at tað er nóg mikið av fiski, náttúrligur deyði, um fiskurin er tøkur og hvussu viðkvæmur hann er, ella hvussu lítið skal til at gera broytingar í fiskastovnunum. Tey eru ógvuliga ávirkin av gitingum og gitinga-metingum, óliðnum og ósannbærum tølum fyri veiðunøgð, samanseting og veiðuøki. Áhaldanir um, at skiftandi umstøður, sum ikki hava við veiðu at gera, eru trúliga óbeinleiðis brúktir í bæði tí, sum er komið afturat ella lagt afturat og tøl fyri náttúrliga deyða, eru lættar at vísa aftur.

Ein av teim eldru ráðgevnunum, David Thomson, skrivaði, at 30 ára "stórskaði framdur av fiskivinnupolitikkinum hjá EU" (EU Common Fishery Policy) fyri ein part kann greiðast við, at teir ikki brúka vísindina til sjónligar eftirmetingar, og at tey ikki at orka at taka upp trupulleikan við skeivum fyritlestum.

Min áskoðan er, at grundin til, at ófullgjøgjað

vísind kann yvirliva so leingi, er at "sjónligu eftirmetingarnar" av fyritlestunum á økinum, og tilmælini á økinum verða gjørd av vísindafólki, sum koma frá somu vísindagrein og skúlum sum rithøvundarnir til nýttu lærubøkurnar. Altso verða stovnsmetingarnar eftirmettar av hagfrøðingum, sum avgera modellnýtsluna, og sum eru trúfastir yvir fyri vanligu nýttu modellunum og framferðahættunum, heldur enn at hetta verður gjørt av meira model-kritiskum vísindamonnum. Samfagsfrøðingurin, Chris Finlayson, rithøvundurin til bókina "Fishing for Truth", skrivaði herfyri, "at tað at góðtaka, at feilirnar í okkara ásetingum eru á einum ókendari leið og ókendari stódd, er ein heldur stórur biti at svølga hjá teknokratiskum bureaukratiumum".

Dr. Gary Sharp, ein kendur fiskivinnuvistfrøðingur, serfrøðingur innan lív-vistfrøðiligi havfrøði, skrivaði einaferð, at upp gjøgnum 50'ini og 60'ini var ein "ærusjúkur 'presta-skapur' av matematisk vandum hagfrøðingum... fleiri uttan neyðuga vitan um grundleggjandi umhvørvisfrøði, um hvussu fiskasløgini ávirkaðu hvørt annað ella um lívvistfrøðiliga havfrøði", sum fekk yvirvald innan fiskifrøðina. Teir settu til síðis teir meira praktisku vísindamenninar, sum ikki hildu tað vera nóg mikið at sita við teldurnar, men sum eisini fóru oman á keiina og út á hav. Teir tóku undir við hesum... framferðahættum, sum um tað var ein religiön, sum teirra grundarlag fyri fiskivinnuumsitingini í Norðuratlantshavi. Men so líðandi varð vinnan meira ivingarsom, og samskiftið við tey minkaði, og tað sama var galdandi fyri góðskuna av datagrundarlagnum.

Upplýsingartilfar frá fiskivinnuni eru ofta óálitandi, og tað eru fleiri grundir fyri hesum:

1. Nógvastadni er fiskiskapurin undir-rapporteraður og í stóran mun undirmettur. Fiskimenn

eru í einari løgnari støðu, teir kunnu føla seg í eini "Catch-22 støðu", sum merkir, at uttan mun til hvat tú gert, sleppur tú ikki snikkaleysur: Tá teir fráboða sanna veiðunøgð – so er úrslitið kvotaniðurskurður ella niðurskurður av veiðuorku. Tá teir boða frá minni veiðu, enn veruliga er veitt, so er úrslitið tað sama.

2. Kanningar- og royndarveiðuskip fylgja eini frammanundan fastlagðari skipan, men fiskur broytir vanligu sína atferð og flytir seg. Hann hevur sum kunnugt stert. Av somu orsök, burtursæð frá nøkrum fáum seinførum fiskasløgum, raka skipaðar fiskiveiðuroyndur kanska ikki tey støð, har fiskurin gongur saman í stórum nøgdum. Tað sama er sjálvandi galdandi fyri reiðiliga óneyvu ekkoloddkanningarnar, sum ikki kunnu fara fram alla-staðni samstundis.

3. Kanningar- og royndarveiðuskip brúka "standard" útgerð, sum er avoldað, og ikki lagað eftir broytingum í fiskaatferð og økjum, og kann verða misvisandi fyri veruligu støðuna í stovninum.

Nú, hvønn týðning hava so tey viðurskipti, sum ikki beinleiðis hava við fiskiveiðuna at gera (non-fishing factors)?

At síggja burtur frá ymiskum umhvørvisviðurskiptum er láturvert. Til dømis, í árbókini UNEP fyri 2003, verður sagt, at tað eru 150 deyð øki í ymiskum vágum og hálv-afturlatnum sjókjum í verðini, og at hetta er ein størri vandi enn ovfisking. Sambært vísindafólki frá Virginia Institute of Marine Science "...er sannlíkt, at íltmangul fer at verða høvuðsgrundin fyri ávirkanum í 21. øldini, eins og ovurfisking hevur verið høvuðsgrundin í 20. øld". Nøkur av hesum deyðu økjum hava eina stóð upp til 27.000 fermil.

Eitt annað dømi: Dr. De Brooke, fuglasavnsvørður við University of Cambridge, nevnið at verðsins sjófuglar eta 70 milliónir tons av føði árliga. Samanberað hetta við, at allar

Menachem Ben Yami heldur fyrilestur.

heimsins fiskalandingar eru 80 milliónir tons árliga. Um vit leggja afturat árliga átið hjá havsúgdjór-um, so fiska allir heimsins fiskimenn kanska minni enn ein triðing av tí fiski, sum verður tikin. Og sambært Kristin Krachner, havlívfrøðing á University of British Columbia, vísa nýggjar metingar, at nøgdnin av fiski, sum verður etin av havsúgdjórum í øllum heiminum er okkurt um 10 ferðir tað, sum verður veitt tilsamans á øllum heimsins høvum.

Fleiri dømi: Sambært ráðgevanum Jón Kristjánsson, vísa kanningar av merktum fiski og meting- ar av stovnum, fyribils friðaðum stovnum, at náttúrliga deyðilgheitin er nógvar hægri enn tað, sum verður nýtt í modellum. Fiskasløg, sum hava serligan tokka til smalt hitabelti fyri at trívast best, ávirkað nógvar hitanum. Er hitin uttanfyri vanligu økið, so verður gýtingin útsett ella seinkað, og fyri yngulvøkstur tað sama, og gýtiøkini verða flutt. Undankoman av yngli og ungfishi er bundin at, hvussu tøk rætta føðin er í sjónum, at hon er á rætta stað og til røttu tíð, eins væl og hvussu skjótt úttøkan av fiski annars fer fram av veiðu ella náttúrligum deyða.

Dr. Gary Sharp hevur tosað og skrivað í árávís um, hvussu avgerandi ávirkan veðurlagið og tilgerðirnar í høvunum hava á fiskastovnar, og hevur eftirlýst "eitt veruligt tvørfakligt arbeiðslag fyri havvistfrøði og fyri havfiskivinnuligum kann-ingum".

Líknandi røddir koma nú eisini frá leiðsluni fyri ICES. Dr. Mikko Heino á Havforskningsinstituttet i Bergen skrivaði í eini grein: "Skapar fiskiveiða genetiska (arvaliga) broyting í einum fiskastovni?" Umframt genetikkin, sum eg skal venda aftur til

seinni, reisir Heino spurningar, sum "avvíkjandi" vísindamenn og fiskimenn hava spurt um í ártíggju. Hann skrifaði, at ásetingarmodell eiga at viðgera ikki einans einstakar stovnar, men eisini hvussu hesir verða ávirkaði í tí víðkaðu vistskipanini, og at "modell, sum viðgera fiskastovnar sundurskildar frá vistskipanini, hava avgjørt sæð sínar bestu dagar...", ella stutt sagt modellini hava ongantíð verið nóg góð...

Nú – skrifaði Heino – flytir ICES seg til eina vistskipanargongd, sum tekur við ávirkanina av veðurlagnum og havfrøði ...og ...broytingar í fiskaføðigrundarlagnum, serstakliga á tí følsama yngulstadiinum, sum er tengt at fysiska umhvørvinum – broytingar í sólarljósi, vindi og streymum... ...Henda nýggja vitanin førir við sær ...týðandi, brúkligar forsagnir um støddina av (árligu) afturatleggingini/endurnýggingini/økingini... o.s.f., o.s.f.

Ein broyting má koma Kortini, norðuratlantiska fiskiveiðuumsitingin ásetur framhaldandi fiskiveiðunøgdirnar eftir ásetingarreglum "sum hava sæð sínar bestu dagar", sjálvt um vit øll vita, at ófullfíggaðar stovnsmetingar føra við sær ósunn umsitingarlig stig. Men sjálvt um teir framhaldandi lena set til gamlar fyritreytir, so vita flestu vísindafólk, at nýggj hugskot koma ístaðin fyri eldri og avoldaði. Tann nýggja fiskiveiðuumsitingin fer at vera alvakin fyri broytingum í umhvørvinum, og hon hyggur at støðuni í stovnunum við bakgrund í veðurlagshendingum og útsveiggjum, og á onnur viðurskipti, sum ikki eru beinleiðis knýtt at fiskinum.

Frá áseting/stovnsmeting til umsiting Dr. John Caddy, ein framúrskarandi fiskivinnulívfrøðingur, greiðir frá, hvussu eitt tveivíðt, umleið á eitt ár ella so, gongur, áðrenn vísindamenninir síggja eina broyting í fiskastovninum. Tað kann ganga eitt ár afturat, áðrenn teirra úrslit eru kannaði og gjøgnumarbeidd til tilráðingar. Leiðararnir tjakast síðani um tilráðingar, og móguligar avleiðdar fylgir við ymiskar áhugasbólkar. At gera endaligu reglurnar tekur somuleiðis sína tíð, og tað seinasta tíðarskeiðið fer

Manachem vitjaði eisini Bjørn Kalsø.

við at vinnan gjøgnumførir ásettu reglurnar. Soleiðis gongur tað, at áðrenn tær nýggju reglurnar eru gjøgnumfóðar, eru tey útsveiggj, sum eru orsök til nýggju reglurnar, fyri langari tíð síðani farin afturum, og hava nú kanska flutt seg í mótsetta grøv. Úrslitið av umsitingartiltøkunum kunnu gera støðuna verri – ella í besta føri – bara økja um útsveiggini.

Fiskiveiðuumsiting Skynsom fiskiveiðuumsiting er eitt trupult øki, serliga har ávirkanin frá umhvørvisbroytingum, so sum oyðilegging og dálking av uppvakstrarøki verður lagt saman við fíggarliga lønandi ovurfisking. Ja, eitt slíkt dýr finst. "Fíggarliga-nýtilig ovurfisking" er úrslitið av høgum prísnum vegna øktan eftirspurning sum vigar upp móti niðurstøddum veiðu og úrtøku. Tessvegna, sum Gary Sharp einaferð skrifaði, er kanska besti háttur at regulera fiskiveiðuna við at regulera marknaðarprísinn...

Fiskiveiðuumsiting hevur tókt eitt heilt katalog av lógligum, avmarkandi, tekniskum og fíggarligum móguleikum. Men hetta er ikki bara eitt tekniskt val. Hetta avger, hvussu ágóðarnir frá veiðuni verða býttir millum fiskiúdnaðin, fiskimennin og nærsamfelag teirra, og hetta kann flyta ágóðarnar frá einum samfelagsbólki til ein annan, og viðhvørt soleiðis, at ikki vendist aftur.

Í øllum førum eru tær avgerðir, sum fiskiveiðuumsitarar væntast at taka, ein liður í politisku avgerðini í tí sosiala struktúrinum av almennu umsitingini, og hvussu henda veitir ráðgeving og tekur avgerðir. Um umsitingin leggur dent á, at samfeløg skulu vera verandi úti við strendurnar, verður fiskiveiðan umsitin við grund-

arlagi í upplýsingum frá vinnuni. Tað kann eisini vera, at umsitingin heldur ynskir privatisering ella hálv-privatisering av fiskatilfeinginum – sum við TAC'um, totalkvotu og ITQ'um, frítt umsetiligar kvotur – undir fríum marknaðartreytum.

ITQ'ir, til dømis, førir yvir longri tíð við sær miðsavnan av fiskarættindum/kvotum á fáum hondum, sum gerast sterkari, og sum elvir til sosialan økis-ójavna. Stóreigarar og -feløg fáa fíggarligu fyrimunirnar sum smáir einstaklingaeigarar, familjufyrirøkur og teirra mannningar mugu sviða fyri. Sjálvt um hendan gongd in kann verða seinkað við ymiskum avmarkingum, soleiðis sum gjørt verður í Alaska, so er mín meting – at tað miseydnast.

At ITQ er og verður gott fyri fiskastovnarar er ein myta, eitt ævintýr. Viðhvørt kunnu tey vera góð, og í øðrum – vánalig. Har menn eiga teir smáu ella miðalstórum fiskibátarnar, kappast teir við einstakar stóreigarar og feløg, sum eiga flota av skipum, um stovnararnar og/ella fiskagrunnar, teir fyrru hata ITQ's, og teir seinnu elska tær. Báðir partar av góðum grundum.

Fyriskipanin

Í norðurlondum virka vanliga umsitingarmannagongdirnar ógvuliga væl: Data verða savnaði, modell verða brúkt, stovnsmetingar brúktar, TAC verða útroknaði, ráð verða send víðari, reglar verða lógfestir. Trupulleikarnir byrja, tá tað kemur til fiskivinnuvistfrøðina og til fiskimennin, tí, sum oftast, hvørgin teirra gevur ilt av sær.

Ofta hendir tað, tá umsitingin ikki er í samsvar við natúrliga gongd og við vinnuna, og tá fiskimenn fata ella føla regluringar sum ólogiskar, láturligar, ikki rættvísar,

og aftanfyriliggjandi vísundina sum skeiva, so arbeiða teir móti reglunum. Teir fara at snýta, veiða ólógliga, landa ella selja annan veg "svartan" fisk, og tá avmarkaðar kvotur eru, blaka teir út fisk, sum ikki eru nóg lønandi at landa, so pláss verður fyri fiskasløgum, sum kunnu seljast fyri hægri prís. Tvingsil er undir slíkum umstøðum órealistiskt, ella tað er so dýrt, at tað letur seg ikki gera í praksis. Ongin hevði viðgingið, at hetta hendir, men tað er greitt, at data'ini hjá umsitingini eru langt við síðuna av veruleikanum. Tá umsitingin heldur, at hon røkkur ikki til, so umsitir hon bara uppaftur meira, viðhvørt verður "skotið í allar ættir".

Tað kundi verið sloppið undan slíkum støðum, um vísindamenn høvdu verið ansnir/nærlagdir við tí, teir kalla: "uppspunnir upplýsingar frá fiskimonnunum", og um umsitarar høvdu verið minni bureaukratiskir og meira fleksiblar, og kunnað hildið upp at at viðgera ymisku sjúkurnar við einum einasta heilivági. Eingin ivi er um, at seinasta europeiska avgerðin, at seta á stovn ráðgevandi økisnevndir, er eitt rætt stig á leiðini, í hvussu er í teoriini.

Partalefagið

fiskivinnuumsiting Einkin er at ivast í, at seinastu fáu ártíggjuni av 20. öld er fiskiveiðuumsiting í øllum heiminum, vorðin "Big Business". Akkurát sum í einhvørjum virki, so hevur hon tryggjað rættindini/áhugamálini í at kunna halda á fram við virkseminum og at víðka virkseimið. Hennara boðskapur, útbreiddur við grønnari lobbyismu, er, atuttan allir hesir vísindamennin, teknikararnar, bureaukratarnar og eftirlitsfólkini, so høvdu fiskimenn oytt stovnararnar. Trúarlæran hjálpir henni at fáa til vega fígging og makt.

Veiðan

Umsitingin ávirkar fiskiveiðuna bæði tekniskt og fíggarliga. Hon kann forða/tálma, og í ringasta føri, støðga fiskiskapinum fullkomiliga, bæði á summum økjum/grunnunum og eftir ávísam fiskasløgum. Hon kann reka/beina burtur fiskimenn frá fiskiskapi yvirhøvur.

Men fyrst av øllum, so ávirkar umsitingin veiðuna við at regulera slag og nøgd av fiskireiðskapi, sum verður nýtt. Nærum allastaðni ásetir hon eis-

ini minstu stødd fyri meskar og stødd av húkum. Endamálið og vanligi vísdomurin við hesum er at lata yngra fiskin sleppa, so hann kann vaksa seg stóran, áðrenn hesin verður veiddur aftur. Úrslitið av hesum er, at fiskimenn í árávis og fleiri ártíggju hava tikið serliga tann størsta fiskin úr stovninum.

Eingin hevur sett spurnartekin við hetta. Fyri nøkrum fáum árum síðani vísu kanningar, at teir minnu harðføru fiskarnir, sum sluppu gjøgnum meskarnar, verða skaddir meir og minni og doyggja ella verða ein lættur fongur hjá øðrum.

Amerikanskir ítriv-fiskimenn plaga at seta krøktan fisk út aftur út frá tí hugsan, at hesin fiskurin fer at yvirleva, og tí eigur hesin ikki at teljast við í einari móguligari veiðukvotu. Men nú verður hildið, at útsetingin av hesum fiski er ivasom...

Tær mest álvarsomu grundgevingarnar móti selektivari veiðu eru komin frá tveimum vísindamonnum frá Íslandi og einum úr Hollandi. Hesir eru Jónas Bjarnason og Jón Kristjánsson, og hin er Niels Daan. Sjálvt um sjónarmiðini hava støði í ymiskum grundarlagi, so koma teir allir til somu niðurstøðu, at varandi "avskúming" av størsta og blómandi fiskinum førir til mergsúgving av stovninum, og at tað er ein skeiv framferð at seta kvoturnar niður, og sjálvt fyribils bann er skeivt í hesum sambandi.

Fyri kortum hoyrdust líknandi røddir frá leiðsluni hjá ICES, har Dr. Heino í eini grein, sum eg nevndi fyri løtu síðani, eisini skrivar um genetiska broyting í stovnum, sum verða veiddir við selektivum reiðskapi. Og fyri heilt kortum, var ein líknandi kanning almanna-kunngjørd av Esbern Olsen, einum fiskifrøðingi í Noregi.

Sambært Dr. Daan so hendir tað, og serliga hjá kannibalskum fiskasløgum, at tá bert fáir stórir fiskar eru eftir, so oyðilegst støddar-samansetingin á stovninum.

Sambært Dr. Bjarnason, so ger selektiv veiða, at eftirverandi fiskar í stovninum eftirhondini verða smærri, og at hetta viðførir, at førleiki hjá stovninum at nærast verður verri. Ein genetisk broyting fer fram, og fiskar, sum yvirleva, hava lyndi til at vaksa seinni og búnaast skjótari. Hetta tvingar

teir til at nýta meira og meira av sínari orku til at fjølmennast, t.v.s. brúka orkuna til framleiðslu av rogni og sili og til gýtingar, og hetta uppá kostnað av at nýta orkuna til at vaksa av ella gerast størri. Teir verða lættari offur fyri tøku av ymiskum slag, og náttúrliga deydiligheitin veksur. Í nærum øllum dømunum, har stovnurin fellur í avmakt í Norðuratlanthavinum, hava hesu sjúkueykennini verið til staðar, men aloftast skúgvaði til vikis av almennu vísindini.

Sambært Dr. Kristjánsson er trupulleikin við botnfiskasløgnum í Norðuratlandshavi ikki ov nógv veiða, men heldu ov lítil veiða. Hetta skapar ein stovn av hungrandi fiski við minkandi vøksti og kynsbúnum smáfiski. Til dømis á einum øki, har hýsuárgangurin 1991 hevur verið tann sterkasti í 30 ár, so tykist fiskurin at vera smáfallandi og soltin og sær út til at svøltast. Hann var kynsbúgvinn fjórur vár, og var nærum hildin upp at vaksa. Toskur av somu stødd var eisini rak og tyktist eisini at svøltast. At minka um fiskiveiðuna ger bara støðuna verri.

Nærmast av óvart varð samstundis funnið fram til, at tá gýtingarstovnurin er stórur, er tilgongdin lág og øvugt. Tilgongdin er í fasu við vakstarferðina, tøku av fóðuri og lágum gýtingastovns stødd.

Ymiskir umsitingarhættir ávirka styrki og karaktar á fiskaveiðuni á ymiskan hátt. Ein blanding av TAC, kvotu, og yvirorku í flotanum hevur verið grundin til eina ódámiga "gull fepur"-líknandi framferð innan fiskivinnuna.

Reglur kunnu gera fiskiveiðuna meira og minni tryggja og kunnu føra fiskimenn frá og til ávísar fiskagrunnar. Umsetiligar kvotur kunnu bota um trygdina eins og í Alaska. Men fíggarliga ómóguligar kvotur ellar veiðuorku-avmarkingar kunnu gera, at skiparar á smáum bátum royna eydnuna frá teimum vanligu grunnunum nær landi, og flyta til økir langt úr landi, og sum eru ov vandamikil fyri teirra bátastødd og – sjóføri. Eisini, um teir eru noyddir at veiða alla kvotuna fyri at tryggja sær minst somu kvotu aftur, so kunnu skiparar avgera at vera verandi á sjónum, hóast veðurlíkindini ikki eru teimum til vildar. Tað sama hendir, har setanarviðurskiptini hjá skiparum eru slík, at teir eru bangnir fyri at missa

Framhald á næstu síðu

starvið, sum til dæmis á Eysturströndinni í USA, har skipini, royna við dreggi-um eftir skeljafiski. Eigararnir av skipunum á landi leggja trýst á hesar settu skipararnar at nækta eftirspurningin á marknaðinum, heldur enn at lata teir fiska eftir, hvussu veðrið er.

Umsiting av fiskakvotum kann spjaða fiskiveiðuna javnari, um vit hugsa í tíð, men at minka ITQs kann fáa smærru eigararnar at steðga veiðuni, út-leiga ella selja sínar kvotur, og kanska eisini bátar teirra. Har kvotur eru ov smáar, ella hjáveiða av ókvoteraðum sölubarum fiskasløgum er ov stór, tá kann erlig veiða hvørva og verða lögð yvir í øll sløg av ólógligum virksemi.

Har fiskveiðuorkan meira ella minni passar saman við stovnsstöddini, gevur fyriskipan við avmarkaðari atgongd ella stongd-um økjum møguleika at reka fiskiveiðu við fáum ella kanska ongum avmarkingum. Fiskimenn kunnu veiða í samljóð við veðurlíkindini og marknaðarmøguleikarnar, og kunnu velja nær teir fiska, hvørjar grunnar og fiskasløg passar veiðuni best. Í niðurgongstíðum kann slík veiða verða regulerað við ymiskum avmarkingum í veiðuorku, sum verða settar í vistfrøðiligum samljóði við veiðuna, til dæmis við verju av gýtandi fiski. Við at gjøgnuføra slíkar fyriskipanir saman við fiskimonnum verður tryggjað vælvild hjá fiskimonnum fyri skipanini.

Fyri kortum segði the Royal Society of Edinburgh, at eftirlitið við fiskastovnunum átti at verið flutt aftur til einstøku (lima)londini, og Mr. Tony Blair ætlaði, at UK skuldi verða leiðandi í endurnýggjanini av tí almenna fiskivinnupolitikkinum í ES við at lata umsitingina av fiskastovnunum fara fram á regionalum støði. Líkandi sjónarmið hevur David Thomson, ein eldri altjóða ráðgevi frá Skotlandi, lagt fram í einari frágreiðing til bretska stjórnina.

Fiskivinnulondni kunnu hava líkandi fiskastovnar, men munur er á fiskagrunnum, fólki, ídnaði, marknaði o.s.f., og øvugt. Grikkaland er ikki Spania, tann føroyska fiskaveiðan hevur kanska meira í felag við ta hetlendsku enn ta donsku, Ongland er ikki Skotland, og sjálvt í Skotlandi er munur á

Nógv fólk var á ráðstevnuni.

eystanfyri og vestanfyri. Tí er, sum eg longu havi sagt, fiskivinnuumsiting á regionalum støði tann rætti framferðarhátturin.

Niðurstøður og tilráðingar
Lat meg taka saman um hesa framløgu við nøkrum niðurstøðum og tilráðingum.

Niðurstøður

1. Fiskivinnuumsiting snýr seg um at halda framleiðsluna av fiski í sjónum við líka og at tryggja vælferðina hjá veiðuliðnum upp á sikt, samstundis sum vit ansa eftir ikki at oyða vinnuligar fiskastovnar, og at vit varðveita fjølbroytta lívið í sjónum og hótt fiskasløg.

2. Fyri at tryggja væl-eydnaða fiskivinnuumsiting eiga vísindin og vinnan at arbeiða saman fyri at áseta ynskta støðið á framleiðsluni við eini sínámillum kunning um viðurskipti og sjónarmið. Stovnsmetingar eru ynskiligar, men einans har, sum vísindin er før fyri koma fram til álítandi metingar. "Tann best tøka vísindin" er ikki neyðturviliga nóg mikið.

3. Máttin at umsita veiðu, sum er grundað á fleiri stovnar, sum um tað bert var talan um eitt fiskasløg, serstakliga fyri teir mest avoyddu stovnar, er ófullfíggaður og møguliga úrslitaleysur.

4. Fiskiveiðuumsiting kann einans umsita fólk, og fólk eru tey, sum antin fegnast ella líða undir avleiðingunum. Har fiskimenn síggja ranga umsiting, feilir, órættvísi o.s.f., virkar hon ikki. Tann skotska heimasíðan FISHING UPDATE hevði eina atkvøðugreiðslu, um skiparar skuldu fylgja almennum reglum, sum vórðu settir av stjórnini, men sum teir hildu vera "tápu-ligar". Umleið 40% atkvøddu "nei".

5. Val av umsitingarhátti er politisk. Valdi framferðarhátturin kann vera til fyrimuns fyri antin fiskimenn og teirra umhvørvi ella fyri størri og fíggar-

liga meira virknar eigarar og størri fyrirkur. Báðir framferðarháttirnir kunnu møguliga geva líkandi úrtøku úr stovnunum, men hvør sær hava teir ymiskar sosialar, politiskar og fíggarligar kostnaðir.

6. Innan allar umsitingarhættir brúka umsitarar ymiskar tekniskar og aðrar regulerandi hættir, sum sjálvst um teir ofta verða mettir ivingarsamir av fiskimonnum og óheftum vísindamonnum, so verður trúliga hildið fast við teir.

7. Ásetan av umsetilgum kvotum førir greitt við sær, at ein flyting fer fram av fiskirættindunum frá smáum til stórar og til eina savnan av fiskirættindum í hondunum hjá teim fáu. Kortini er hesin hátturin kanska góður, tá talan er um fjarfiskiskap.

8. Higartil er fiskivinnupolitikkurin hjá ES mis-eydnaður bæði tá vit hugsa um at varðveita teirra fiskastovnar, fiskimenn og teirra samfelag.

Tilráðingar

1. Verandi fiskiveiðuumsiting eigur álvarsliga at verða endurskoðað saman við vinnuni. Tiltøk, har skeiv vísind má metast at liggja sum fyrirtreyt, eiga at verða endurskoðaði av óheftum vísindamonnum. Ásetingar ella metingar, sum man er ósamdur um og umsitingarhættir, sum eru ósamsvarandi við vitanina hjá fiskimonnum, meiningar og almenna vitan, áttu at verið mótmæltar og mótpregavðar av vinnuni. Hon eigur eisini at umhugsa at fáa sær sínar egnu vísindafólk.

2. Fiskifrøði eigur støðugt at arbeiða við nýggjum skipanum og royndum við holistiskum modellum, sum umfata vistfrøðiligar, fysisk og framleiðsluviðurskipti. Sjálvt um tað er ógvuliga torskilt, og torført at nýta kvantitativar stovnsmetingar, so skapa teir betri forstálsir av skipanini og gongdum, og til dæmis hjálpur til at skilja, hví úrtøkan minkar vegna økta roynd, og hvussu tað hongur saman

við broytingum og útsveiggjum í náttúrini.

3. Mannagongdir hjá Fiskiveiðuumsiting eiga at verða skræddaraseymaðar til ávísar veiður, økir og eisini samfelagsbólkar.

Fiskivinnuumsiting í atlantshavsøkinum eiga at hyggja at norsku, føroysku úrslitini saman við teimum í Miðalhavinum.

4. Umsitingarmyndugleiki eigur at finna fram til loysnir í samstavi við vinnuna, tá teir áseta veiðuorku. Parturin av fiskivinnugransking og –umsiting, sum verður fíggaður av vinnuni, átti at kunna sæst aftur í tí partinum, har avgerðirnar verða tiknar.

5. Tá tað passar lokalam/regionalum treytum, eigur tann reglan at vera umhugsað, sum sigur, at á innanfjarða og stranda økjum eigur fyrimumur at verða givin til smábátafiskiskap, og øki longri úti frá landi skuldi verið givin til størri før. Fiskiskapur í altjóða sjógv og fjarfiskiskapur kann ikki fara fram nóg trygt og skilgott við smærri bátum, og átti tí at verið við verk-

smiðjuskipum.

6. Fyri at viðlíkahalda strandafiskivinnusamfeløg, teirra mentan og fiskivinnu, so skal sleppast undan einum hvørjum slag av privatisering av fiskastovninum, herundir marknaðarumsetiligum kvotum og fiskiveiðan eigur at verða umsitin við ásetan av veiðuorku. Ein millumvegur er at seta regionalar, landsparta, oyggja-ella samfelags kvotur, har fiskivinnusamfelagið, feløg ella, sum tey gera tað í Japan, serlig áhugafølg hava eftirlit við veiðuorkuna.

7. Har tað er møguligt eigur at verða mett um møguleikan at avmarka ella stongja atgongd til leiðir við grundarlagi í fiskatrysti, sum hevur verið, tá veiðan var meira ella minni støðug yvir eitt longri tíðarskeið. Hvussu ein sleppur av við yvirskotsorku er ein lokalur, nationalur trupulleiki. Ein máti er at lata hana "fólma" saman við eini fiskidagaskipan til tað ynskta støðið er nátt. Har tað letur seg gera, kunnu stongd øki verða ásett eftir árstíð ella ásett fyri alt árið, ásetingin kann vera støðug fyri eitt øki ella flytast millum fleiri øki, og allar ásetingarnar hava til endamáls at minka um veiðitrystið. Verður slíkt skipan gjørt, er eftirlit við, hvussu nógv er veitt, ikki neyðug.

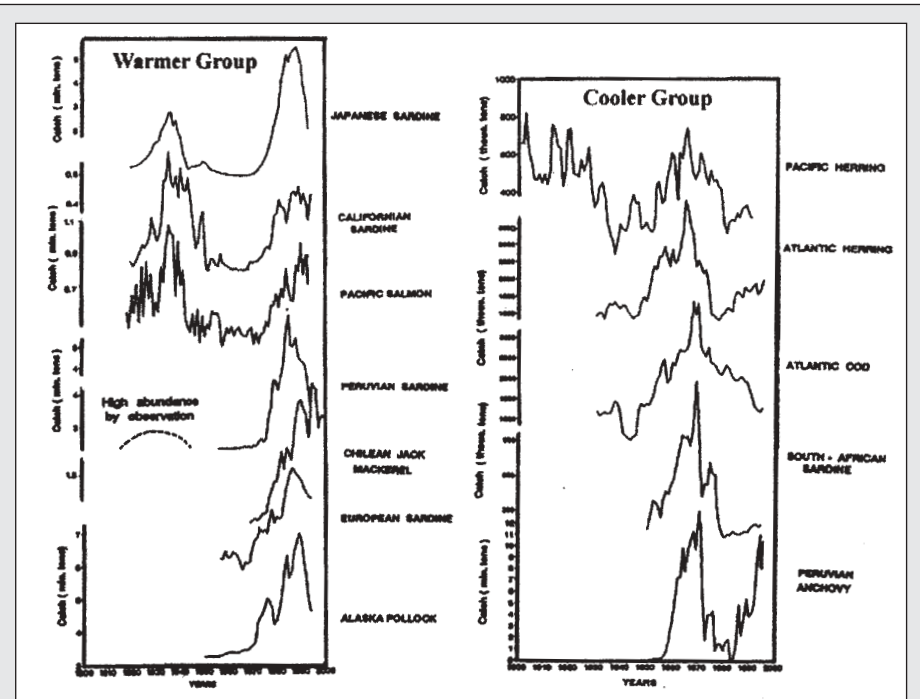
8. Vinnan eigur at hava ein virknan lut í at fáa fiskimenn, samfelagsbólkar og áhugafølg til at vera við til tiltøk móti dálking og at luttaka í

stríðnum at minka um dálking, sum kann koma frá strandaøkjum, fráladvinnu og oljuútvinningarøkjum á havinum. Hetta fyri at minka um oyðilegging av ströndum og havbotni, og at varðveita hesi um tað á nakran hátt er gjørligt

9. Fiskivinnan átti at skipa seg við millumtjóða felagsskapum fyri at minka um kappingin, sum kann oyða ávísar fiskastovnar, so sum tað hendi við hav-tunfiskiskapinum við nótabáunum, og fyri at umboða vanlig áhugamál við internationalar og altjóða stovnar og við luttøku á stevnur. Við tað at áhugamálini eru ymisk, kann verða neyðugt við ymiskum felagsskapum, sum verða stovnaðir fyri ymisku áhugaøkini: smáskala, miðal-skala og stórskala fiskaveiðu.

So, hvat hava vit so fingið? Vit hava eina vísind, sum eigur at verða endurskoðað. Vit hava ófullfíggaðar umsitinghættir av fiskastovnunum, sum avlaga fiskaveiðuna. Vit hava fingið tørv fyri broyting, og at annað kemur í staðin fyri steinrunnar ella stírnar manna-gongdir.

Og tað, sum vit hava brúk fyri, er, at fiskivinnan lærir at standa ímóti kúgingini frá almennum vísindafólki og yvir-"grøn-um" stríðsmönnum. Vit hava brúk fyri samstarvi við alternativari fiskifrøði, og okkum tørva meira innan- og millumlanda samstarv og samskipan millum fiskimenn og millum vinnur teirra.

Henda myndin úr eini FAO frágreiðing lýsir ein stóran part av tí sum Ben Yami førði fram, nevniliga at fiskiskapur hevur ikki so avgerandi týdning fyri stovsnarar sum vit halda.

Myndir vísir, hvussu teir stóru fiskastovnarir í heiminum í einum 100 ára sleiði sveiggja "í takt" alt eftir veðurlagnum. Talvan er býtt upp í ein "warmer group" og ein "cooler group", og vit eru partur av tí seinna. Tað tykist eisini sum at sveiggini eru mótsatt hvørjum øðrum hjá hesum báðum bólkom. Hetta er eisini vert at hava í huga.

Norðmenn í Føroyum, 4. partur:

"Disko" og Karl Hildremyr

At taka úr
blaðnumSíðurnar 11,
12, 17 og 18
kunnu takast
úr blaðnum

Oddny Hildremyr, dóttir Karl, sum hevur givið eitt gott íkast til hesa frásøgn.

Frásøgnin hjá Oddny "Disko" vart bygd í Brattvåg í 1938, hon var 110 fot lang og vart godt utstyrt for fiske på fjerne farvann. "Disko" hadde den første hydrauliske vinsj, som var produsert av A/S Hydraulik Brattvåg og hadde Finnøy motor.

Far min, Karl Hildremyr, var en av otte unge partredere, som eigde båten, og det var vel tanken på å miste båten til tyskerne, som gjorde, at de rejste fra Norge!

Det var 3. mai 1940, at "Disko" og "Korallen" reiste fra Brattvåg. Om bord var familien til mannskapet med, og båtene kom til Klaksvik. Både "Disko" og "Korallen" reiste senere til Island og familiene var med.

Far min, Karl Hildremyr

"Disko" var eitt av av teimum fyrstu norsku skipunum, ið kom til Føroyar í 1940. Ætlanin hjá teimum var at fara til Íslands, men umborð vóru bæði konur og børn hjá manningini og sjóverkurin var ringur, so avrátt varð, í fyrsta umfari, at fara til Føroyar. Hetta avgjórði soleiðis lívslagnuni hjá onkrum teirra, sum vóru við, t.d. hjá Karl Hildremyr, sum misti konu sína í Føroyum, men sum seinni giftist aftur við føroyskari konu.

Vit hava roynt at savna tilfar um hetta skipið og henda mannin, og úrsliðið av hesi roynd, hava vit her.

Vit hava fingið eina frásøgn við myndum frá Oddny, sum er dóttur Karl Hildremyr og hana endurgeva vit:

med sine familie, ble igen og flytta til Thorshavn. Mor Johanne hadd hatt tuberklose før. Ho trudde ho var blevet frisk, men sjukdommen blusser op igjen, etter vi kom til Færøyene.

Mor kom på Sanatorium i Thorshavn. Ho døde i 1942 – 33 år gammel. Vi var tre søsken 4, 5 og 6 år, eg var den som var elst. Det måtte være hart for far vår den gangen – aleinefar til tre barn i et annet land. Men eg trur, hann fikk go støtte fra de andre norske i Thors-havn.

Kva arbeide far hadde er eg ikke sikker på, men det var på båten "Kveld-ulf". Det var ein annen båt også, men eg husker ikke navnet. Det var nok en slags vaktjeneste for

engelskmennene. Men det eg husker var usikkerheten, når far var borte, og at dei vaksne alltid var så alvorlige, og at det var så mørkt.

Vi flytta fra Thorshavn til Argir, og på samme tid begynte eg å gå i skole hos nonnene i Thors-havn. Det var ei tid eg husker med glede. Vi fikk lert engelsk i 1. og 2. klasse.

Det var lang skoleveg fra Argir til Thorshavn, så i perioder fikk eg bo hos familien Ole og Johanne Helland fra Ålesund. De hadde ikke barn sjølve.

Her kann skoytast uppi tað sum Asbjørn Hildremyr, systkinabarn Oddny, skrivur í bók síni: "Landet mellem hav og Himmel" um hesi hjúnini, sum eisini vóru komin til Føroya við "Disko":

var derfor han var så tolmelig med oss. Eg var aldri lei av å høre ham fortelle fra ei langt liv på sjøen, om fiske og fangst både heime på kysten og i fjerne farvatn. Og eg spurde og grov og prata så veslevaksa at fru Helland kaldte meg for "gammelungkaren".

Da vi flytta til Argir, så kom Ingrid til os. Ho var fra Selatrað fra en svært hyggelig familie, som tog sig godt av os. Ingrid ble gift med min far, før vi rejste hjem til Norge i 1945. Dei har tre barn sammen Else, Kåre og Jan Terje.

Min far Karl Hildremyr døde i 1970.

Húskið sum kom til Føroya var:
Karl A Hildremyr f.1910 d.1970
Johanne Hildremyr f.1909 d.1942
Oddny g. Eikebø f.1936
Arnulf Hildremyr f.1937
Johanne g. Håvik f.1938 d.2004

Sverri var vitni, tá Karl giftist aftur Vit fara í komandi bløðum at hava eina greinarøð um "Ananu". Í hesum sambandi hittu vit Sverra Mortensen av Argjum, sum var kokkadrongur, og ein av manningini uppá 160 mans, sum var við í 1936. Tað vísti seg, at hann kendi væl Karl Hildremyr. Teir høvdu mestsum verið grannar.

Sverri greiddi frá, at Karl Hildremyr kom sum

Hjúnini Karl og Johanne Hildremyr.

Sverra og Ella arbeiddu saman í matstovuni hjá Palla Bager. Sverre Jørgensen var komin til Føroyar áðrenn kríggið at virka í Frelsunarherinum, og frá hesum virki var hann væl kendur í Havn.

Hann og familjan fluttu aftur til Noregs aftaná kríggið og búsettust á Oslo leiðini. Sverre doyði fyri nøkrum árum síðani og Ella doyði nú um dagarnar.

Sverri Mortensen greiðir frá: "Eg hevði hildið, at okkurt var millum Karl og Ingrid og ein dagin kemur Karl til mín og spyr, um eg kann gera honum eina tænastu. Eg spyrji sjálvandi, hvat tað var! Jú, um eg vildi vera vitni, tí nú skuldu tey bæði giftast! Tað gjórði eg sjálvsagt gleðiliga.

flóttarmaður undir krígunum við konu og trimum børnum. Konan var sjúk og fór niðan á sanatorið, og har doyði hon. Hann søkti eftir einari húshjálpi, og fekk eina sum kallaðist Ingrid Weihe av Selatrað.

Kennskapurin botnaðu eisini í, at Sverri og konan kendu væl Sverre Jørgensen, sum var giftur við Ellu, systir Ingrid. Kona

Mamman gjørdist aftur sjúk av tuberklum, tá tey komu til Føroyar, og hon doyði á Sanatoriinum í Hoydølum. Her vitja børnini hana har uppi.

Hetta eru børnini hjá teimum.

"Skipper Ole Helland fra Ålesund hadde været bestman på turen og kona hans kalla vi aldri annet end fru Helland. Det kom vel av, at hun var bydame og nokså striks og myndig av seg. Ellers hadde vi aldri vore vane å kalle gifte koner for andet enn "kjerringar". Det ordet tolde ikke fru Helland, og slet ikke når vi gutunger brukte det. Hun tok oss fatt rett som det var og skulle lære os å snakke "dannet", som hun sa. Men det var ikkje så greit å vite kva ein skulle kalle "fruer" uten å ha ein kensla av, at ein gjorde seg til og skulle ta bymålet hennar.

Gamle skipper Helland var ein koselig gubbe, som gjerne tog seg tid til å prate med os ungene. Dei hadde ikke børn sjølve, og det kan vel henne, det

Og so var ein triðja systur Berthu. Hon giftist eisini við norðmanni og flutti eisini til Noregs.

Karl flutti við familjuni til Noregs eftir kríggið, og hann fór aftur at fiska við "Disko". Eins og aðrir norskir línubátar fiskaðu teir undir Grønlandi, og eins og "Juvel" lögdu teir inn í Føroyum á leiðini til og frá Grønlandi. Onkuntið var Ingrid við, og Karl setti hana av í Føroyum. Og á veg heimaftur setti hann inn í Føroyum eftir henni, og so yvir aftur til Noregs.

Karl royndi seg eisini við nýhugsan á fiskivinnu-økinum. Hann bygdi sær ein aluminiumsbát, "Møring" sum hann flutti til Grønlands við "Disko", og sum hann nýtti til at veiða laks við har yviri. Teir vóru tveir mans við, og tá heystið kom, fóru teir somu leið heimaftur.

Oddny sigur, at hesin báturin varð seinni seldur til Føroyar. Tað kundi verið stuttligt at frætt, um nakar veit um henda bátin at siga.

Karl gjørdist sjúkligur og doyði í 1970, bert 60 ára gamal. Alt sum vit hava frætt so hevur Karl verið eitt framúr menniskja.

Tók sær av ungum drongi

Í okkara arbeiði við hesi greinarøð vísti tað seg, at Naena Danielsen, sum eisini hevur givið sítt íkast, visti um Karl Hildremyr frá systir síni Monu, og sigur hon soleiðis frá. Naena hevur skrivað:

Í samband við greinarrøðina Norðmenn í Føroyum hava vit spurt Monu, konu Thoralf Gjeldstad, ið vit umrøddu í blaðnum herfyri, um hon, við tað at hon arbeiddi á Sjómansheiminum og kom nógv í samband við teir norðmenn, sum komu hagar, minnst nakað til Karl Hildremyr frá teirri tíðini.

Mona sigur, at hon kendi hann sum ein sera hugnaligan og dámligan mann.

Serliga minnst hon til ein norskan bát, sum kom

Karl Hildremyr og seinna konan Ingrid. Hetta er brúðarmynd, sum vit hava lænt frá Sverra Mortensen, sum var granni hjá Karl, og sum varð biðin um at vera vitni.

higar við 28 monnum, har hin elsti var 29 ára gamal. Teir høvdu uttan iva verið uppi í onkrum mótstøðuliði, sum týskararnir høvdu fingið frænir av. Teir vóru í skundi farnir avstað við hesum bátinum, og tað eydnaðist teimum at koma til Føroyar í øllum góðum. Teir gistu allir á Sjómansheiminum til tað var klárt hjá teimum at fara víðari. Teir vildu sleppa so skjótt sum gjørligt til Onglands fyri at halda á við sínum bardaga móti týskarum.

Tann morgunin menninir vóru farnir avstað, fór Mona at taka av seingjar klæðunum. Hetta var niðri í "Gamla húsi" tey kallaðu. Har vóru rúmini so stór, at tað kundu vera nógvar sengur inni um tað kravdist. Mona varnaðist tá, at tann eina songin var ikki tóm. Har lá ein 17 ára gamal drongur við høvðinum undir dýnuni. Hann var, sum vera man, í sera ringum hýri, tí allir hansara bátsfelagar vóru farnir avstað. Hann var einsamallur eftir, tí hann var ov ungur at fara í hertænastu. Aldursmarkið var nevnliga 18 ár.

Mona uggaði hann sum best, og bað hann lata seg í klæðini. So skuldi hann koma við henni at fáa sær at eta og ein góðan kaffimunn. Tá gjørdist lagið betri. Fleiri av teimum norsku bátunum sigldu millum oyggjarnar fyri ensku hermenninar, og hesin ungi drongurin

slapp umborð á ein av hesum bátunum.

Hendan unga drongin, sum æt Ragnar Valkyrson, tók Karl Hildremyr sær væl av. Hann fylgdi annars væl við, hvussu tað gekst hansara landsmonnum, sum oftast komu á Sjómansheimið, tá bátarnir komu inn.

Mona minnst einaferð, at tað var rættiliga ófantaligt í veðrinum. Hesin ungi drongurin var umborð á bátinum, ið lá fyrri teymi í Vágsbotni. Karl Hildremyr fór umborð eftir honum og bað um song til hansara á Sjómansheiminum. Hann vildi ikki, at drongurin skuldi liggja umborð og sova í óveðrinum.

Men tíðin rann, so Ragnar kom eisini at hava aldur til hertænastu. Hann man hava havt nógv gott at minnst á Karl Hildremyr, tí teir høvdu brævasamband millum sín, eftir at hann var farin. Mona plagdi plagdi eisini at fáa heilsan frá Ragnari, tá hann skrivaði til Hildremyr. Seinast hon frætti frá honum var hann farin umborð á ein norskan kavbát.

Tá Thoralf ta seinastu tíðina fekk støð í Hølandi, fór Mona aftur til Gøtu, hagani hon var ættað, og hon var har til bardagin var av. Tískil misti hon sambandið við báðar. Eg haldi, at hendan søgan lýsir ein ábyrgdarfullan mann við sera positivum lyndissegðkennum.

Hendan myndin er frá tí tey búðu í Havn. Tey trý børnini til høgru eru børnini hjá Hildremyr. Tað kundi verið áhugavert at vita um nakar kennir hini børnini.

Johanne er grivin í norska partinum av kirkjugarðinum í Havn.

Her síggja vit Ingrid saman við hennara systkjum. Í aftara rað frá vinstru eru: Ingrid, Ella og Bertha. Tær endaðu allar í Noregi. Fremra rað: Ebba, sum búði í Danmark, Lassen, sum búði á Selatrað alla sína tíð, og Lena, 97 ár, sum framvegis býr í heimbygdini. Umframt hana liva Ingrid og Bertha eftir.

Hildremyrhúskið kom til Føroyar við "Disko" í maj 1940.

"Disko" við manning for víðari til Ísland sama heyst, men Karl Hildremyr var eftir. Hann fór at sigla við "Kveldulf", sum sigldi fyrri bretar sum vaktarskip. Teirra serliga uppgáva var at halda eyguni við fremmandum skipum.

Rækjufundur í Bruxelles

Meðan Fiskasølustevnan var í Bruxelles døgnum 3 til 6 mai hevði Norsk Råfiskelag skipað fyri fundi ímillum rækjufлотan í teimum ymsu veiðulondunum. Við vóru umboð úr Kanada, Grønlandi, Norra, Íslandi og úr Føroyum, har umboð fyri hvørt landi hefur eina framløgu um gongdina. Undan hesum fundinum hevði verið fundur ímillum sølulið og rækjupilki-virkir í somu londum. Orsøkin til, at Føroyar vóru við á hesum fundum, var at vita, hvørji útlit eru fyri rækjuveiðu og prísnum.

Gjøgnumgangandi er marknaðurin fyri rækjur vánaligur. Prísirnir eru lágir og ongar vánir eru fyri, at prísirnir hækkað. Prísirnir eru eitt vet betri í Norra orsaka av valuta-vinningi. Nakað manglar tó av einkultfrystum pilkaðum rækjum, men ov-mikið er av dupultfrystum rækjum. 76% av pilkaðu rækjunum verða nú seldar sum prístilboð og sum er við til at trýsta prísir.

Talva 1 vísir, at nøgðin íalt hækkar góð 4%. Hetta skuldi ikki verði ein ræðandi vøkstur, tí roknast kann við, at eftirspurningurin eisini veksur. Eisini verður roknað við einum

Hans Jacob Mikkelsen var vegna FF á fundi á rækjuvinnuni í Bruxelles fyrst í mai, har hann eisini hevði eina framløgu.

vøkstri á góð 20% í veiðuni í Grønlandi. Hetta verður allarhelst ikki so, tí kvotuøkingin í grønlandskum sjógvi er bert ein

kompensatióin fyri yvirvekt og sostatt kemur allarhelst ikki størri nøgd upp á land enn undanfarin ár. Um hesin vøkstur

verður tikin burtur úr samlaðu tølnum, vísa tølini eitt fall í veiðuni eftir rækjum. Grønland-ska umboðið væntaði tó,

at økingin í Grønlandi fór at liggja á leið 7 til 8%. Sostatt kann væntast, at sum frá líður, eigur prísurin at stabilisera seg. Men hvat er orsøkin til at prísurin stóðugt lækkar, tá ið veiðan ikki økist? Orsøkin kann vera, at tølini úr Kanada ikki eru røtt, men at veiðan har er væl hægri enn mett.

Meginparturin av kaltvatnsrækjunum verður eftir hondini pilkað og sostatt er gongdin í prísinum fyri ídnaðarrækjur eitt gott tekin um hvussu tað gongur sum heild. Prísurin fyri ídnaðarrækjur er sera lágur, tó eru ábendingar um, at prísurin er nakað hægri í Norra. Kapasiteturin at pilka er høgur. Yvirlit er víst í talvu 2 niðanfyri.

Áleið 43 pilkifabrikkir eru. Væntast kann, at veiðan í Kanada verður pilkað í Kanada og veiðan í Grønlandi verður pilkað í Grønlandi. Um hesi bæði londini verða skild frá ber til at meta um, um útboðið er lítið ella stórt annars í Evropa. Kapasiteturin í Evropa er áleið 162.000 tons og útboðið fyruttan Grønland og Kanada av ídnaðarrækjum er íalt áleið 120.000 tons, sum er bytt soleiðis:

- Flemish Cap	40.000 t.
- Barentshavið	50.000 t.
- Jan Mayen	2.000 t.
- E. Grønland	3.000 t.
- Ísland	25.000 t.
Tilsamans	120.000 t.

Síðani kann roknast við at áleið 20.000 tons verða keypt úr Kanada ávikavist Grønlandi. Út frá hesum ber til at siga, at ov lítið verður til av ídnaðarrækjum til pilkingar og sostatt fer prísurin at hækka. Men tað kann eisini henda, at onkur virkir lata aftur og prísurin ikki hækkar.

Grønland-ska veiðan er bytt soleiðis, at 73% av veiðuni kemur frá fesk-fiskaflotanum meðan 27% kemur frá fabriktrolarum. Áleið 61 feskfiskatrolarar eru og 14 fabriktrolarar. Nógv tann størsti parturin av teimum grønlandsku rækjunum verður tí avreiddur feskur, fyri fastar avreiðingarprísir, sum vera broyttir av og á við samráðingum. Prísurin svingar úr 9,25 fyri tær allarstørstu rækjurnar niður í 2,00 kr/kg fyri tær smæðstu. Miðalprísurin er 6 kr/kg harav 40 oyrrir er studningur.

Talva 1: Meting av rækjuveiðu pr. land

Lond	2003	2004	Broyting	Uttan Grønland
Kanada	141.000	150.000	6,4%	6,4%
Føroyar	13.982	9.500	-32,1%	-32,1%
Ísland	28.712	28.700	0,0%	0,0%
Norra	60.981	50.000	-18,0%	-18,0%
Grønland	95.000	115.000	21,1%	0,0%
Tilsamans	339.675	355.204	4,6%	-1,3%

Talva 2: Yvirlit yvir pilkifabrikkir

Lond	Tal
Grønland	5
Kanada	15
Norra	7
Føroyar	1
Danmark	1
Ísland	14
Tilsamans	43

Nú kanst tú søkja um

Stuðul til gransking, menning og nýskapan

Í ár eru økini “Matur” og “Fólkaheilsa” raðfest, soleiðis at verkætlanir innan hesi øki hava serligan fyrimum.

Stuðul verður latin:

- føroyskum granskarum og granskaralesandi
- gransking, menning og nýskapan á ella í tilknýti til føroyskar granskingarstovnar og vinnufyrirøkur
- gransking, menning og nýskapan, ið hava týðning í føroyskum høpi.

Stuðul verður latin til ymisk sløg av verkætlanum:

- smærri verkætlanir við styttri tíðarætlan
- post grad. ella post doc. verkætlanir, ið ganga um fleiri ár
- ph.d.-verkætlanir.

Tað er ein fyrimumur, at:

- verkætlanin fevnir um samstarv millum fleiri granskarar
- verkætlanin fevnir um samstarv millum granskarar, granskingar-umhvørvi og vinnuna
- umsøkjari fær stuðul aðrastaðni eisini.

Umsóknir skulu skrivast á serligt oyðublað, ið fæst á skrivstovu ráðsins og á heimasíðuni, www.gransking.fo.

Nærri frágreiðing um raðfestu økini og skrivlig vegleiðing fæst á somu stöðum.

Umsóknarfreist er:

1. september 2004, kl. 12.00

Hugsjón

Vit vilja

- at gransking í Føroyum skal vera á altjóða stigi
- birta upp undir menning og nýskapan
- leggja dent á oki, har vit hava tilfeingi at gera rannsóknir
- at fremsti førleiki og vitan um land og fólk skal finnast í Føroyum

Vit eru sannførd um

- at gransking, menning og nýskapan eru avgerandi liðir í at brynja okkum til avbjóðingarnar í einum heimi í stöðugari broyting

Vit ynskja

- dyggari grundarlag fyri avgerðum
- betri tillagingarførleika í altjóðageringini
- betri kunneika til burðardygga umsiting av náttúru tilfeingi
- størri virði í føroyskari framleiðslu og útflutningi
- hægri vitan og tilvitan um mentan og samfelag

Grundstøðið er

- at grundgransking er neyðug fyri at fáa til vegar vitan til gagn fyri samfelagið
- at nýtt gransking mennir vinnulív og samfelagstænastur
- at samstarv og samskipan eru fyritreytir fyri nyttuvirði av gransking, menning og nýskapan

Granskingarráðið hevur tvey høvuðsarbeiðsøki

- at ráðgeva landsstýri og vinnu í granskingarpolitiskum spurningum.
- at umsita Granskingargrunnin, sum veitir fígging til gransking, menning og nýskapan.

granskingarráðið
THE FAROESE RESEARCH COUNCIL

Granskingarráðið · Bryggjubakki 12 · Postrúm 259 · FO-110 Tórshavn
Tel 31 65 15 · Faks 35 31 01 · www.gransking.fo · gransking@gransking.fo

Samkensluskipið kemur aftur

Í summar fáa Føroyar vitjan av tveimum missiðsskipum. Tað fyrra, sum kemur higar, er **Doulus**, sum er væl kent, tí nógvir føroyingar hava siglt við tí. **Doulos** hoyrir til sama felagsskap og reiðarí, sum keypti gomlu Norrönu, ið nú eitur **Logos Hope**.

Í døgnum 7.-15. juli kemur **Anastasis** aftur til Føroyar. Hetta skipið vitjaði eisini her í 1990. **Anastasis** er eisini partur av eini einastandandi verkætlan, nevnd Mercy Ships, samkensluskipini. Felagsskapurin eigur trý skip, sum sigla ymsastaðni í heiminum, har tey royna at veita hjálp, bæði andaliga og tímiliga, til ta fjøldina av fólki, sum hevur tørv á slíkum.

Í hesum sambandi hava vit hitt Marie Keevern á máli. Hon er stódd her og fyrireikar vitjanina í Føroyum. Hon er úr Boston økinum í USA, og er útbúgvin sjúkrasystir ella sum tað nú eitur sjúkrarøktarfrøðingur. Seinastu 2 árin hevur hon arbeitt umborð á **Anastasis**.

Vit hava í serstakari grein alment lýst tað sera umfatandi virkseimið hjá Mercy Ships, og vilja vit her útgreina hetta virkseimið eitt sindur nærri.

Mercy Ships eigur 3 skip og er **Anastasis** tað størsta av teimum. Tað er 522 fótur langt, 12.00 tons, og kann ferma eini 1.500 tons.

Vanliga manningin er 350 fólk, sum øll eru sjálvboðin, og sum eisini gjalda fyri at vera umborð. Eitt tað týðningarmesta virkseimi er at virka sum hospitalskip. Umborð eru trýggjar skurðstovur, tannlæknastova og røntgenkanningarhøli. Við eru 8 skurðlæknar og umleið 50 sjúkrarøktarfrøðingar. Herafturat eru 2 tannlæknar. Og hava tey øll úr at gera.

Manningin umborð telur bæði einstaklingar, hjún og hjún við børnum. Og fyri barnanna skuld er eisini skúli umborð.

Uppgávan hjá **Anastasis**

Marie Keevern er amerikanari, og hevur arbeitt við **Anastasis** í nærum tvey ár.

hevur serstakliga verið at sigla bý úr býi í Vesturafrika at veita hjálp. Hetta virkseimi fer fram hvørt ár frá november til juni. Restina av árinum er veðrið soleiðis, at hetta ber illa til. Tá nýta tey tíðina til at fara á beding. Hetta liggur best fyri í Europa. Tá kunnu tey eisini vitja í ymsum londum her fyri at kunna um virkseimið, og fyri kanska eisini at fáa eina hjálpanði hond. Slíkt virkseimi kostar sjálvsagt nógv, men er eisini sera manningarkrevjandi. Ikki minst ta tíðina, tá skipið er á beding frá 17. juli til 20. august. Brúk er fyri stórt sæð øllum slagi av arbeiðsfólki, bæði arbeiðsmönnum og handverkarum, og eru føroyingar meiri enn vælkomnir at hjálpa til.

Tíðin ein er umborð kann lagast eftir umstøðunum. Summi eru tvær vikur, onnur tvey ár, og upp aftur onnur enn longri.

Slíkt virkseimi krevur, sum rímligt er, nógvan pening og verður fíggað

við sjálvbodnum gávum. Mest fæst frá gevarum í USA, men í Europa liggur parturin hjá serliga týskarum ikki eftir. Upp á seg geva føroyingar eisini sín part.

Hini bæði skipini hjá felagsskapinum Mercy Ships eru **Caribbean Mercy** og **African Mercy**, og tað liggur í navninum, í hvørjum londum hesi bæði skipini veita hjálp. **African Mercy**, sum nýliga er keypt, skal loysa **Anastasis** av í siglingi fram við strondini í Vesturafrika. Og **Anastasis** fer tá at røkja Eysturafrika og Asia. Hetta merkir, at **Anastasis** neyvan kemur aftur á okkara leiðir.

Samanumtikið hevur ein stórir partur av virkseiminum hjá Mercy Ships verið í Afrika, har neyðin eisini er størst. Dentur verður tó lagdur á, at skipini fara ikki til eitt ávíst land, uttan at tey fyrst eru alment boðin at koma hagar. Tað einasta tey vænta afturfyri, er frítt havnagjald og atgongd til at taka vatn. Tey londini,

Skurðviðgerð umborð.

Her sæst eitt úrslit. Hendan kvinnan hevði ein svull í andlitinum. Her síggja vit hana undan og aftaná viðgerðina.

sum serliga hava fingið hjálp, eru Togo og Sierra Leone. Ein stórir bóklíngur er skrivaður um virkseimið í hesum báðum londunum. Í hvørjum av hesum londum búgva umleið 5 mill íbúgvar, men livialdurin er nógv lægri har enn hjá okkum. Í Sierra Leone liggur hann um 45 ár. Hetta

landið hevur eisini verið rakt av borgarakríggi, sum vónandi er av nú.

Og borgarakríggið hevur elvt, at samfelagið nú er í knúsi, og tí verður eisini hjálpt til við at byggja virkismøguleikarnar upp aftur. Vit kunnu nevna dømi um, at seyðabøndurnir eru sera illa fyri, tí uppreistrarmenninir hava tikið allan seyðin til matna, og standa teir nú eftir á berum. Her roynir Mercy Ships at bota um støduna við at útvega teimum nýggjan seyð. Og hevur **Anastasis** sostatt eisini verið seyðaflutningsskip.

Skúlagongd í einum slíkum landi er eisini í knúsi. Roynt verður at byggja upp aftur skúlskipanina, bæði við at veita undirvísing umborð á skipinum og á landi. Víst hava skúlaflokkarnir í ávísum færum heilt upp til 120 næmingar og lítil

og onga útgerð, men hetta er hóast alt frægari enn um eingin skúli var.

Í slíkum londum er sjálvsagt eisini ein heilt serligur tørvur á lækna-hjálp til øll tey, sum vórðu særð í krígunum, so her verður eisini sett inn við allari styrki.

Tað er so ótrúliga nógv, sum kundi verið sagt um slíkt virkseimi sum hetta. Men meira vitan verður mógulig at fáa, tá skipið kemur hendan vegin. Tað ber eisini til at fara inn á heimasíðuna:

www.mercyships.org.uk

Nú tað dagliga frættist um ræðuleikar úti í heimi, er tað vælgerandi, at tað eru nøkur, sum vilja linna hesar, og hetta eru eisini tíðindi, ið eru verd at bera.

At hava seyð hjá fólki í Afrika er sum at hava kúgv í Føroyum fyrr. Aftaná borgarakríggið í Sierra Leone, høvdu fólk mist sín seyð. Hetta roynir Mercy Ships at bota um.

Ímynda tær...

ein skipaflota. Umborð eru lækna, lærarar, verkfrøðingar og landbúnaðarserfrøðingar. Skipini vitja í nøkrum av teimum mest fátæku býunum í heiminum. Ímynda tær nú tær tæmastur, tey veita. Hesar eru sjálvbodnar og kunnu virka til stórar broytingar í liviumstøðunum í teimum fátæku londunum.

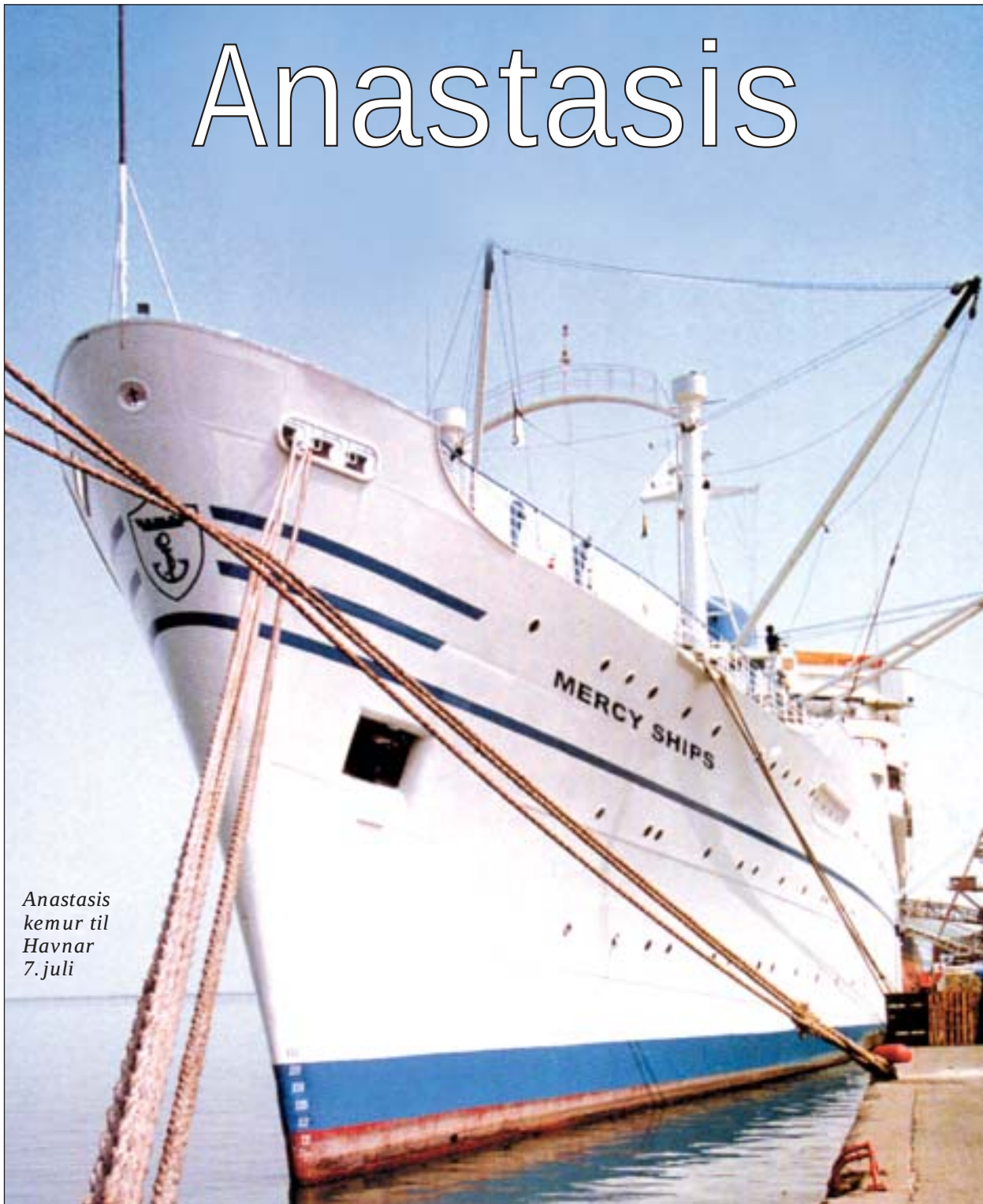
Vaksandi skipaflotin hjá Mercy Ships virkar júst nú fyri at veita vón og heilsubót til fólk í túsundatali, sum als onga hóming høvdu av, at vón og møguleikar vóru fyri teimum.

Ein heimur í neyð Kring heimin doyggja dagliga 30.000 fólk av sjúkum, sum koma av fátækradømi og mattróti. Tvey av hvørjum fimm fáa ov lítið at eta. Omanfyri eina milliard av menniskjum liva undir sera fátæksligum korum. Og nógv menniskju liva í ótta og vónloysi. Tey fáa lítið av mati og noyðast at drekka dálkað vatn. Tey eiga onga vón. Í slíkum førum røkkur ein lítill hjálp langt – tín peningaliga og praktiska hjálp kann gera stóran mun her. Aftanfyri hvørt hagtál er ein persónur – ein persónur, sum hevur tørv á vón og heilsubót.

Bera vón og heilsubót Sjálvboðin hjálparfólk, sum øll hava ymsar gávur, gera mun í einum neyðstøddum heimi. Mercy Ships hevur hjálpt meiri enn 5 milliónum menniskjum í meiri enn 95 havnabýum kring um í heiminum. Manningin bjóðar fólkinum heilsurøkt og veitir eisini hjálp við at menna samfelagið, og á tann hátt hjálpa teimum fátøku við trupulleikum, sum leika á og trupulleikum, sum stinga seg upp. Hesar tæmastur verða gjørdar í samstarvi við lokalu samfeløgini.

Heilsuhjálp Væl útbúinir skurðlæknar hava givið túsundtals fólki skurviðgerðir, har teir m.a. hava skorið burtur svullir í andlitunum, seymað varriskorð og gómar saman, givið blindum sjónina aftur, grøtt sár og nógv annað. Í londum, har Mercy Ships arbeiðir, er hetta ein hjálp, sum annars ikki hevði verið atkomiliga fyri vanligu borgaran.

Lækna- og tannlækna-

Anastasis kemur til Havnar 7. juli

bólkar vitja eisini frammánundan skipaðar støðir og seta á stovn økis heilsustøðir. Tey koppseta, veita tannlæknahjálp og gera smærri skurðviðgerðir. Mercy Ships gevur upplæring innan læknafrøði og sjúkrarøkt. Umframt hetta, gevur Mercy Ships eisini upplæring til lokalu útbúgvararnar innan sjúkrarøkt við serligum atliti til reinføri, matnýtslu og fyribyrking av sjúkum.

Samfelagsmenning Mercy Ships byggja barnaheim, heilsustøðir, venjingarstøðir og vanlig hús. Við hjálp frá íbúgvarum á staðnum hjálpir Mercy Ships samfeløgum at klára seg sjálvi. Menningin í landbúnaðinum ger samfeløgini før fyri at fáa eina inntøku og gerast sjálvbjargin innan matframleiðslu.

Tørvurin á reinum vatni og hóskandi kloakskipanum eru millum teir størstu trupulleikarnar,

sum forða menningini í pørtum av heiminum. Mercy Ship kannar vatnið og matvørurnar á staðnum og vatnbrunnar verða umvældir, so teir geva reint vatn. Harafturat tekur Mercy Ships stig til smáar fyrirkur og gevur fakliga venjing.

Samanumtikið Mercy Ships viðgerð ein persón sum ein heilan persón við likami, kenslum, sál og anda. Arbeiðið hjá okkum fevnir tí eisini um vegleiðing, bíbliugrundaða útbúgving, venjing, vinarlag og bøn. Okkara mál er at grøða, bota um og hjálpa menniskjum og samfeløgum. Hetta merkir, at vit royna ikki bert at grøða likamligar sjúkur, men eisini at "grøða" í øllum orðsins merkingum. Vit hjálpa ikki bert menniskjum úr fátækradømi, men vit hjálpa teimum eisini at gerast før fyri at sleppa undan tí, ið forðar teimum í at gera nýtslu av

egnum møguleikum. Í praksis merkir hetta, at okkara arbeiði fevnir um:

- At menna vinarløg millum og vatnbrunnar verða umvældir, so teir geva reint vatn. Harafturat tekur Mercy Ships stig til smáar fyrirkur og gevur fakliga venjing.
- At fortelja teimum um Jesus
- At bjóða teimum vegleiðing og uppvenjing
- At venja upp og útbúgva lokalar samkomuleiðarar.

Hyggja frameftir Málsetningurin hjá Mercy Ships er at veita hjálp til eina millión menniskju um árið. Okkara ynski er at vísa kærleika í verki, at skapa vón og veita heilsubót til tey fátæku. Henda víðsjónin krevur, at sjálvboðin menniskju hjálpa og stuðla. Tá vit síggja, hvussu vónleys neyðin er í heiminum, lætast vit bara sum einki? Ella vilja vit hjálpa? Hvønn leiklut ynskir tú at hava lut í arbeiðinum við at hjálpa heimsins fátækastu menniskjum?

Peningaílgur Samstarvsfelagarnir aftanfyri Mercy Ships og nógvir aðrir felagsskapir veita pening og aðrar tæmastur fyri at stuðla arbeiðinum. Hvør króna, ið verður givin til Mercy Ships verður samstundis uppfylgd av 2 kr. til gávur og tæmastur. Læknasamfeløg lata m.a. læknaligaútgerð og heilivág. Tað, sum hevur størstan týdning, er, at manningin rindar fyri sítt uppihald umborð á Mercy Ships.

Síðan 1978 hava Mercy Ships:

- Gjørt fleiri enn 18.000 skurðviðgerðir, sum t.d. at seyma varriskorð og gómar saman, at viðgera fyri eygnastar, at rætta eygu, ið skeita, at skurðviðgera svullir í andlitinum o.a.
- Viðgjørt fleiri enn 300.000 fólk í lækna- og tannlæknastovunum.
- Framt fleiri enn 2 milliónir tæmastur, ið hava eitt virði upp á 1,5 mia. kr. og koppsett oman-

Hetta siga leiðarar um Mercy Ships:

Tony Blair,
forsætismálaráðharri
Onglands:

"Tað arbeiðið, tey gera, er nógv meiri enn tað at geva heilsubót og troyst til tey sjúku. Tey bera teimum eisini eina vón, sum er so hart tiltrond. Eg eri sera fegin um at geva mín stuðul til Mercy Ships."

John Major
– fyrrverandi
forsætismálaráðharri
í Onglandi:

"Boðskapurin hjá Mercy Ships um umsorgan og náði er bæði praktiskur og andaligur. Eg eri fegin um at boða frá, at eg stuðli hesum arbeiði og hesum víðsýnfulla virkinum."

Lord Carey of Clifton
– fyrrverandi erkebispur av Canterbury
í Ongland

"Eg eri sera fegin um at vera knýttur at hesum kristiliga felagsskapinum, sum veitur umsorgan og heilsubót til tey fátækastu og mest treingjandi fólkasløgini í heiminum og uttan lön. Eldhugin og kærleikin hjá sjálvbodnu manningini umborð eigur at verða ein íblástur til okkum øll."

Forseti Rawlings
úr Ghana.

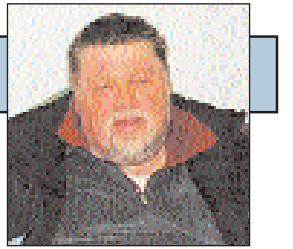
"Eg vil bert siga frá míni innastu virðismeting av tykkara stríði fyri okkum... Skurð- og tannlæknatæmasturnar, sum verða veittar, og tykkara hjálp við at betra um umstøðurnar, eru varandi prógv um tykkara menniskjaligu hjálp."

fyri 5,5 milliónir av menniskjum

- Latið fyri meiri enn 125 milliónir kr. í læknaligari útgerð, hospitalvørur og heilivági.
- Reist umleið 350 bygningssverk harímillum landbúnaðar ætlanir, skúlabygningar, klinikkir, barnaheim og vatnbrunnar.
- Givið upplæring til 5.500 lokalar lækna í nútíðars heilsurøkt. Hesar hava so aftur upplært fleiri túsund aðrar lækna í einfaldari heilsurøkt.

Grønlandstíðindi

frá Kára við Stein

31. mai: Pluss 10,5 stig og blikalogn. "Helene L" kom inn at landa fulla last av krabbum, t.v.s. um 32 tons, sum teir hava fiskað í 47 tímar, har teir hava drigið 2.300 teinar, sum gevur 13,9 kg uppá teinin. Krabbi er sostatt til enn, sjálvt um biologarnir siga nakað annað. Hendan túrin hevur "Helene L" verið á Fiskanesbankanum, og skipari er Fríðrikkur Bláhamar Hansen úr Havn, sum er sonur tann kenda fiskivinnupolitikaran Adolf V. Hansen, sála.

Hetta er triði túrur hjá teimum í hesum umfari, og hesin túrurin var eitt slag av rekordtúri hjá "Helene L", við tað at teir finguppi eftir so stutta tíð. Fríðrikkur Hansen er ein av pionerunum í nýggjari tíð í Grønlandi. Tað var ein semikommerciel roynd, sum gjørd varð. Hann byrjaði royndarveiði eftir krabba í juni 1991 við einum 79-tonsara, sum teir verða nevndir her. Skipið nevndist "Hans", og teir vóru 8 mans við og so ein fiskifrøðingur, sum var umborð alla tíðina. Krabbarnir vórðu slaktaðir umborð og kókaðir, síðani blivu teir niðurfyrstir.

Teir byrjaðu at fiska á leiðunum við Nuuk, og so – tá allar byrjunarsjúkurnar vóru av – gjørdur teir royndir við Bjørnesund, norðanvert ísblinkin í suðuri og líka norður í Vaigat. Teir vóru so at siga

inni á hvørjum fjørði og hvørjari vík ímillum hasi bæði støðini.

Í august-september royndu teir við okkara leiðir her í Sisimiut. Eg minnst væl, at eg tosaði við teir niðri í Qaratalikfjørðinum, og tá høvdu teir teinar standandi inni í Saqqaqfjørðinum eisini. Har var heilt nógur krabbi í støðum, og Fríðrikkur sigur, at teir gjørdur ikki nógvar royndir uttanskers, men har, sum teir royndu, var eingin krabbi at fáa. Tað skal skoytast uppí, at har, sum teir gjørdur royndirnar tá, er nógur krabbi at fáa í dag – tað vil siga út fyri Fiskanesinum við Fyllabank og út fyri Fiskafjørðinum og í Holsteinsborgdýpinum og norðanvert Stóra Hellefiskabanka.

Royndirnar eftir krabba við "Hans" vórðu steðgaðar seint á heysti í 1991. Hóast krabbarnir smakkaðu frálíkt, og nógvar vøru royndir vórðu sendar til keyparar kring knøttin, so kom eingin ordri uppá krabba, so tað fiskarið steðgaði heilt av sær sjálvum.

"Lómur" fór royndartúr í dag. Teir hava ligið í 4 vikur og bíðað eftir girinum, sum skuldi gerast av nýggjum í Noregi. Eftir ætlan fer "Lómur" nýggjan túr í morgin.

Tann **1. juni** vóru +2,4 stig, stilli og toka, men út á dagin blivu 12 stig. Teir smærru rækjubátarnir fáa nógva rækju. Teir royna í innara kanti av Holsteinsborgdýpinum, og koma søkkkladnir inn at landa eftir 2-4 døgum.

2. juni vóru +2,3 stig og toka, men út á dagin kom hitin upp á 13 stig. "Nanok Trawl" kom inn at landa gott 450 tons í morgun. Teir hava nokkso væl av sekkjarækjum.

4. juni var sama veður. "Nanok Trawl" fór nýggjan túr í kvöld. Ein av stjórunum í Royal Greenland, Hendrik Leth, sigur frá, at teir á Royal Greenland í Nanortalik hava grýtt 10 tons av krabba út, og so hava teir eisini koyrt 10 tons av rækjum burtur eisini, tí at virkini mangla fólk teir dagar, lønin verður útgoldin. Arbeidsfólkið vil heldur ballast enn at fara til arbeiðis – tíverri. Tað er ein stórur trupulleiki, sum vendir aftur, serliga á hvørjum sumri, tá

veðrið er gott, og nú nærkast summarferian, og tá plagar at vera heilt galið.

Teir hava gjørt alt, sum gerast kann. Teir hava givið fólk 10 kr. meira um tíman, um tey kunnu arbeiða hvønn dag í 14 dagar, men tað hjálpir heldur ikki. Í Royal Greenland hava teir gjørt dagarnar upp, har fólk ikki hevur verið til arbeiðis tað fyrsta hálva roknskaparárið frá 30. september til

100 tons. "Helene L" er á veg til Aasiat at landa – aftur fulla last. Teinurin, sum teir sigla av fiskileiðunum, er sum úr Føroyum til Bergen. Teir byrjaðu fiskiskap hósmorgunin 3. juni, og skipið var fult undir lúkurnar leygar kvøldið 5. juni. Teir hava drigið 2.580 teinar, og tað gevur í snitt 12,7 kg uppá teinin, sum má sigast vera óført fiskari.

Nanortalik er lukkað

nøkrum árum síðani heili 25.000 tons, so nógv er broytt.

Hesi gott 6.000 t, sum landsstýrismaðurin fyri fiskari hevur ásett, er beint ímóti tí, fiskifrøðingarnir hava mælt til. Teir hava sagt, at krabbakvotan ikki má fara uppum 3.700 tons fyri at varðveita krabbastovnin. Her hava fiskifrøðingarnir eingi haldgóð prógv, men teir hava tikið eitt øki yviri í

Á veg inn – fullur upp undir lúkurnar av rækjum.

31. mars, og tað blivu til 18.700 dagar, har fólk ikki kom til arbeiðis. Tað svarar til 80 heilárspláss, men hann leggur aftrat, at tá eru eisini loyvdur sjúkrag dagar taldir við í hesum tíðarskeiði. Hetta havi eg lisið í blaðnum Sermitsiak nr. 23 frá 4. juni.

Í Illulisat hevur Royal Greenland sett kontainarar upp til fólk, sum kemur upp hagar at arbeiða frá Pamiut. Tey verða samstundis upplærð til at arbeiða á rækjuvirkinum, sum skal gerast í Pamiut. Hetta rækjuvirkið verður sum skilst liðugt í heyst. Í grønlandska sjónvarpinum segði stjórin á virkinum í Illulisat, at um neyðugt so verða teir noyddir at taka fólk uttanífrá so sum póllendingar og aðrar.

Tann **6. juni** vóru +6,6 stig og lot av suðri. "Hanseraq" kom inn at landa rækjur í kørnum. Teir hava gott 60 tons inni. "Hanseraq" sleppur bert at fiska uttanskers, har sum teir stóru trolararnir royna. Harumframt mugu teir bert fiska í trý døgnum um summarið, tí rækjurnar mugu ikki vera eldri enn tað, tá lossað verður.

"Lómur" kom til Illulisat í morgun at landa knapt

heilt av stórisi. "Sattuaq I", "Sattuaq II" og "Helene L" fiska á somu leið, miðskeiðis ímillum Føroyingahavnina og Fiskanes, meðan "Bjal Figther" og "Bjal Opilio" liggja nakað syðri á – árákað Frederikshåb ísblinkin. Eg havi einki hoyrt frá teimum í longri tíð.

Krabbaprísurin er aftur hækkaður, hesaferð í Norðurgørnlandi. Kappingin er hørd ímillum Royal Greenland og Polar Seafood, og tað ger, at avreiðingarprísurin nú er 21 kr. kg. Hetta er fyri skip viðroknað fult bonus, sum skipini fáa, tá tey hava landað yvir 60 tons til Royal Greenland.

Annars hevur landsstýrið ásett krabbakvotuna fyri 2004. Tað blivu til 1.405 tons til uttanskersfiskiflotan, og sum fiskarið hevur verið í ár, so er kvotan longu næstan uppfiskað, nú árið er hálvliðið.

Krabbaskipini hava fiskað uppá konto – ella "roll over", sum tað eisini kallast – síðani ársskiftið. Kvotan fyri skipini, sum fiska innanskers, er sett til gott 4.000 t, og so eigur ES 1.000 tons við Athenaravtaluni. Tað er av ES-kvotuni at "Aldan" úr Vigo í Spanien fiska á hvørjum ári. Heildarkvotan var fyri

Kanada og samanlíknað tað við Grønland.

Sambært fiskimálaráðharranum, Simon Olsen, kemur landsstýrið við eini krabbakunnngerð, sum millum annað fer at hava við sær, at stórir partur av teimum bestu krabbaleiðunum verða stongdar fyri uttanskersflotan – umframt aðrar avmarkingar. Krabbafiskimenn standa púra byttir av tí lágu kvotuni, sum er lutað uttanskersflotanum, tá hugsað verður um tað góða fiskarið, sum hevur verið eftir krabba í hesum árinum, og av hvussu óvitandi fiskifrøðingar eru um tann grønlandska krabbann. Men fiskifrøðingar eru vælsaktans ikki øðrvísi í Grønlandi enn í Føroyum!

Tann **7. juni** vóru +3,8 stig og oysregn við einum loti av suðri. "Sattuaq I" kom inn at landa í morgun. Teir hava knapt 50 tons av krabba inni – í tali hava teir talt 80.240 krabbar niður. Ein øgilig mongd, tá hugsað verður um, hvussu nógvir krabbarnir skulu til hesi knapt 50 tonsini. Tað gevur um 9,7 kg uppá teinin, sum eisini má sigast vera óført fiskari. Síðsta túrin hevði "Sattuaq I" gott 37.000 krabbar íalt.

Botngarnafiskiskapurin hevur ikki gingið so væl hesa síðstu tíðina, tí harður streymur hevur verið. "Frøyliner" siglir í pendulfart ímillum bátarnar, so teir hava styttri at stíma, men russarin liggur stillur fyri akkeri og tekur ímóti. Søgur siga, at tann besti báturin hevur fingið 76 tons, síðani botngarnafiskiskapurin byrjaði fyri knøppum mánaði síðani.

9. juni: +3,2 stig, men oysregn. Tað hevur regnað uttan slit í knapt tvey døg, men tað trongdi eisini til, so turt sum vit hava havt tað í langa tíð. "Sattuaq II" kom higar at landa, og teir hava gott 17 tons inni. Teir máttu gevast fyri veður har suðuri, og krabbin tolir ikki so nógv av rulli, tí so doyrt hann og er ikki brúkiligur til framleiðslu.

10. juni vóru +7,1 stig og blikalogn. Sóln skínur aftur aftaná hesar regndagar, vit hava havt. "Polar Nanok" kom inn í dag. Teir vóru á veg til fiskiskap aftaná at hava landað fult skip í Nuuk – teir finguppi eftir 14 døgum.

11. juni: +7,2 stig og lot av norðri. "Frøyliner" kom inn at landa í morgun, og teir høvdu 275 tons inni, sum teir hava tikið ímóti frá botngarnafiskarum inni á firðunum. Skiparin lat væl at og segði, at teir hava havt nóg mikið at gjørt við at frysta niður. Síðani teir byrjaðu at taka ímóti fiski frá bátunum, hava teir fingið 425 tons í ein mánað. Hann segði, at tað var betri enn í fjør, men toskurin er væl minni í ár.

"Louise L" kom inn at landa jákupskel í dag. Teir hava knapt 19 tons, og tað mesta hava teir fingið knappar 10 fjórðingar inni á Norðrara Streymfjørði. Teir byrjaðu her út fyri Sisimiut at leita eftir skeljum, men tað gav í minna lagi, so teir endaðu á tí gamla skeljamiðinum. "Lómur" kom til Illulisat í morgun at landa. Teir hava gott og væl 100 tons av ísaður rækjum – óført!

SELIR TÚ skipa- ella bátaútgørd?

So er FF-blaðið einasti holli boðberin, sum fer umborð á skipini – umvegis reiðaríni – hvønn útgávudag.

Gerið eina skilagóða lýsingaravtalu við okkum.

Ringið tlf.
311569

Søgan um Ole Solbjørg

Ein tann mest merkisverdi norðmaðurin, ið kom til Føroyar í 1940 var Ole Solbjørg. Tá hann kom á Havnina við "Utvær" fyrst í mai 1940, var "Tingakrossur" umborð og hevði eina frásøgn frá støðuni í Noregi beint tá. Vit hava funnið tvær frásagnir um, tá Ole Solbjørg fór aftur til Noregs í opnum báti eftir hinum bátunum hjá sær. Ta fyrru hevur Niels Ihlen skrivað í Amatørkonsul.

Den 78 år gamle fiske-skipsreder Ole Solbjørg var kommet forholdsvis tidlig til Færøene med sin lille fiskedamper "Utvær"; men han hadde en nå hjemme i Norge et av de mest moderne fiskefartøyer m/s "Eldøy" og en liten fiskedamper m/s "Gaa Paa".

Dette plaget ham svært. Han ville ikke, at de skulle bli et bytte for tyskerne, og etter noen dagers kval bestemte den gamle vikingen seg til å ta den åpne motorbåten fra "Utvær" og reise over Nord-sjøen for å få tak i de andre båtene.

Han fik en mann med

seg og kom velberget med den lille båten til Ålesund. Her fikk hann vite, at hans hovedmål, "Eldøy", var i Flekkefjord med en sildelast og for alminnelige mennesker ville det se temmelig håpløst ut; men Ole Solbjørg var ikke snauere enn at hann øyeblikkelig satte kursen sydover med den samme lille båten og fant "Eldøy" i Flekkfjord.

Hann fikk losset i en fei, reiste samme natt til Ålesund igjen, hvor han begynte innlastningen av alt sitt fiskeutstyr og sine notbåter.

Mens han holdt på med dette kom jeg for første

gang i forbindelse med ham. Jeg hadde forsøkt å komme nordover til Narvik-fronten, men dette mislyktes. Jeg kom i forbindelse med ham gjennom dr. Mathiesen, som jeg bare kjente fra noen radiokåserier. Og doktoren var den rette mann.

Samtalen jeg hadde med Solbjørg var ganske pussig. Gamlingen var en ordentlig luring, han var ikke lett å komme inn på. Jeg forklarte ham, at jeg hadde deltatt i kampene på Østlandet, og at jeg av forskjellige grunner enten måtte til Nord-Norge eller ut av landet, og da jeg hadde hørt at hans båt "Eldøy" skulle gå over til Færøene, ville jeg be ham om å få lov å være med. Men han sa at "Eldøy" ikke skulle gå.

Vi kranglet om dette lenge og jeg holdt på å gi opp, men til slutt sa jeg: "Behøver jeg å ta med meg noe mat, eller har De nok til turen til Færøene?" Det kom et lite smil i øyene hans, og han svarte: "Nei, det eneste du trenger er gebisset!" Jeg røk øyeblikkelig på dør uten å gjøre noe spørsmål om, når båten skulle gå.

Jeg gikk tilbake til hotellet og hentet ryggsekken min, og holdt meg så i nærheten av båten. Ved ni-tiden om aftenen kom til min store forskrekkelse "Svarte Maria" og stoppet utenfor Solbjørgs kontor, og like etter ble Solbjørg plasert i den og de forsvant. Dette

var jo en strek i regningen, for ikkje å si katastrofe; men jeg hadde fått blod på tannen og bestemte meg for å ta sjansen, så jeg krøp ombord og ned i en av lugarene akterut for å holde meg mest mulig unna.

Da klokken ble godt halv ett begynte motoren å gå og litt etter kjente jeg, at vi beveget oss. Etter en stunds forløp gikk jeg på dekk og ble elskverdig og velvillig mottatt av allesammen; men Solbjørg så jeg ikke noe til, derimot en ung slektning av ham, som skulle følge med over og ta seg av båten. Han fortalte, at Solbjørg var tatt av politiet, ikke på grunn av at hann ville flykte, men på grunn av at han hadde åpnet og forsynt seg og alle andre som hadde lyst på mel, kaffe, sukker etc. av provianteringsmyndighetenes lager, da han hørte at tyskerne ville komme til Ålesund. Dette

Í 1940 sigldi Ole Solbjørg, 78 ára gamal, við opnum báti til Noregs.

syntes jeg var en både fornuftig og tiltalende tanke; men myndighetene så altså annerledes på tingene.

Solbjørg hadde imidlertid sluppet ut mot meldepunkt, men ville bli noen dager for å forsøke å få sin siste lille fiskedamper "Gaa Paa" ut. Vi kom som nevnt uten noen større videverdigheter til Tórshavn og ventet nå spendt på, om "Gaa Paa" ville komme, og ganske riktig, 2 dager etter ringte konsulen til meg og fortalte,

at "Gaa Paa" var blitt påtruffet av en britisk vaktbåt og var på vei til Tórshavn. Den kommanderende britiske sjefen på Færøene viste, at han satte pris på bedriften, idet han øyeblikkelig "Gaa Paa" hadde ankret opp, personlig ble rodd ut av britiske marinegaster med det britiske orlogsflag heist og hentet 78-åringen, inviterte ham på en drink og takket ham for vel utført arbeide.

"Eldøy" kom á Havnina 1.juni 1940 við fyra sildabátum uppá sleip. Dagin eftir kom Solbjørg sjálvur við triðja skipi sínum "Gå På".

Ole Solbjørg.

Var bumban saboterað?

Vit høvdu í næstseinasta blaði eina frásøgn um norska línubátin "Silva", sum undir krígunum varð raktur av eini týskari bumbu, sum tó ikki brast. Í bókini "Efter D-dag" hjá Stephen E. Ambrose verður

Endnu en pointe omkring våben skal nævnes. Gennem fire årtier, hvor jeg har interviewet amerikanske veteraner, er jeg blevet slået af, hvor ofte de beretter om forsagere, i reglen granater, der faldt nær deres skyttehuller uden at eksplodere. Løjtnant George Wilson berettede efter et artilleribombardement ved St.-Lo: "Jeg talte otte forsagere, som stak op af jorden i en radius af tredive meter fra mit skyttehul". Der findes ikke nogen statistik, som beskriver dette fænomen, og

intet materiale, som beskriver hvorfor, men jeg har aldrig hørt tyskere tale om amerikanske forsagere. Granaterne, som blev affyret af amerikanske soldater, var fremstillet af frie amerikanske arbejdere, men Værnemagtens granater blev lavet af slavearbejdere fra Polen, Frankrig og andre lande i det tyske imperium. Det må være lykkedes for i det mindste nogle af slaverne at fabrikere granater, der er gået igennem kvalitetskontrollen, men som ikke desto mindre var blevet effektivt

saboteret.

Et brev kom fra en mand, der identificerede sig som tidligere jødisk slavearbejder i en tysk fabrik, der fabrikerede granater til pansernæver. Han sagde at han sammen med sine medslaver opdagede, at hvis de blandede sand i svovlet, virkede brændstoffet ikke, og at de kunne gøre dette, når det tyske overvågningspersonale ikke så til. Han forklarede, at det var tyske soldater, der foretog den afsluttende montering med affyringsmekanismen.

Men disse soldater kunne lide at holde pauser. Når de gjorde det, arbejdede slaverne hurtigere og ødelagde samtidig denne mekanisme. De tyske soldater var tilfredse med, at der blev produceret mere, og de inspicerede aldrig de granater, der blev gjort færdige, mens de holdt pause. Slavearbejderen fortalte stolt, at dette var hans bidrag og at han var glad for at læse historien om de tyske forsagere i min bog og glad over, at de havde reddet liv.

Ferðin til Noregs

Í bókini "Menn uten medaljer" verður greitt nærri frá ferðini til Noregs, og er henda frásøgan eitt ævintýr í sær sjálvum.

Ole Solbjørg var forhen-værende seilskutemann og gullgraver. Hann reiste til slutt heim for á nýtt sitt otium, som bestod í á kjøpe og drive tre fiskefartøyer på Ålesundkannten opp i de såkalte støvets år.

Men, sier han, – i mai 1940 kom de første tyskere til Ålesund. Etter de erfaringer jeg hadde med tyskere fra før, fant jeg det klostest å komme meg vekk med båtene mine. Jeg klatret ombord i fiskekøyta Utvær og forlot Norge i all hast med kurs for Færøyane. Jeg trodde ikke krigen kom til å vare så lenge.

Men på Færøyane var det ikke redskap å oppdrive, og uten redskap kan man ikke drive fiske. Det var ikke annet å gjøre enn å ta en tur hjem og hente børnskap og samtidig undersøke muligheten av å få de andre båte-

ne ut.

Jeg torde ikke returnere med Utvær, det var for risikabelt. Men jeg hadde en dorry med motor. Den fikk gjøre tjenesten. Det var vanskelig å overtale noen til å bli med, av forståelige grunner. Omsider meldte seg en kar, som gjerne ville hjem en tur for å hente familien.

Da vi gjorde dorryen klar, skrev jeg ut en rekvisisjonsseddel til ham, slik at hann kunne sørge for utstyr og proviant til Nordsjø-ferden. Jeg kjente ikke noe særlig til karen. Jeg visste han var glad i en dram, men det er jo mange bra folk som er det. Til udstyret han kjøpte hørte også en flaske sprit.

Da vi lastet over i dorryen, sa en av de andre karene: – Den karen skal du passe deg for, Sol-

bjørg! Hvis han får tak i sprit, så Gud nåde deg!

Jeg gjemte spritflasken under en tilje i båten.

Ved middagstider forlot vi Thorshamn og satte kursen ut mot åpne havet. Vi hadde både seil og motor og gjorde fin fart. For en frisk bris stod vi utover. Jeg følte meg ikke helt bra, og om kvelden ble vi enige om, at min nye venn skulle ta nattevakt. Jeg ba ham slenge kaffekjelen over primusen – jeg trengte noe å stramme meg opp på.

– Jeg kan ikke koke kaffe uten sprit på primusen, lød svaret.

– Det ble med det.

Neste dag gjentok jeg min anmodning om en kjeft kaffe. Jeg var jo en gammel mann og ville gjerne ha noe å dytte ned maten med. Men han nektet fremdeles. Om kvelden fant jeg frem spritflasken under tiljen. Han slo litt på primusen og kaffen var snart ferdig. Jeg ba om å få spritflasken tilbake, men han bante og svor på at den skulle han greie å passe.

Senere kokte han fisk og poteter og gode greier, og han klarte alltid å få fyr

Hetta var skjalið sum norðmenn máttu hava uppi á sær. Tað sigur nakað um tað eftirlit av borgarunum, sum týska hersetingin merkti.

Her sæst enná, at fremsta málið var týkst meðan norskt kom í aðru røð. So tað var ikki lógið, at nógv rýmdu undan hesum tvingisli.

begge to.

Da vi så opp igjen, fikk vi øye på en liten motorbåt som kom tøffende utover med en enslig kar ved roret.

Vel, det fikk briste eller bære. Da båten kom opp langs siden spurte jeg mannen om det var noen tyskere i nærheten og om hvor vi var.

Nei, men – er det ikke deg da, Solbjørg! Visst er det meg!

Kjenner De meg da?

Eg har været med Koral og da var du med en tur. No har eg eit lite mekanisk verksted i Måløy og tok meg en tur for å hale litt kokkfisk.

Måløy?

Ja.

Jaså.

Mannen var velvillig stemt og forklarte alt, som var å vite om de tyske minefeltene. Da vinden frisket på og vi omsider hadde fått motoren i gang igjen, gikk vi inn til Flåvær og videre til Flø. Her var det telefon og gode greier, og jeg fikk direktiver for den videre ferd opp til Ålesund.

Fredag kveld la vi til kai ved pakkhuset i Ålesund. Det var godt å komme på land igjen og bli kvitt passasjerer min. Han var blitt mer og mer aggressiv etter at hann fikk tak i spriten og hadde til og med forsøkt å kaste meg overbord. Jeg var 80 år, kreftene var ebbet ut, men jeg overlevet både overfarten og reisefølget.

Jeg gikk rett hjem og krøp til sengs. Jeg våknet ikke før søndag morgen.

Simon Vik
úr Ålesund
var øll
krígsárini
í Klaksvík.
Hann búði
hjá Jóanes
hjá Húsa-
Póli og átti
bátin "Ulf",
sum hann
róði út við.

Støylen bispur

Tann fyrsti parturin av okkara røð um norðmenn undir krígunum var fyrst og fremst um Esther Støylen, sum giftist í Føroyum. Tað er áhugavert at pápa-beiggi hennara var tann kendi norsk biskupurin Bernt Støylen. Hann er eisini kendur í Føroyum, sum tann ið hevur yrkt tann kenda sálmin "Gud signi várt fólk, har tað siglir og rør", sum í hvussu er verður sungin fast minningardagin teirra sjólátinu 1. nov.

Bróðurdóttir Esther, Olga Støylen Runde, hevur sent okkum hesa stuttu, men áhugaverdu frágreiðing um bispin:

BERNT STØYLEN (1858-1937) vart føddur på Kvamsøy, på grannegarden til Ervikfamilien. Han tok lærarutd.

í Volda, studerte norrønt. Han tok såkalla andreeksamen i botanikk og soge, ferdig i 1880. Deretter byrja han på teologien i Kristiania, ferdig med praktikum 1886, var kapellan i Bergen, sjømannsprest i Cardiff (1890-95), minus tre mnd. i Sør-Afr. 1894 på sanatorium p.g.a. tuberkulose, styrar ved Notodden lærarskule (nyoppretta i 1895), leiar ved praktisk teologi (Kristiania) 1902-1913 og biskop i Agder 1914-1930. Ordinerte Gleditsch i 1923 til biskop i Trondheim, han var så liberal at BERNT STØYLEN fekk heile Indremisjonen på nakken, dei boikotta han.

Han skreiv og omsette nærare 200 salmar til Nynorsk salmebok (autorisert 1925). Han var og med å lage lese-

bøker for folkeskulen saman med Nordahl Rolfsen og Karen Koht og gav ut ei samling norske namn og ei bok med barnerim og regler, som han hadde samla inn, medan han var på talarferd for Lutherstiftelsen, heilt til Finnmark. Og så var han svært ivrig i ekumenisk arbeid ute i Europa.

Elles var han og engasjert i mål-rørsla (for nynorsk) og i fråhaldssak, var med å skipe studentfråhaldslag i Kristiania (pietistane i Norge var skeptiske til fråhaldsrørsla i starten for dette var rekna for radikalt og litt farleg, -artig å tenkje på i ettertid!) I samband med tida som sjømannsprest vart han og oppteken av arbeide mot prostitusjon.

Komandi blað

FF-blaðið fer ikki í nakra longri summerferiu. Vit plaga at leggja eitt blað burturúr, og hetta verður gjørt við, at 3 vikur verða millum tvey bløð tvær ferðir. Fyrra ferðin verður til komandi blað, sum ikki kemur úr 1.juli, men 8. juli.

Men tá koma vit eisini at hava nógv spennandi tilfar. M.a. verður frásøgn frá Ananu, sum var móðurskip hjá útróðrarmonnum í Grønlandi í 1935 og 1936. Vit hava skrivligar keldur, munn-

ligar keldur, og vit hava fingið eina privata dagbók hjá útróðrarmanni, sum var við.

Vit koma eisini at hava frásøgn frá vitjan av konu ein suðrafrikanskan samvitskufanga, sum føroyska deildin av Amnesty International við Anettu Wang arbeiddi fyri í nógv ár. Tað kann sigast, at hon er ein partur av heimssøguni.

Tað verður aftur orsök til hjá okkara trúføstu lesarum at gleða seg til at blaðið kemur aftur.

SELIR TÚ

skipa- ella bátaútgerð?

So er FF-blaðið einasti holli boðberin, sum fer umborð á skipini – umvegis reiðaríni – hvønn útgávudag.

Gerð eina skilagóða lýsingaravtalu við okkum.

FFblaðið
BLAÐ VERKA- OG VEIÐIMANNA

Vit hava eina rætting til hesa myndina, sum var í seinasta blaði. Maðurin t.h. er Hans Fredrik, pápi Hans J Havstreym. Men hin maðurin er Per Olsen, sum bygdi Pers hús, sum er partur av gomlu bygdini í Norðagøtu. Hann fórst á Gøtuvík við báti í 1918 saman við svági sínum Magnus í Súnastovu. Hann var giftur við Elspu, systir Per.

J. PATURSSONAR GØTA 18

lit klippa eftir TÍNUM hendi

SAXOFÓN
TEL. 31 68 08

Ársroknskapur 2003

Rakstrarroknskapur

1000 kr.	2003	2002
Rentuinntøkur v.m.	18.448	20.257
Rentuútreiðslur v.m.	5.267	7.509
Netto rentuinntøkur	13.181	12.748
Vinningur av partabrøvum	73	69
Kostnaður og provisjónsinntøkur	2.165	2.092
Netto rentu- og kostnaðarinntøkur	15.419	14.909
Virðisjavnan av virðisbrøvum og gjaldoyra	183	1.698
Aðrar vanligar inntøkur	138	138
Úrslit av fíggjarpostum	15.740	16.745
Útreiðslur til starvsfólk og umsiting	12.123	10.884
Av- og niðurskrivingar av ítøkiligum ognum	363	607
Aðrar rakstrarútreiðslur	0	119
Tap og burturleggingar	998	1.776
Úrslit av vanligum rakstri	2.256	3.359
Aðrar óvanligar inntøkur	0	0
Aðrar óvanligar útreiðslur	0	0
Úrslit av vanligum rakstri undan skatti	2.256	3.359
Skattur	269	705
Ársúrslit	1.986	2.654
Býti av rakstrarúrsliti		
Ársúrslit	1.986	2.654
Flutt frá undanfarnum árum	35.913	33.178
Broyting av roknskaparhátti viðvíkjandi útsettum skatti	0	81
Flutt frá øðrum grunnum	163	119
Til nýtslu	38.062	36.032
Flutt til grunnar	163	119
Framflutt úrslit	37.899	35.913
Tilsamans	38.062	36.032

Fíggjarstöða 31. desember

1000 kr.	2003	2002
Ogn		
Kassapeningur og ogn uttan uppsøgn í tjóðbankum	7.143	6.362
Ogn hjá fíggjarstovnum	29.824	25.065
Útlán	260.976	240.245
Lánsbrøv	42.821	96.932
Partabrøv	2.364	500
Kapitalpartar í associeraðum felag	1.850	0
Ítøkiligar ognir	3.110	3.752
Aðrar ognir	138	170
Tíðaravmarkingar	328	621
Ognir tilsamans	348.554	373.647
Skuld		
Skuld til fíggjarstovnar og tjóðbankar	2.352	7.189
Innlán	300.040	325.804
Onnur skuld	1.262	1.834
Tíðaravmarkingar	0	0
Avsetingar til skyldur	800	800
Eftirsett kapitalinnskot	4.000	0
Eginogn		
Ábyrgdarapeningur	1.001	907
Grunnar	1.200	1.200
Flutt frá undanfarnum árum	35.913	33.178
Broyting av roknskaparhátti viðvíkjandi útsettum skatti	0	81
Flutt frá ársúrsliti	1.986	2.654
Eginogn tilsamans	40.100	38.020
Skuld tilsamans	348.554	373.647
Tøl, sum ikki eru við í fíggjarstöðu		
Ábyrgdir o.a.	2.718	2.979

SUÐUROYAR SPARIKASSI

REPROZ

Konfirmatióin í 1915

Seinasta heyst høvdu vit eina frásøgn um tað nú 103 ára gomlu Onnu Askham. M.a. var ein frásøgn um, tá hon varð konfirmerað 1. sunnudag eftir páskir, 11. apríl í 1915.

Nú hava vit fingið eina mynd av hennara konfirmatióinsholdi. Hetta er ein frálík mynd, sum vísir heilt aðrar konfirmatióinsholdi enn teir vit kenna í dag, ikki minst hjá gentunum. Ofta kann tað vera ringt at vita, hvør ið er hvør, á eini so gamlari mynd. Men Anna kundi siga okkum nøvnini á teimum øllum! Tey sum eru á myndini eru (í grá kassanum):

Konfirmantarnir av Velbastað og Nólsoy eru ikki við á myndini. Teir vóru Mads Berg Andersen, hjá Vensil á Velbastað, Hans Johan Simonsen, Hanni á Teigum, Velbastað og Mads Vilhelm Thomsen, hjá Tummas Paula, Nólsoy.

Sunnudagin eftir vóru fyra afturat konfirmerað, og tey vóru: Sofia Maria Hansen, hjá Tummas í Fjóni í Havn, Anna Malena Matras, hjá Sámál Mikal í Uppistovu, Norðoyri, Anna Olsen, Gøtugjógv og Johanna Sof. H. Poulsen, hjá Eiðis Knút, Saltangará.

1. Jacob Johs. Marius Olsen hjá Onnu Katrinu undir Ryggi.
2. Evald S. Arge, hjá Tummas Arge.
3. Knút Petersen (y), skómakarin.
4. Jacob S. Jacobsen, "Sjabbok".
5. Johannes Anton Hansen, hjá Luterusi.
6. Haldor Christiansen, beiggvi Viggo C.
7. Anthon Sofus Arge, hjá Anthon Arge.
8. Julian Johannesen, hjá Demmusi í Rættará.
9. Johan M. F. Rubeksen, í Smiðjustovu.
10. Jana Súsanna M. N. Justinussen, Gigga hjá Lýður.
11. Elisabeth Johanna Poulsen, hjá Poul Johannesi.
12. Andrea Súsanna Poulsen, Andrea undir Varða, gift við Jørgensen á Hotel Føroyum.
13. Anna Cathrina Askham, fødd Mørkøre.
14. Mia Vang, dóttir Petur Vang í Kaldbak.
15. Elsebeth Johanna C. Olsen, á Lava, gift við Frits klokkan.

Stýrimenn í 1937

Fiskimannamyndin hesaferð er av stýrimonnum í 1937, og myndin frá Fornminnissavninum. Eftir tí vit hava fingið upplýst og uppspurt eru nøvnini hesi:

1. Andrew Godtfred, Vágur.
2. Thomas Pauli Johannes Carlsen, Akur.
3. Napoleon Jensen, sum vaks upp hjá Sigmund Arge.
4. Jens Pauli í Dali, stjóri.
5. helst Karl Martin Sofus Thomsen, Sumba.
6. danskur lærari.
7. Johannes Frode Olsen, Norðtoftir.

Vit hava útgerðina
til trol- og nótaflotan

- Flóttrol
- Botntrol
- Rækjutrol
- Snurpunótir

VÓNIN

Høvuðsskrivstofa:
Bakkavegur 22
530 Fuglafjørður
Telefon 444 246
Telefax 444 579

Tórshavn:
Viðarnes
100 Tórshavn
Telefon 354 391
Telefax 313 319

info@vonin.com - www.vonin.com

Triðja umfar av spurnarkappingini hjá Amnesty International er av

Vinnararnir av triðja umfari eru:

Inger Jacobsen, Kristiansand, Norra – Gávukort frá H.N. Jacobsens Bókhandli, virðið 250 kr.

Asta Hansen, Undir Brúnni 17, Klaksvík – Sodavatn frá Føroya Bjór.

Hallur Helmsdal, Tórs-havn – Gávupakka frá Landshandlinum

Røttu svarini uppá spurningarnar í triðja umfari eru:

1. Hvør grein í heimsyvir-lýsingini er um rættin til útbúgving?

Svar: Grein 26

2. Hvør segði: Tá ið nazistarnir tóku kommunistarnar, segði eg einki, tí at eg var ikki kommunistur. Tá ið teir tóku jødarnar, segði eg einki, tí at eg var ikki jødi. So tóku teir fakfelagsovastarnar. Eg segði einki, tí at eg var ikki limur í nøkrum fakfelag. At enda tóku

teir meg – men tá tordi eingin at klúgva í tveylongur."

Svar: Týski presturin Martin Niemøller

3. Hvat kostar tað hjá ungum/lesandi at vera limir í Amnesty International?

Svar: 180 kr.

4. Nær er manna-rættindadagurin?

Svar: 10. desember

Í frágreiðingini "It's in our hands", sum er partur av

átakinum at steðga harðskapi móti kvinnum stendur m.a.:

– Domestic violence is the major cause of death and disability for European women aged 16 to 44 and accounts for more death and ill-health than cancer or traffic accidents.

– The Russian government estimates that 14,000 women were killed by relatives in 1999, yet the country

still has no law specifically addressing domestic violence.

– In South Africa, more women are shot at home in acts of domestic violence than are shot by strangers on the streets or by intruders.

Alt hetta og nógv meira kanst tú lesa um á:

www.amnesty.org/actforwomen

Eisini í Føroyum er harðskapur móti kvinnum ein stórir trupulleiki. Les frágreiðingina frá Elin Reinert Plancká heimasíðuni:

www.amnesty.fo/00361/00529/default.asp

Minst til at royna aftur í fjórða umfari, sum er byrjað! Fyri hvørt umfar tú ert við hevur tú møguleika at vinna høvuðsvinningin, Pocket Loox, lummatelduna. Sig eisini vinum tínum frá um kappingina.

Seinni í ár fara vit at geva út ein samandrætt av frágreiðingini á føroyskum.

MENTAMÁLARÁÐIÐ
Vinnu- og Miðnámsskúladeildin

Stjóri

til nýggjan stovn, ið fevnir um samanlegging av Føroya Sjómansskúla og Maskinmeistaraskúlanum

Nú landsstýrismaðurin í Mentamálum hevur gjørt av at leggja Føroya Sjómansskúla og Maskinmeistaraskúlan saman til ein stovn, er eitt sera áhugavert og fjølbroytt starv sum stjóri leyst at søkja. Stjórin skal virka fyri, at samanleggingin av skúlunum í ein stovn verður framd í verki á ein so skilagóðan hátt sum til ber. Harumframt skal stjórin standa á odda fyri øllum undirvísingavirksemi og allari menning, ið fer fram á stovninum.

Høvuðsuppgávur stjórans eru, at:

- fremja bygnaðarbroytingar á Føroya Sjómansskúla og Maskinmeistaraskúlanum,
- hava námsfrøðiligu og umsitingarligu leiðsluna á stovninum,
- tryggja at fíggarligi raksturinn á stovninum verður so skilagóður sum tilber,
- fremja samstarv við vinnulívið o.o., ið varða av økinum,
- menna stovnin til ein føroyskan vitanardepil innan sítt serøki
- umboða stovnin úteftir

Stjórin hevur ábyrgdina av dagligu leiðsluni og menningini av stovninum og teimum útbúgvingum, ið eru og koma á økinum. Stjórin skal tryggja, at nevndu uppgávur verða loystar á einum høgum fakligum støði, og at bygnaður og mannagongdir eru í samsvari við nútímans krøv.

Førleikakrøv:

Vit vænta okkum, at umsøkjarnir hava:

- viðkomandi útbúgving frá lærðum háskúla
- leiðsluroyndir frá tí almenna ella privata arbeiðsmarknaðinum
- góð leiðslu- og samstarvsevni, umframt menningandi leiðslustíl
- førleika at menna samstarvið við myndugleikar, vinnulívið og aðrar áhugabólkar
- vilja og evni at royna nýggjar leiðir

Føroya Sjómansskúli hevur til uppgávu at veita undirvísing til skipara og skipsføraraútbúgvingina. Á skúlanum eru 19 fólk í føstum starvi. Næmingatalið er umleið 90 í lötuni. Skúlin hevur eina skeiðsdeild, sum fyri tað mesta tekur sær av at eftirútbúgva skipsyrmenn.

Maskinmeistaraskúlin hevur til uppgávu at veita undirvísing til maskinist- og maskinmeistaraútbúgving. Á skúlanum eru 16 fólk í føstum starvi. Næmingatalið er uml. 70 í lötuni. Føroya Brandskúli er lagdur inn undir Maskinmeistaraskúlan.

Báðir skúlarnir hava altjóða góðkenning frá IMO felagsskapinum sum útbúgvingarstovnar innan síni serøki.

- førleika at orða seg væl á føroyskum, norðurlendskum og enskum máli
- áhuga fyri avbjóðingum

Føroya Sjómansskúli og Maskinmeistaraskúlin skulu alsamt mennast í samsvari við altjóða krøv, og verður tú sjálf/-ur í stóran mun við til at skapa starvið.

Starvið er spennandi við skiftandi uppgávum við nógvum samskipti inn- og úteftir, umframt uttanlandssamstarvi.

Arbeiðið er á einum høgum fakligum støði og møguleikarnir fyri bæði persónligari og fakligari menning eru góðir.

Setanar- og lønartreytir

Starvið verður lønt á javnt 37. lønarflokki eftir sáttmálanum hjá tænaðum, umframt eftirløn, tó uttan at vera tænaðumastarv. Lønin er í lötuni kr. 38.577,99. (1. oktober 2004 kr. 39.928,22). Talan kann møguliga verða um, at starvið verður áramálssett, t.d. í 5 ár, við einum lønarískoyti upp til 20%.

Umsókn:

Umsókn við prógvum, c.v. o.ø. skulu sendast til:

Mentamálaráðið

Hoyvíksvegur 72
Postmoga 3279
110 Tórshavn

Umsóknin skal vera Mentamálaráðnum í hendi í seinasta lagi 28. juni 2004 kl. 16.00. Starvið verður sett frá 1. august 2004 ella eftir nærri avtalu.

Nærri upplýsingar um starvið kunnu fáast við at venda sær til Eyðbjørn Poulsen, deildarstjóra í Mentamálaráðnum á tlf. 305050 ella 355075. Allar umsóknir og møguligir fyrispurningar um starvið verða viðgjørð í trúnaði.

VINNUMÁLARÁÐIÐ
Ráðsskrivstovan

Søkt verður eftir fulltrúa til KT-fyrisiting

Í sambandi við at KT-fyrisiting verður sett á stovn í Vinnumálaráðnum verður søkt eftir fólki at uppbyggja nýggju fyrisitingina. Fyrisitingin skal taka sær av kunningartøkniligari samskipan innan landsfyrisitingina sum heild.

Fyrisitingin skal eisini vera skrivstova hjá KT-forum, ið er samstarvsforum fyri øll aðalráðini viðvíkjandi KT og hevur til uppgávu

- at orða uppskot til ein KT-politikk fyri landsfyrisitingina,
- at meta um innan hvørji øki fyrimunir eru av at samstarva og/ella samskipa og gera tilmæli um, hvussu hetta eigur at verða skipað,
- at tryggja samstarv um felags greiðsluevni.

Fremsta uppgávan í lötuni er at virka fyri, at felags KT-trygdarpolitikkurin, sum KT-forum hevur fyriskipað, verður settur í verk fyri landsfyrisitingina.

Førleikakrøv:

- Hægri útbúgving so sum cand. merc., cand. polyt., cand. scient. pol. ella aðra viðkomandi hægri útbúgving.
- Kunnleika og royndir innan EDV og almenna ella privata fyrisiting.
- Dugir væl føroyskt og enskt.

Setanartreytir:

Starvið verður sett eftir sáttmála millum Fíggar-málaráðið og viðkomandi yrkisfelag. Setanin umfatar Vinnumálaráðið og stovnar undir tí, umframt onnur aðalráð.

Umsókn við prógvum o.ø. skal verða send til:

Vinnumálaráðið

Postrarúm 377
110 Tórshavn

Freist:

Umsóknir skulu vera okkum í hendi í seinasta lagi mánadagin 21. juni 2004. Nærri upplýsingar um starvið fáast við at ringja til Arna Poulsen, tlf. 356070.

Ein saklig viðmeking til Búskaparráðið:

Hvat við at taka í egnan barm?

Tað vísir ein sera dámligan eginleika, at limirnir í Búskaparráðnum vilja verja sín kroysta formann í hesum tíðum. Í tann mun undirritaði eri mettur at luttaka í eini heksajakt, vil eg biðja um umbering.

Men hetta mála kann vera eitt høvi til at seta nøkur viðurskipti uppá pláss.

Tað, sum er avgerandi í øllum hesum máli, er, at danskir politikkarar so ella so hava lagt seg út í innanhýsis føroysk viðurskipti.

Tey spor, sum siggjast í sandinum, ganga aftur til Hermann Oskarsson. Tað, sum hevur skapt røringina millum føroyskar politikkarar er framløgan, sum verður endurgivin í Berlingske Tidende tann 28. mai, har Hermann m.a. verður beinleiðis endurgivin fyri at hava sagt um danska blokkin:

"Det er en fantastisk situation. Men gider Danmark fortsat betale til en nation, der har haft store overskud?..."

Hertil svara danskir politikkarar, leysliga endurgivið, at er blokkurin veruliga skaðiligur, so gera vit jú føroyingum ein beina við at endurskoða hann.

Nú aftaná, at hetta hevur skapt alt rokið í Føroyum, sigur Hermann seg vera skeivt endurgivnan. Hertil er bert at siga, at um eg sjálvur hevði verið so skeivt endurgivin, sum Hermann sigur seg vera, og við teimum avleiðingum, sum kundu forútsiggjast, so hevði eg í stundini kravt eina rættting frá blaðmanninum at koma í blaðið dagin eftir. Eg hevði eisini sent rætttingina til føroysku fjølmiðlarnar. Tá hevði einki meira hent.

Ikki tess minni so tosar Hermann uttan fyrivarni aftur nakrar dagar seinni við sama blaðmann um fiskimannaskattin og við sama úrsliti. Hetta samskipti hevur so ella so sum úrslit, at formaðurin í donsku figgjarnevndini beinleiðis hóttir føroyskar myndugleikar "uppá blokkin" vegna hetta mál, sum eisini er eitt innanhýsis mál í Føroyum.

At tey, sum varða av hesum málum, gera bart,

Færøske fiskere forgyldt via skatten

En gruppe færøske fiskere er i flere år blevet forgyldt i kraft af særdeles favorable skattevilkår. Nu kræver formanden for Folketingets finansudvalg, Kristian Thulesen Dahl (DF), at regeringen tager det danske stats tilskud til Færøerne på op imod en milliard kroner om året op til revision efter afsløringen af skattefesten.

14-15

hevur einki við avmarking av talufrælsinum at gera. Hetta er ein spurningur, um tað veruliga einki mark skal vera fyri, hvat ein føroyskur embætismaður kann vera orsök til. Í hesum førinum er tað ein hóttan móti føroyskum sjálvsavgerðarrætti.

Frágreiðing sum lærubók
Her skal ikki sigast eitt ringt orð um Búskaparráðið. Men hesi eru øll "serfrøðingar" – cand. í einum ella øðrum. Í ráðnum er ikki skuggi av fólki við praktiskum tilknýti til fiskivinnuna. Ein slíkur var í ráðnum fyri nøkrum árum síðani. Hann tók seg úr, og tað kundi verið ein góður spurningur, hvør orsökkin var til tess.

Men hetta forðar tó ikki ráðnum at ráðføra seg við ta vinnu, sum tað hevur so avgjördar meiningar um. Sambært lógini kann formaðurin víðka ráðið við persónum, sum hava tilknýti til eitt serligt øki. Hetta hevur hann ikki gjørt. Niðurstøðurnar verða sjálvsagt hareftir.

Tá ein lesur t.d. frágreiðingina fyri 2003, so er tað sum at lesa eina búskaparliga lærubók ella høvuðsuppgávu hjá einum, sum skal hava endaligt prógv. Alt er antin svart ella hvítt. Ber ein fyrirøka seg ikki, so skal hon fara á húsagang, basta! Her ger tað ongan mun, um virkið er landfast, so tað kann byrja aftur við øðrum eigarum, ella talan er um eitt skip,

sum fer av landinum með alla. So einföld er heimsuppfatanin hjá búskaparráðnum.

Tað vandamikla er, at Búskaparráðið metir síni sjónarmið sum bíbilskar sannleikar, sum eingin skal kunna seta spurnaðartekin við.

Skeivur grundgevingar um fiskimannaskatt
Taka vit t.d. málið um fiskimannaskattin, so er hetta á sama hátt. Grundgevingarnar eru sera einfáttaðar. Onkur sjónarmið kunnu vera røtt, meðan onnur eru ivasom og aftur onnur beinleiðis skeiv. M.a. verður sagt, at fiskimannaskatturin sum frálíður fer at gera tað, at reiðararnir fáa bíligari arbeiðsmegi. Hetta er púra skeivt. Hetta kundi teoretiskt verið rætt, um fiskimenn fingi t.d. mánaðarløn og tað skuldi verið samráðast um eina slíka annaðhvørt ár. Tá kundi skattaskipanin ávirkað lønarkrøvini.

Men fiskimenn fáa jú ein prosentpart av veiðini, og so leingi hesin verður fasthildin, er ikki grundarlag fyri hesum sjónarmiði. Í veruleikanum er parturin hjá fiskimonnum øktur síðan fiskimannaskattin, og tekur tað eisini grundarlagið undan umrøddu grundgeving.

Men grundað á hesa skeivu niðurstøðu verður komið til eina aðra skeiva niðurstøðu. Nevniliga at við bíligari arbeiðsmegi fáa reiðararnir áhuga fyri

Søgan í Berlingske

Vit endurprenta her ta grein í Berlingske Tidende, sum var høvi til kærana um formannin í Búskaparráðnum. Greinin talan fyri seg sjálva.

Vit skulu bert skoyta uppí tað, sum longu er sagt og skrivað, at tað er so púra einki sum undirbyggir pástandin um, at blaðið og formaðurin í donsku figgjarnevndini hava tikið hetta mál og hesa hóttan móti føroyskum sjálvræði úr egnum brósti.

Færøerne som skatteparadis

På støtten Gunstige skatteordninger og tårnhøje lønninger har gjort Færøernes hovederhverv til et skatteparadis for fiskere. Formanden for Folketingets finansudvalg, Kristian Thulesen Dahl (DF), kræver nu, at regeringen tager det danske stats tilskud til Færøerne op til revision.

Af Bent Højgaard Sørensen

Samtidig med at danske skatteydere årligt har sendt mellem 600 mio. kr. og en mia. kr. om året i direkte støtte til Færøerne, har en gruppe færøske fiskere i nogle år levet et luksusliv med tårnhøje lønninger.

Det skyldes ikke blot et godt fiskeri, men også en særegen praksis med meget fordelagtige skatteordninger for de ansatte i Færøernes hovederhverv – fiskeriet. Samtidig med at Færøerne fortsætter med at få dansk statsstøtte, slipper Lagtinget og Landstyre i Thorshavn for at tage stilling til at hæve personskatterne. Det kommer især 100 fiskere i notflåden til gode.

Eksempelvis tjente menige ufaglærte ansatte, der er de lavestlønnede, på de store fiskeskibe, der bl.a. fanger blåhvilling, makrel og sild, i gennemsnit 680.000 kr. i 2003. I 2001 var gennemsnitsindtægten endnu højere, nemlig en mio. kr.

Officererne, dvs. skipperne, styrmandene og maskinmestrene fik to til tre gange mere i lønningsposen. Fiskeriet på Færøerne dækker imidlertid store indkomstforskelle. Siden midten af 1990'erne har det færøske fiskeri oplevet et enormt opsving. De økonomiske gylde tider har ikke mindst ført til, at ejerne af fiskerbådene har tjent formuer.

I andre dele af fiskeriet var gennemsnitslønnen for en ufaglært fisker en timeløn på kun 155.000 kr. sidste år.

Tallene fremgår af en statistik fra Føroya Fiskimannafelag, det færøske sømands- og fiskeriforbund og bekræftes af formanden Ole Jacobsen.

Politikerne tør ikke

«Vi har for længe anbefalet de færøske politikere at afskaffe den særlige gunstige skatteordning for fiskerne. Alle borgere må beskattes ens. Men det har ingen færøsk politiker hidtil turdet sige offentligt. Samtidig må politikerne tage stilling til, om bloktilskuddet fra Danmark skal fjernes samtidig med, at de offentlige skatter generelt øges, og hjemmestyret reducerer sine driftudgifter,» siger formanden for Færøernes Økonomiske Råd, cand.polit. Hermann Oskarsson.

Mens det danske stats tilskud, der i år er 615 mio. kr., er med til finansiere det færøske hjemmestyres drift af bl.a. offentlig forsorg, skole- og sundhedsvæsen, har fiskerne på linie med de øvrige færøske skatteydere et skatte tryk på blot 40 procent. I Danmark er skatte trykket 50 procent.

Var skatte trykket på Færøerne lige så højt som herhjemme, kunne bloktilskuddet fjernes. Det kræver imidlertid, at danske og færøske politikere bliver enige, påpe-

ger Hermann Oskarsson. Blev skatte trykket hævet med 10, ville det give den færøske landskase en årlig indtægt på en mia. kr., hvilket rigeligt kunne dække stats tilskuddet.

Gavebod i fradrag

Men et par tusinde færøske fiskerne på fiske- og rejeflåden lukrerer på det særlige færøske fiskerifradrag. 15 procent af de første 500.000 kr., dvs. op til 75.000 kr., en ansat i fiskeriflåden tjener årligt, er skattefri. Ordningen er indført for et par år siden. Indtil da var ordningen endnu gunstigere, da 15 procent af den fulde årsindtægten var skattefri.

Det Økonomiske Råd, der er Landstyreets og Lagtingets økonomiske rådgiver, har gennem lang tid, men forgæves, anbefalet politikerne at indføre såvel en afgift på retighederne til fiske- og rejeresourcerne, som at fiskeretighederne bliver sat på auktion. Ved auktionen betaler den højestbydende en afgift for en periode ad gangen til Landskassen.

«Nogle få redere tjener mange penge på fiskeriresourcerne, som de i sin tid har fået gratis. Der skal laves nogle generelle indkomstiltag. Dermed får landskassen en helt ny indtægt af de ressourcer i de færøske farvande, der tilhører hele befolkningen,» siger formanden for Færøernes Økonomiske Råd, Hermann Oskarsson.

Urimelig lønfest

Formanden for Folketingets finansudvalg, Kristian Thulesen Dahl, Dansk Folkeparti, kræver, at regeringen nu griber ind over for den færøske lønfest.

«Det virker helt urimeligt, at vi giver meget store tilskud til Færøerne, samtidig med at der er færøske fiskere, der skummer flåden med favorable skatteregler langt ud over, hvad danske fiskere har. Vi vil bede regeringen om at få et overblik over, hvor store værdier og overskud, der går til færøske fiskere. Vi vil også bede regeringen om at vurdere, om det ikke bør have konsekvenser for det danske tilskud og det, danske skatteydere betaler i dyre domme til Færøerne,» siger Kristian Thulesen Dahl.

En mia. kr. til Færøerne

De samlede statslige udgifter til Færøerne steg i årene 1999-2001 fra 1,3 mia. kr. til 1,4 mia. kr.

Staten havde i 2002 udgifter på 963 mio. kr. eller knap 400 mio. kr. mindre end i 2001. Faldet skyldes det færøske hjemmestyres krav om reduktion af bloktilskuddet på 366 mio. kr. Hertil kommer overtagelsen af skolevæsen og offentlig forsorg som færøsk særanliggende.

I 2002, 2003 og 2004 er det årlige danske bloktilskud på 615 mio. kr. Oven i det kommer udgifter til drift af de statslige institutioner på årligt en kvart mia. kr. Statens udgifter til færingers uddannelse i Danmark og bistand til hjemmestyrets institutioner indgår ikke i opgørelsen.

Kilden: Oplysninger fra statens institutioner og finansloven

bso@berlingske.dk

at seta fleiri fiskimenn í starv enn neyðugt, og hetta minkar tískil um arbeiðsmegina í øðrum

vinnugreinum. Hetta sjónarmið er eisini prógv um eina grundleggjandi manglandi vitan um lønarskip-

anina við fiskiskipum. Tá reiðarar kortini gjalda sama prosentpart – uttan mun til manningartal – er

Framhald á næstu síðu

tað als ikki í teirra áhuga at seta fleiri fólk. Afturat tí eru tað als ikki arbeiðsgevararnir sum seta fólk-ið, tað er skiparin. Skipanin virkar á tann hátt, at skipararnir og fyri so vítt manningin hava áhuga í at hava fægst møguligar mans við, tí meira verður tá í part uttan mun til skatt ella ikki.

Ráðið hevur eisini úti-hýst ta mest ítøkiligu grundgevingina fyri fiski-mannaskattinum. Nevn-liga at eggja fiskimonnum til at búgva í Føroyum, samstundis sum teir út-

vega sær arbeiði á út-lendskum fikskiskipum. Hetta vildi økt um okkara arbeiðsmarknað og talið á arbeiðsplássum, sum tað kann vera tørvur á, ikki minst í hesum døgum.

Hvat um Búskaparráðið tók í egnan barm? Mannagongdin hjá Búskaparráðnum tykist at vera tann sama sum við "serfðroyskari lögfrøði". Byrjað verður við niður-støðuni, og so skulu grundgevingarnar lagast til hana, uttan mun til um

tær eru rættar ella ikki.

Hetta er so bert eitt dømi, um hvussu hug-burðurin er í búskapar-ráðnum móti fiskivinnuni. Tað er ikki so lægið, at fiskivinnan og fiskimenn ivast stórliga í Búskapar-ráðnum og meta tað at vera eitt slag av hóttað móti tess áhugamállum. Fólkin í fiskivinnuni eru nú ikki so eiðasør, sum ein kann fáa fatan av. Tað vóru vit, sum fyrst og fremst fingi skipað fyri marknaðarbúskapi í flakavinnuni seinast í 80-unum.

Heldur enn hetta sjálvrættvísi kundi Búskaparráðið tikið í egnan barm. Tað kundi spurt seg sjálv, um tess arbeiðsháttur og stíllur ikki er tann veruliga orsökkin til ta støðu, sum hevur fingið ráðið út í hesa bjargingarroyndina av formanninum.

Hetta kundi verið eitt gott evni til komandi fund hjá ráðnum. Nevn-liga hvussu ráðið sjálv kann forða fyri at koma í eina slíka støðu aftur. Fiskimannafelagið vil feg-ið medvirka til at náa hesum máli.

Kæran afturtikin Tá FF kærði formannin í búskaparráðnum fyri lögmanni og fíggharmálaráð-harra, so var tað ikki fyri at fáa hansara høvd serv-erað á einum fati. Tað var fyri at staðfesta, at vit funnu okkum ikki í eini tilgongd, sum hevði tað úrslit, sum vit hava sæð í hesum máli.

Tað hevur verið ymiskt samskipti millum partar-

nar, og lögmaður hevur tikið sjónarmiðini til eftirtektar.

Tí meta vit okkum hava nátt okkara máli í hesi sak og hava boðað lögmanni frá, at formella kæran er afturtikin.

Óli Jacobsen

Búskaparráðið um fiskimannaskattin

Ein annar partur av búskaparliga regluverkinum um fiskivinnuna er serligi skattalættin hjá sjómonnum. Hesar er fyri Búskaparráðið ein spurningur um, at hann avlagar vinnu-bygnaðin í Føroyum. Annars átti tað at verið sjálv-sagt, at spurningurin um, hvørja lön sjómenn skulu hava, er eitt mál millum sjómenn og reiðari, sum tað almenna ikki eigur at blanda seg í við serligum skattalættum og øðrum serskipanum.

Við serskipanini fyri sjómenn skeiklar tað almenna kappingina millum ymsu vinnurnar í Føroyum um arbeiðsmegi so-leiðis, at býtið av arbeiðsmegini millum vinnurnar verður eitt annað, enn marknaðaravkastid í teim ymsu vinnunum gevur grundarlag fyri. Serligi skattalættin til sjómenn ger nátúrliga munin í lön-

ini eftir skatt millum sjómenn og flest allar aðrar arbeiðstakarar ónatúrliga stóran. Hetta ger, at meira arbeiðsmegi enn annars leitar yvir móti fiskiskapi. Yvir tíð vil hetta gera, at lönin í fiskiskapi áðrenn skatt verður lægri, enn hon annars hevði verið. Ónatúrliga stóra útboðið av arbeiðsmegi í fiskiskapi vil sostatt gera, at arbeiðsgevararnir í fiskivinnuni sleppa bíligari og tí umbiða meira arbeiðsmegi, enn teir annars høvdu gjørt.

Vánaliga innrættingin av regluverkunum um fiskivinnuna ger sostatt, at meira arbeiðsmegi enn neyðugt fer til at fáa fiskin upp úr sjónum. Av tí sama verður lutfalsliga minni av arbeiðsmegi til taks í øllum øðrum vinnu, og hetta trýstir lönina, sum allir aðrir arbeiðsgevarar mugu gjalda

fyri arbeiðsmegina, upp.

Tað er týðningarmikið at vera greiður yvir, at orsøkin, til at arbeiðsgevarar í fiskivinnuni sæð yvir longri tíðarskeið fáa arbeiðsmegina bíligari enn annars, er, at skattliga viðgerðin av sjófólki er øðrvísi enn fyri aðrar arbeiðstakarar. Um allir arbeiðstakarar fingi sama skattalætta sum sjófólk, hevði ónatúrligi munurin í lönini eftir skatt millum arbeiðstakarabólkarnar horvið. Tá høvdu arbeiðsgevararnir í fiskiskapi verðið noyddir til at hækkað lönina í mun til lönarlagið aðrastaðni í búskapinum fyri at halda upp á arbeiðsmegina. Um skatta-trýstið er 45% ella 25% er í hesum sambandi líkamikið, so leingi skatta-trýstið er eins fyri arbeiðstakarar, sum hava eins stóra lön. Hvat fólk krevja í lön hongur ikki í,

hvussu nógv tey rinda í skatti, men hvussu nógv, tey hava møguleika fyri at fáa í lön aðrastaðni.

Áðrenn sjómenn verða skattaðir eftir somu reglu, sum allir aðrir arbeiðstakarar í samfelagnum, hava vit sostatt ikki studningsfría fiskivinnu. Samstundis er vert at minnast til, at studningarnir til fiskivinnuna gera, at skattatrýstið á øll onnur í samfelagnum er hægri enn neyðugt.

Viðmerkingar

Hetta eru sjónarmiðini hjá Búskaparráðnum um fiskimannaskattin. Talan er um eina samanblanding av sjónarmiðum, sum eru røtt, sum eru ivasom og sum eru beinleiðis skeiv. Hjá einum sum ikki kennir viðurskiptini eru tey meira villleiðandi enn vegleiðandi.

Tíðindaskriv

Kaupthing Banki keypir danska bankan FIH

Kaupthing Banki hevur gjørt eina avtalu við Föreningsbanken, svenski eigan av FI-Holding ella FIH, um at keypa øll partabrøvini í FIH fyri kr 7,1 mia. Strategiskt hóskar FIH sera væl saman við Kaupthing Banka, og keypið, ið tvífoldar støddina á Kaupthing Banka, fer at geva Kaupthing Banka eina leiðandi støðu á danska vinnulívbankaøkinum.

FIH fígghar danska vinnulívið og hevur seinastu árin vundið 17% av danska marknaðinum á hesum økinum. Teir umleið 5.000 kundarnir hjá FIH, fevna í høvuðsheitinum um stór, miðalstór og smærri dansk virkir. FIH hevur ein sterkan kapitalbygnað og hevur verið kent fyri, at hava sera fá tap av teirra útlánsvirksemi.

Keypið av FIH er eitt framhald av virkisætlanini um at vaksa á vinnulívbankaøkinum og at víðka um virkseimið á Norðurlondum. Samanlagda felagið verður ein grundarsteinur fyri komandi vøkstri innan vinnu-

tænastur og sokallaðum private equity ilögum.

Samlaði javnin á Kaupthing Banka økist úr kr 51.3 mia kr í kr 118,2 mia eftir keypið av FIH. Verða netto inntøkurnar á báðum feløgnum samanlagdar vóru hesar í 2003

kr 1.210 mió og í 1. ársfjórðingi 2004 kr 411 mió.

Klokkan 14:30 14. juni var tíðindafundur hildin í hølunum hjá FIH í Keypmannahavn. Tíðindafundurin kann síggjast á:

www.kaupthing.net

Ja takk!

Eg ynski at gerast haldari av FF-blaðnum
fyri bert 50 krónur um ársfjórðingin

Verður sent ókeypis - vit gjalda postgjald

Navn: _____
Bústaður: _____
Bygd/byur: _____

FF-blaðið - postnøgla 58 - FO-110 Tórshavn

Tlf: 34 45 88 - Fax: 34 97 69
E-postur: ff-blað@post.olvant.fo

FISKIMÁLARÁÐIÐ
Fiskiveiðieftirlitið

Eyggleiðarar á fiskiskipum fyri Fiskiveiðieftirlitið

4 størv sum eyggleiðarar umborð á fiskiskipum, verða hervið lýst leys. Tvey av størvunum verða sett skjótast gjørligt. Tvey av størvunum verða sett umleið 1. august 2004.

Starvið fevnir m.a. um hesar uppgávur:

- Skráseta, skriva frágreiðing um fiskiskapin og staðfesta hvar fiskað verður
- Kanna og meta um veiðuna
- Skráseta útblaking, hjáveiðu og veiðu av undirmátsfiski
- Kanna fiskireiðskapin
- Kanna dagbókaføringina
- Kanna veiðu í hvørjum einstøkum háli
- Taka sýnir
- Fylgja við um fylgisveinaeindin er virkin og sambært ásetingunum
- Boða frá møguligum brotum á loyvistreytirnar
- Annað eftirlitsarbeiði

Førleikakrøv:

- Fiskivinnutøkningur, ella aðra viðkomandi útbúgving. Fyrirmyndir men ikki krav.
- Royndir innan ymiskar veiðihættir.
- Heilsuváttan fyri sjómenn.
- Góðan førleika at samskipta á føroyskum, norðurlandskum og enskum máli.
- Evnir at arbeiða sjálvstøðugt og óheft.

Setanartreytir:

Mánaðarlønin er kr. 24.013,05 svarandi til stig 35 í tænaðumannalønartalvuni. Setanarøkið fevnir um Fiskimálaráðið og deildir/stovnar undir tí.

Tænastustaðurin í lötuni er Fiskiveiðieftirlitið. Starvsheiti er eyggleiðari.

Tann ið sett/ur verður, má kunna tola broytingar í starvinum, og at økið verður umskipað til eisini at fevna um aðrar uppgávur í Fiskimálaráðnum.

Umsóknir:

Umsóknir saman við avriti av prógvum, og møguligum viðmælum, skulu vera Fiskiveiðieftirlitinum í hendi í seinasta lagi 21. juni 2004 kl. 15.00.

Umsóknirnar skulu sendast til :

Fiskiveiðieftirlitið
Postmoga 347
110 Tórshavn

Nærri upplýsingar um starvið kunnu fáast við at venda sær til Fiskiveiðieftirlitið tlf. 35 30 30 og tosa við Símun Joensen, fulltrúa.

Berint Juul Rasmussen av Strondum.

Í seinasta blaði hövdu vit eina mynd av manningini á “Ellu” í 1931. Tað er tó bert partur av manningini, sum er á myndina. Vit hava prátað við ein, sum ikki var á myndini, men kortini var við “Ellu” hetta ári, tað er tann 94 ára gamli Berint Juul Rasmussen av Strondum.

Berint er hóast aldurin sera væl fyri og dugur væl at greiða frá hesum túri, sum eisini er ein partur av søguni um bátafiskiskapin undir Grønlandi, sum vit umrøddu í seinasta blaði.

Sum nevnt var Anthon Johansen av Strondum við hendan túrin, og vóru tískil eisini nakrir strandingar við. Anthon er av teimum kendu brøðrun-

um í Kass, og hann var m.a. beiggi Bartal, sum í mannaminni var ímyndin av “Austerlitz”. Ein annar beiggi var Adrian, sum eisini var við hendan túrin, og hann er eisini á myndini. Hann gjørdist seinni kendur sum trúboðari hjá Heimamissiónini, og hann gjørdist eisini rithøvundur og skrivaði fleiri bókur um kristilig evni.

Teir róðu útuttan motor Berint sigur, at “Ella” fiskaði við bátum hetta árið í Grønlandi. Teir hövdu 3 bátar. Tað vóru 3 mans við tveimum av bátunum, meðan teir vóru 2 mans við tí bátinum, sum hann var við. Hin maðurin var

Zakarias Stórá úr Skopun, sum enn er á lívi og eru teir javnaldrar. Zakaris er tó eitt vet yngri. Sum tað sæst á myndini, so var stórir partur av manningini sandingar, og Berint sigur seg ikki hava verið saman við betri monnum.

Berint minnst, at hóast teir bert vóru tveir, so var teirra bátur nógv tann besti. Tá sagt verður, at teir róðu út, so skal tað skiljast heilt bókstaviliga, tí tað vóru ikki motorar í bátunum. Skuldi farast nakran veg, so vóru tað árarnar sum vóru álitid. Teir fiskaðu við snøri, og agnið var beitur, sum vóru skornar úr uggnum á tí veidda toskinum. “Ella” hevði motor, nevnliga ein 120 hestar Tuxham, sum ikki var so galið tá í tíðini.

Samlaða manningin var 28 mans. Hetta merkti, at teir vóru 8 mans við bátunum og 20 umborð, sum tóku fiskin undan og fingi hann til sættis. Men tað var so nógv at fiska, at hesir 20 hövdu ivaleyst at gera.

Hugburðurin til hvíldartíð var ikki tann sami tá sum í dag. Berint heldur, at her var talan um eitt perlulív. Teir arbeiddu “bert” 18 tímar og hövdu so 6 tímars hvíld.

Toskurin kundi krøkjast inn Eitt serligt fyrbrigdi í Grønlandi var flottoskur-

in. Hann svam heilt uppi í vatnsorpuni, so fjarðarnar kundu síggjast frá skipinum. Tað var tað løgna við flotfiski, at hann kundi ikki fiskast frá skipinum. Hann tók snøgt sagt ikki. Men tað bar væl til at krøkja hann frá dekkinum. Men hetta varð kortini ikki gjørt, tí krøktur fiskur var ikki nógv verður.

Hinvegin kundu teir fylla bátarnir eftir eini løtu. Snørið skuldi bert útum, so beit á, og tá var skjótt at fylla ein bát. Annars var altíð ansað eftir ikki at koyra loddið niður á botn, tí tá kundu teir koma í kalva, og hann var einki verður í teirra verð.

Berint minnst, at ein dag fyltu teir bátin ikki færri enn 8 ferðir. Báturin tók 300 fiskar, og teir fingi ikki færri enn 2.400 fiskar eftir einum degin bert við einum báti.

Flotfiskur kundi vera sera skiftandi. Viðhvørt var einki at fáa. Ein dag hövdu teir lagt stilt vegna fiskaløysi. Tá avráddu Berint og Adrian, at teir skuldu fara eitt legg við bátinum at skjóta sær nakra av fugli. Tá teir eru komnir ein hálfjórðing frá skipinum komu teir í eitt vað. Teir kasta, og tað var fult av fiski, og teir fylla bátin eftir eini løtu.

Teir vóru farniruttan at siga frá, so Anthon var eitt

Anton Johansen, á Trøðini á Strondum, var skipari Ellu hendan túrin. Hann var annars kendur skipari alla sína tíð.

sindur gruggutur, tá hann varnðist, at teir vóru burtur. Men hann blíðkaðist skjótt, tá teir koma at borði søkkkladnir av fiski, og hendan dagin fingi teir 8.000 fiskar á dekk. Teir fingi nógvan fisk og fingi uppí 1200 skipund (á 160 kg).

Nógvir fiskur men lítil úrtøka Teir fóru so at sigla heim í besta veðri. Komnir eystur um Kappan koma teir í størstu grind, sum Berint nakrantíð hevði. Her lá væl fyri. Teir skutur sær 8 hvalir, so tað var nógvið mikið av grind og spik til

allan túrin heim og væl afturat.

Sum ofta bæði fyrr og seinnu mátti manningin á “Ellu” sanna, at eitt er at fáa stóran fong, annað er at selja hann og fáa nakað burturúr. Tað var nevnliga heimskreppa um hetta mundi, so fyrst var ringt at sleppa av við fiskin, og síðan var sera lítið sum fekst fyri hann. Teir landaðu ikki fiskin fyrr enn í desember, og prísurin var 14 oy/kg.

Avrokningin gjørdist tískil kr. 385!

Hetta hevur verið eitt rættiligt vónbrot, tí skipið fór ikki avstað aftur árið eftir, og fór ongantíð avstað aftur við sama reiðaríi.

Annars er Berint kendur frá teimum sendingunum, sum útvarpið hevði saman við honum fyri nøkrum árum síðani. Hann er hálvur dani og føddur í Danmakr, men kom sum smádrongur til Strendur, tá mamma hansara doyði.

Hansara lívsstarv var hjá ESSO, nú STATOIL, har hann starvaðist í ikki færri enn 58 ár.

Hann sigldi í 26 ár við “ESSO Søldafjørð”.

Hann letur eisini væl at teimum, sum arbeiddu hjá ESSO tá. Alla hesa tíðina hevði hann onga skrivliga avtalu. Her var “eitt orð eitt orð og ein maður ein maður”. Og hetta var galdandi fyri báðar partar.

Vit takka Berint fyri samrøðuna, sum er eitt gott íkast til søguna hjá føroyskum fiskimonnum, sum vit eisini royna at lýsa her í blaðnum.

Her er ein hugnalig mynd, tikin úti við Sersjantvíkina uttanfyri Skansan, har kloakkin hjá havnarmonnum rennur út í dag. Til vinstru sæst turkíhúsið hjá Karl á Lag, sum var reiðari á Ellu, tá Berint var við, síðani Sersjanthúsið sum í dag er flutt út á Skúlareyn og uttast til høggu (hálvur bygningur) sæst tað gamla grótvirkið. Fremst er fiskaplássið sum saman við øllum nevndu bygningum eru burtur í dag. Sparikassin hevur í dag bygt á hesum øki, niðanfryi vegin. Einasta fiskapláss, sum enn er til í Havn, er fiskaplássið hjá Johs. í Stórustovu. Tað liggur longur úti við Strond, tætt við Buchwald.

Bjargingarútgærð

á sjógvi og landi

Vit bjóða tað besta innan bjargingarbátar, bjargingarvestar, eldslökkkiútgærð, bjargingar og trygdarútgærð.

Umboð fyri kendu danska merkið "Viking".

- Bjargingarbátar
- Bjargingarnet
- Yvirlivsisdraktir
- Flótdraktir
- Bjargingarvestar
- Bjargingarkransar
- Epirbar/neyðsendarar
- Radartranspondarar
- Eldslökkjjarar
- Eldávaringar
- Branddraktir
- Umvælingar
- Eftirlit

P/F Gummibátatænastan

Mannaskarð 4, Postboks 3223, 110 Tórshavn
Tel. 31 49 13, Fax 31 06 56, E-mail: gummibad@post.olivant.fo

Skal skipið vaskast?

Tosið fyrst við EYSTUROYAR REINGERÐ

- Serkunnleiki innan vasking av aptering
- Vasking av maskinrúmi
- Reinsa teppi
- Bona gólv
- Reinsa koyggju og forheng
- Reinsa gamalt bonivoks
- Seyma nýggj forheng
- Útvega máttur, brúsuforheng, voksdúkar v.m.
- Brúsubakkar "Homequeen vinyl"
- Eisini leggja vit nýtt linoleum ella teppi á dúrkið

Eysturoyar Reingerð

Postboks 41 · FO-650 Toftir · tlf./fax: 44 89 88
fartlf: 22 53 50 · teldupostur: nch@post.olivant.fo

MAN B&W Diesel A/S

Umboðið · Ernst Reinert

Alpaha Diesel motorar og eykalutir

Undir Glaðsheyggi 10
FO-100 Tórshavn · Faroe Islands
Tlf: +298 31 33 84 · Fax: +298 31 30 64

Blákrossheimið

Blákrossheimið er ein viðgerðarstovnur fyri rúsdrekka- og rúsevnismisnýtarar og avvarandi teirra.

Hevur tú ella onkur tú kennir trupulleikar við rúsdrekka ella rúsevnum, ert tú vælkominn at seta teg í samband við Blákrossheimið á tlf. 315575, sum svarar alt samdøgrið.

Vit kunnu m.a. bjóða...

- avrúsan og viðgerð
- einstaklinga samrøður (ambulant viðgerð)
- samrøður saman við familjuni (familjuviðgerð)
- eftirviðgerð - búpláss í búfelagsskapi

Øll starvsfólkini á Blákrossheiminum eru yrkisfólk og alt fer sjálvandi fram í trúnaði.

Vit vilja fegin hjálpa tær

Blákrossheimið
Lynggøta 12

FO-100 Tórshavn
Tlf. 31 55 75

**Vit hava
stórt úrval
av reiðskapi
til línuveiðu**

Vit framleiða:

Flótilínu ♦ Spunpolyesterlínu ♦ Reyða línu
Terylene/Danlinelínu ♦ Reina Terylenelínu
Hvítar, reyðar, bláar og svartar teymar nr. 4-20

Línurnar fáast úr 3,5 til 9 mm. Longd millum svøvlarnar eftir ynski.

Teymarnir fáast órippaðir ella rippaðir við húkum í ymiskum støddum.

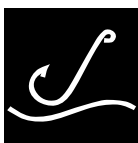
Vit hava eisini klæðir til fiski- og arbeiðsfólk frá innast til uttast.

♦♦♦**vælkomin inn á gólvið**

SNØRISVIRKIÐ

í Klaksvík

Tel. 455254 - Fax 457254
www.snorisvirkid.fo

TEYMAVIRKIÐ

í Runavík

Tel. 473000 - Fax 473001
www.teymavirkid.fo

Tær bestu og bíligastu loysnirnar uppá

GDMSS-Radioútgærð	Furuno/Silor/JRC/I-Com
Radar við ARPA og Plottara	Furuno/Simrad/JRC
Ekkolodd-útgærð	Furuno/Simrad/JRC
Sonara-útgærð	Furuno/Simrad/kaio-
Navigatións-útgærð	Furuno/Simrad/JRC
Navigatións Plottara	Furuno/MaxSea/Simrad, Sodena
Autopilot - stór og lítil skip	Furuno/Robertson/Sperry
Autopilot - til bátar	Timco
Satellite Kumpass - 3xGPS	Furuno
Satellite - Navigation	Furuno/Simrad/JRC
Satellite - Kommunikations	Furuno/T&T/Sailor
Satellite - Sjónvarp	Applied/Sea Tel
Trol-sensarar og kabinet	Scanmar/Simrad
Gyrokumpass	Sperry/C-Plath/Anschutz

Sp/f Contrive Jsp Ltd.

FO-700 Klaksvík, Tlf.: 455244 - 214244, Fax: 456945

Søla og service:
Sjálvandi hava vit
útgærð til GMDSS
SYN og Service,
sum vit eisini gera

Skilja ikki tilmælið hjá ICES

Nú hava vit aftur fingið árliga sjokkið hjá ICES. Og hesa ferð er tað ikki við mýkindum. Toskaveiðan skal helst steðgast og í hvussu er skerjast við tveimum triðingum.

Vit eru í fyrsta umfari nærum málleyst. Vit fara í fyrsta umfari bert at vísa til tað sum Hjalti í Jákupstovu segði við norska blaðið Fiskaren seinast í mars, ella fyri góðum tveimum mánaðum síðani:

God forfatning

Selv om det går mot en nedgang for flere av de viktigste hvitfiskartene, vil ikke den færøyske forskningsdirektøren svartmale situasjonen. Etter at systemet med fangstdager ble innført på midten av 90-tallet, har bestandene vist en fin utvikling. Uttaket av torsk har riktignok ligget over forskernes anbefalinger, men det har ikke vært fare på ferde så langt. Ifølge forskningsdirektøren har også hyse og sei har vist en fin form de siste årene. Ulempen med fangstdagssystemet er at man kan få stort press på en bestemt art i perioder der prisene er svært gode. Vi har nå og da vært noe bekymret for torsken og vi vet fortsatt ikke helt hvordan de vil

gå med den i tida som kommer.

Tilfarið frá ICES hevur sjálvsagt havt sína tíð at koma fram. So sigast kann, at **samstundis** sum látið verður hampiliga væl at støðuni í stovninum verður honum spáddur snarligur undirgangur! Tað sigur seg sjálvt, at her ruggar ikki alt rætt.

Her skal bert skoytast uppí, at ein grundgeving er at veiðutrýstið í 2003 og var dupult so høgt sum í 2001.

ICES hevur sjálvt váttað hvussu ivasom nýggj tøl um veiðutrýst eru. Í 2002 varð mett, at veiðutrýstið var 0,7 í 2001. Árið eftir rættaði ICES sjálvt talið til 0,45.

Við eini slíkari óvissu skal nú føroyska fesk-

fiskaveiðan nærum leggja stilt!

Vit kunnu bert siga, at vit øtast! Men feløgini arbeiða sum vanligt við hetta mál, sum tað fer at frættast um í næstum. Í fyrsta umfari fara vit at vísa til greinina hjá Menakhem Ben Yami um munin millum teoretiska fiskifrøði og ta praktisku vitan.

Ár	92	93	94	95	96	97	98	99	2000	2001
Alder										
2	0.021	0.013	0.025	0.070	0.339	0.040	0.079	0.121	0.126	0.098
3	0.100	0.102	0.120	0.161	0.191	0.166	0.216	0.272	0.419	0.333
4	0.327	0.187	0.191	0.461	0.450	0.407	0.313	0.420	0.350	0.670
5	0.331	0.255	0.251	0.280	0.797	0.826	0.634	0.426	0.407	0.264
6	0.495	0.190	0.223	0.363	0.906	1.005	1.030	0.712	0.489	0.709
7	0.455	0.296	0.147	0.339	1.158	1.401	0.718	1.161	0.602	1.571
8	0.335	0.194	0.187	0.214	0.954	1.432	1.168	0.743	0.976	0.743
9	0.392	0.225	0.201	0.334	0.862	1.127	1.024	0.574	0.181	1.118
Avg 3-7	0.342	0.206	0.185	0.321	0.700	0.761	0.582	0.598	0.451	0.709

Hendan talvan lýsir sera væl ta óvissu sum ICES

sjálvt metir vera við nýggjum tølum frá árinum

frammanundan. Hendan talvan varð gjørd um hesa tíðina fyri júst tveimum árum síðani. Tá var veiðutrýstið sett til 0,709 ella nakað tað sama sum í 1996, tá fiskidagaskipanin kom í gildi. Árið eftir hevði ICES sjálvt rættað talið fyri 2001 frá 0,709 til 0,45 ella við meira enn einum triðingini t.v.s. 36,5%. Hetta er ein váttan frá ICES sjálvum um, hvussu óálítandi tøl frá undanfarna ári eru. Og nú skal eitt tal á sama ivsama grundarlagi fyri 2003 nýtast fyri í fyrsta at mæla til 0 veiðu eftir toski!

Rættað av ICES til 0,45

Fulltrúi hjá Løgtingsins umboðsmanni

Hjá Løgtingsins umboðsmanni er eitt starv sum fulltrúi leyst at søkja til setan frá 1. sept. 2004 ella eftir nærri avtalu.

Embætið

Umboðsmaðurin, ið virkar sambært løgtingslóg nr. 60 frá 10. mai 2000, fór undir virksemini 1. mai 2001. Uppgávan hjá umboðsmanninum er at hava eftirlit við almennu fyrisitingini undir heimastýrinum, herundir at viðgera klagur frá borgarunum um avgerðir v.m. Á skrivstovuni starvast í lötuni umframt umboðsmannin, ein lögfrøðiligur ráðgevi og ein skrivstovufulltrúi.

Uppgávurnar

Arbeidsuppgávurnar verða í høvuðsheitum:

- fyrireiking og viðgerð av innkomnum klagum
- uppgávur í sambandi við eftirlitskanningar av málsviðgerðini á útvaldum økjum, og
- kunningarvirkssemi um fyrisitingarlig evni og um virkseimið hjá umboðsmanninum.

Talan er um eitt rættiliga sjálvstøðugt og avbjóðandi starv.

Setanartreytir

Tann, sum settur verður, skal hava prógv sum lögfrøðingur. Stórir dentur verður harumframt lagdur á royndir eftir lokna útbúgving, og er tað ein fyrimunur, um viðkomandi hevur starvsroyndir innan almennu fyrisitingina.

Lønin er sambært sáttmála millum Fíggjarmálaráðið og Búskapar- og lögfrøðingafelag Føroya. Møguleiki er fyri setan sum ráðgevi, um førleikin og royndirnar eru til tess. Tann, sum settur verður, má tola móguligar broytingar í arbeidsuppgávuunum.

Umsóknir

Umsóknir saman við avriti av prógvum v.m. skulu verða umboðsmanninum í hendi í **seinasta lagi mánadagin 5. juli 2004, kl. 12.00**. Adressan er:

Løgtingsins umboðsmaður
Niels Finsens gøta 39 · Postrúm 1339 · 110 Tórshavn

Allar umsóknir verða viðgjørðar í trúnaði. Nærri fæst at vita um starvið við at venda sær til Joen H. Andreassen, umboðsmann ella Johnhard Klettheyggj, ráðgeva á tlf. 358500.

Jesus – fyrsti talsmaðurin

"Børn míni! Hetta skrivi eg til tykkara, fyri at tit ikki skulu synda. Og tó at onkur syndar, tá hava vit ein talsmann hjá faðirinum, Jesus Krist hin rættvísa, og hann er bót fyri syndir okkara; tó ikki bert fyri okkara, men eisini fyri syndirnar í øllum heiminum."

1. Joh. 2, 1-2

Viðhvørt hoyra vit í fjølmiðlunum, at "talsmaðurin" í t.d. Hvítu Húsunum hevur talað vegna amerikansku stjørnina. Talsmaðurin "umboðar" stjørnina uttan at hava persónliga ábyrgd av tí, hon ger.

Í 1. Joh. 2.1 verður Jesus nevndur talsmaðurin. Jesus er "fyrsti" talsmaðurin. Jesus nevnið Andan "annar" talsmaðurin, sum skuldi vera hjá lærusveinum sínum allar tíðir. Joh. 14.16

Jesus og Andin eru sostatt talsmenn okkara. Teir eru tilkallaðir av Gudi til at føra okkara sak, vera okkara "advokatar" – yvirfyri sær sjálvum.

At Jesus er okkara fyrsti talsmaður merkir, at Gud í Jesusi gjørdist menniskja. Jesus livdi lívið, sum tú og eg skuldu liva sambært Guds lóg fyri at toknast Gudi. Hann er rættvísi okkara – fyri Gudi. Mótvegis talsmanninum í Hvítu Húsunum og borgarligum advokatum so tosar Jesus ikki bara okkara sak, livdi ikki bara "okkara" lív, men steig fram fyri Gud við persónligari ábyrgd av syndum okkara.

Gud gjørdi hann til synd okkara vegna. Hann bleiv syndabukkurin, sum bar fólksins synd burtur. Okkum til friðar kom revsingin niður á hann. Hann strikaði okkara skuldarbræv út við at negla tað á krossin.

Hann er bót fyri syndir okkara – og fyri syndirnar í øllum heiminum. Hetta er ein av høvuðssannleikunum í bíbliuni.

Boðskapurin um fyrsta talsmannin er sostatt tann, at nú er frelsa, náði, miskunn og fyrigeving at fáa fyri tann, sum trýr á Jesus, tí – blóð Jesu, sonar hansara reinsar okkum frá allari synd. – Um vit játta syndir okkara, tá er hann trúfastur og rættvísur, so at hann fyrigevur okkum syndirnar og reinsar okkum frá allari órættvísi. 1. Joh. 1,9

Frelstur verður tú við at biðja Jesus verða tín frelsara – tín talsmann.

Uttan Jesus kemur tú at standa einsamallur - uttan talsmann – fyri Guds dómstóli, og glatast.

*Eg eigi talsmann, sum í neyðum
Ber troyst og vón – og sæla góð!
Eg eigi ævigt lív í deyða;
Mær frið og treyst ber Jesu blóð.*

Ms. 18

FFblaðið
BLAÐ VERKA- OG VEIÐIMANNA
Ring um lýsingar á tlf. 31 15 69
ella send eitt fax á 31 87 69

gegur
MEIRI
MINNI

Skipsbygging Reparasjon

DOKKING

Kapasitet: Fartøylengde 140 m - Fartøybredde 26,5 m - Fartøydýbde 6,5 m.
Løftekapasitet: 7600 tonn - Brønn for Azimuth propeller: 7 x 4 x 2,7 m.

WESTCON's skips- og offshoreverft i Ølen

WESTCON i Ølen utfører:

- Nybygg - Ombygginger
- Dokking - Skipsreparasjoner
- Prosjektering - Konstruksjon
- Seksjonsbygging - Klassing

M/S KRÜNBORG -Bygg nr.16.

Din samarbeidspartner fra idé til levering

WESTCON

WEST CONTRACTORS AS

N-5582 Ølensvåg, Norway Tel: +47 53 77 50 00 - Fax: +47 53 77 50 01
E-mail: westcon@westcon.no - www.westcon.no

Karin Johnsen Foto AS, Løvik, 03

Búskaparfrøðingur

Landsbankin søkir eftir búskaparfrøðingi

Arbeiðsuppgávur:

Skriva frágreiðingar um føroyskan búskap og fíggarviðurskipti. Annars at arbeiða við øðrum slagi av kunning, m.a. umvegis heimasíðu landsbankans.

Aðrar uppgávur snúgvá seg um, at arbeiða við búskaparmyndli og at arbeiða við at menna føroyska kredit- og kapitalmarknaðin.

Arbeiðið er býtt í ábyrgdarøki, men stovnurin er lítill og uppgávnar breiðar. Tí verður nógv arbeiði gjørt í verkætlanum, eins og tað er skiftandi.

Førleiki:

Umsøkjara skulu hava kandidatprógv í búskaparfrøði ella aðra líknandi útbúgving.

Løn:

Eftir avtalu við støði í sáttmála millum Fígghjarmálaráðið og Búskapar- og Løgfrøðingarfelagið.

Tíðarfreist o.a.:

Umsøkjara eru vælkomnir at venda sær til Sigurd Poulsen, stjóra (sigurd@landsbank.fo) ella Jens Erik Magnussen, undirstjóra (jem@landsbank.fo) um fleiri upplýsingar á tlf. 318305.

Umsóknir verða viðgjørðar í trúnaði og skulu saman við neyðugum upplýsingum um útbúgving og størv sendast landsbankanum áðrenn 2. august 2004, kl 16:

Landsbanki Føroya

Governmental Bank

Müllers Hús – Gongin

Postrúm 229 – FO-110 Tórshavn

E-postadr.: landsbank@landsbank.fo

Landsbanki Føroya er bankasamband landsins. Hann umsitur gjaldføri og stendur fyri lántøku landsstýrisins og samstarvar við aðrar myndugleikar og almennar stovnar.

Landsbankin virkar fyri tryggum fíggarviðurskiptum í landinum. Bankin skal tí halda seg kunnaðan um fígghjarmarknaðarviðurskipti og samstarva við fígghjarmstovnar og landsstýrið um hesi viðurskipti. Lýsingar av búskapinum eru týðandi liður í hesum uppgávum. Sí eisini heimasíðuna <http://www.landsbank.fo>

Línubustir og goggar

Hondbundin føroysk línubust
og hondgjørdir goggarar

Verða sendar um alt landið

Bílegging:

tlf: 42 40 34 / 42 30 01

farltf: 21 33 17

fax: 42 47 97

Fløttislið (limur í Føroy blindafelag)

Føroya størsta úrval av pakkitilfari úr karton, bylgjupapp og plast innan øll vinnuøkir

Vit útvega eisini:

Plastbakkar • Pakkibond • Tape • Merkir • Etikettir
Knívar • Kitlar • Húgvur • Handskar • Svintur
Ymisk tól til ídnaðin • Reingerðisevni • Íbindingarevni
Plattar • Ráðgeving í tilevning av pakkitilfari

... sjálvandi til besta prísinn !!

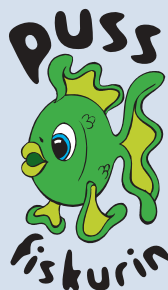

FARPACK

Staravegur 5 • P.O. Box 3099 • 110 Tórshavn • Føroye Islands
Telefon 35 30 00 • Fax 35 30 10 • e-mail: farpack@farpack.com
www.farpack.com

FF-blaðið

www.fiskimannafelag.fo

Í sambandi við eitt projekt um ungdómskriminalitet ringdi ein limur í einum projektbólki um kvöldið klokkan 9 til 10 ymisk heim fyri at vita, um foreldrini vistu, hvar børnini hjá teimum vóru beint tá.

Sambært hansara skrivligu frásøgn vórðu tær fimm fyrstu uppringingarnar svaraðar av børnum, ið ikki vistu, hvar foreldrini hjá teimum vóru!

Vit ótaka okkum at gera lýsingar fyrri virkir og einstaklingar uttan meiríkostnað fyrri lýsaran
Her fært tú bestu lýsingaravtaluna - Blaðið verður stórt solum sálpsittaríngum

Lýsingar
Tlf: 311569

Frá tveimum uppí 350

Eftirkomarar hjá Onnu Sofíu og Johan Hendrik Egholm hittust í Tórshavn fríggjadagin 30. apríl 2004

Anna Sofía Petersen, f. 30. apr. 1871 +2. feb. 1951, var ættað úr Funningi, og

Johan Hendrik Egholm f. 23. feb. 1873 +20. juni 1960, var úr Havn. Tey

giftust ung og búsettust undir Glaðsheyggi í Havn. Har fingur tey 11 børn, 6

døtur og 5 synir. Tey vóru eftir aldri hesi: Birthe Helene (Lena), Peter, Amalie, Jens Peter (Dess), Alfred (Affe), Hertha, Arnold (Alle), Ejvind, Petronella (Nella), Malene (Malla) og Gunhild. Ejvind doyði ungur, men øll hini 10 giftust og fingur børn. 37 vóru ommu- og abba-børnini í tali.

Av teimum 11 børn-unum eru 2 døtur enn á lívi, tær eru Nella Dahl, sum er 93 ár og býr í Havn, og Gunhild Rasmussen, sum er 87 ár og býr í Keyppannahavn. Eisini eru 2 verdøtur á lívi enn. Onnur teirra er Margretha Egholm, sum var gift við Peter. Hon býr á Lágargarði og hevur júst fylt 101 ár.

Hin er Karen Egholm,

sum var gift við Arnold. Hon er 97 ár og býr nú hjá dóttirini Bente í Danmark.

Av teimum 37 ommu- og abba-børnunum eru í dag 33 á lívi, elsta er 82 ár og yngsta 52 ár.

Umleið helmingurin av hesum systkinabørnunum býr uttanlands, og ofta hevur verið tosað um at hittast til eina systkinabarnaveitslu. Tá nú farið var undir at savna øll systkinabørnini, vísti tað seg at vera stórir áhugi fyrri eisini at taka tey ungu við, so endin varð, at systkinabarnaveistlan gjørdist ein familjuveitsla fyrri allar eftirkomararnar hjá Onnu Sofíu og Johan Hendrik Egholm. Og familjan er vorðin stór, hon telur í dag eini 350 fólk.

Veitslan, sum var hildin á Hotel Føroyum, var sera væleydnað í allar mátar. Undirtøkan var góð, útvið 180 fólk meldaðu til, av hesum vóru 35 børn undir 12 ár. Heilt av tilvild var veitslan hildin 30. apríl, á sjálvum føðingardegnum hjá ommu.

Nú var eisini eitt gott høvi at taka eina felagsmynd. Veðrið var til vildar, so myndin varð tikið uttan fyrri hotellið. Nella og Gunhild eru báðar frískar og ferðugar hóast høga aldurin. Tær vóru báðar við á veitsluni, og síggjast tær fremst í myndini.

– Eitt gott minni at eiga um dagin.

Aftast frá vinstru eru: Dess, Lena, Peter, Affe og Hertha. Í miðjuni frá vinstru: Amalia, Johan Hendrik (abbi), Alle, Anna Sofía (omma), Ejvind og Malla. Fremst frá vinstru eru Gunhild og Nella.

Elsta fólk í Egholmsættini er Nella Dahl, sum framvegis býr í barndómsheiminum Undir Glaðsheyggi. Hon er 93 ár og løtt í sinni og skilagóð sum fáur.

Hon búði í sama grannalagi sum 103 ára gamla Anna Askham. Tá vit høvdu greinarøðina um lívið hjá Onnu, høvdu vit eisini eina frásøgn frá Nellu.

Mótsett pápa Onnu, sum hevði fast arbeiði, sum ikki var vanligt í Havn tá, so var pápi Nellu meira at kalla "vanligur" havnarmaður. Hann hevði ikki fast arbeiði, so hann fór á flot, tá lögir vóru, hann lossaði og arbeiddi fyrifallandi arbeiði, og so høvdu tey kúgv. Hetta gav eisini serligar uppgávur til børnini. Nella minnst, hvussu tað plagdi at vera hennara skylda at fara við kúnni út í Havnardal, út eftir Landavegnum, og so at fara eftir kúnni

aftur á kvøldi. Hetta var ein heilt fittur teinur. Hoyggja máttu tey eisini, men hetta var høgligari, nevniliga á Egholms-trøð, sum í dag nærmast er miðbýur í Havn. Mamma Nellu, Fía, var úr Funningi. Hon var systir tann gamla Knút skómakaran og Nellu, sum var gift við Vilhelm Tórsheim fyrri at nevna tey systkini, sum búðu í Havn. Á sumri var fast at fara til Funnings at ferðast, og tað kundi vera eitt rættligt fylgi, tey vóru jú 11 systkin. Farið varð til Oyrar við "Ruth" og hagani gingur tey til Funnings.

Nella og Martha, systir Onnu, vóru vinkonur. Martha sigur, at hon plagdi ofta at vera við Nellu, tá hon fór við neytum. Ofta vóru tær inni hjá Mallu hjá Pola, sum var systkinabarn Nellu. Hon búði á leiðini, tá tær fóru við neytunum. Tær báðar vóru mestsum javn-

gamlar við Elisú hjá Mallu, so her lá fyrri at spæla! Og her býr í dag hann, sum hevur skrivað hesa frásøgn.

Nella giftist við Peturi Dahl, soni próst Dahl. Tey búðu eisini eitt skifti í próstagarðinum í Sandagerði saman við teimum gomlu. Kona próst Dahl, Maria, var annars dóttir Bakar Hansen, sum legði lunnar undir tónleikalívið í Havn og fekk orkestrið GHM uppkallað eftir seg. Hetta merkir, at Nella hevur verið næstrafólk hjá fremstu mentamonnum í Føroyum tá í tíðini. Sum tað skilst var konan próstin rættliga kvinnan aftanfyrri mannin, og eigur hon sín part av heiðrinum fyrri hansara avrik. Seinni fluttu Petur og Nella heim í hennara barnaheim undir Glaðsheyggi.

Hesa myndina av Nellu tóku vit mánadagin.

